

ВЕЛИКА СРБИЈА

ISSN 1452-9165

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

БЕОГРАД, ЈУН 2010. ГОДИНЕ
ГОДИНА XXI, БРОЈ 3390

Понижавајући договор Владе и ММФ-а

ЈЕДНОКРАТНА ЦРКАВИЦА ЗА ДУГОРОЧНУ ГЛАД

Др Војислав Шешељ

**ФЕНОМЕНОЛОГИЈА
БАЛКАНСКОГ
ДЕСПОТИЗМА**

СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА
БЕОГРАД 2000.

Др Војислав Шешељ

**ХРАБРОСТ И
СВЕСНОСТ У
ИСТОРИЈСКИМ ЛОМОВИМА**

СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА
БЕОГРАД 2005.

Др Војислав Шешељ

**ВЕЛЕНЗДАЈНИЧКИ
ПРОЦЕС**

СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА
БЕОГРАД 2001.

Др Војислав Шешељ

**СУОЧАВАЊЕ СА
ХАШКИМ
ИНКВИЗИТОРИМА**

СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА
БЕОГРАД 2003.

Др Војислав Шешељ

РОБИЈА КАО СУДБИНА

СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА
БЕОГРАД 2004.

Др Војислав Шешељ

**ИДЕОЛОГИЈА
СРПСКОГ НАЦИОНАЛИЗМА**

ВЕЛИКА СРБИЈА А.Д.
БЕОГРАД 2002.

Др Војислав Шешељ

**ХАЈКА
НА ЈЕРЕТИКА**

СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА
БЕОГРАД 2001.

Др Војислав Шешељ

**ВРЕМЕ
ПРЕИСПИТИВАЊА**

СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА
БЕОГРАД 2001.

Др Војислав Шешељ

**ХАШКИ
ШТРАЖ ГЛАЂУ**

СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА
БЕОГРАД 2004.

Др Војислав Шешељ

УПОРНА ОДБРАНА СРПСТВА

СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА
БЕОГРАД 2004.

Др Војислав Шешељ

**СВЕДОК ОДБРАНЕ
СЛОБОДАНА МИЛОШЕВИЋА
У ХАШКОМ ПРОЦЕСУ**

СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА
БЕОГРАД 2005.

Др Војислав Шешељ

**ПОЛИТИКА КАО
ИЗАЗОВ САВЕСТИ**

СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА
БЕОГРАД 2000.

Др Војислав Шешељ

ЧЕЛИЧНИ ВОЈВОДА

СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА
БЕОГРАД 2003.

ВЕЛИКА СРБИЈА

ЗЕМУН
ТРГ ПОБЕДЕ 3

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Оснивач и издавач

Српска радикална странка

За издавача

др Војислав Шешељ

Главни и одговорни уредник

Елена Божић-Талијан

Заменик главног

и одговорног уредника

Марина Томан

Помоћник главног

и одговорног уредника

Момир Марковић

Редакција

Иван Нинић, Борис Алексић,
Душан Марић, др Никола Жутић,
Слађан Мијаљевић, мр Дејан Мирковић,
мр Александар Мартиновић,
Будимир Ничић, Амџад Мигати,
Огњен Михајловић

Унос текста

Весна Марић, Златија Севић,
Љубинка Божовић, Драгица Томић

Лектура и коректура

Лазар Маџура

Техничко уређење

Северин Поповић

Председник Издавачког савета

Др Ђорђе Николић

Заменик председника

Издавачког савета

Др Бранко Надовеза

Издавачки савет

Проф. др Војислав Шешељ,
Милорад Мирчић, Гордана Поп-Лазвић,
Драган Тодоровић, Мирко Благојевић,
Душко Секулић, Зоран Красић,
Паја Момчилов, Наташа Јовановић

Штампа

ДОО „Драгић“, Зрењанин

Ђорђа Јоановића 20,
23000, Зрењанин, тел. 023/535-491

Редакција прима пошту на адресу

„Велика Србија“, Трг победе 3,
11080 Земун; рукописи се не враћају

Новине „Велика Србија“ уписане су у
Регистар средстава јавног информисања
Министарства за информације под бројем
1104. од 5. јуна 1991. године.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
329(497.11)

ВЕЛИКА СРБИЈА : новине српске радикал-
не стране / главни и одговорни уредник
Елена Божић-Талијан. - Год. 1, - бр. 1 (12. јул
1990)-Београд : Српска радикална странка,
1990-. 30 cm

Месечно

ISSN 1452-9165 = ВЕЛИКА СРБИЈА
COBISS.SR-ID 19291650

Промоција

- Шешељев полицијски досије

2

Повратак у СРС

- Збогом напредњаци

5

Интервју: Бранислав Ранкић

- Добићемо и ову битку за Бор

6

Радикално, зна се

- Рудари уз радикале

8

Беда на беду

- Једнократна црквица за дугорочну глад

11

Прекрајање Србије

- Почели преговори о подели
Косова и Метохија?

13

Поигравање патриотизмом

- Јефтин популизам
који никог не обавезује

20

Србија на добошу

- Приватизација без контроле

22

Кроћење новинарства

- „Лечење“ седме силе

29

Договор

- Србија улази у НАТО

31

ИПА фондови

- Помоћ дође па оде

41

Корупција

- Не кради државу

43

Грчка криза

- Губитак
финансијске суверености

46

Центри моћи

- Дерби 21. века

50

Времеглов

- Руско-српски односи

58

Четири хиљаде страна тајних докумената СДБ-а

Шешел објавио свој полицијски досије

- *Када се Шешел појављивао на трибинама, онда је долазило по пет-шест доушника како би подносили извештаје – Коста Чавошки. Колику је труд уложен, која је то организација, колико људи и због чега утрошило државних пара да би се пратио Војислав Шешел као човек који је био, по свему судећи, најопаснији за режим – Драган Тодоровић Бавећи се потказивањем и опструкцијом највећег српског националисте, цинкароши су нехотично учинили једну велику услугу, јер ми сада, читајући ове њихове извештаје, имамо испред себе једну његову биографију, чисту, неокаљаног образа, онакву какву заслужује један велики српски борац за спас српског народа, четнички војвода Војислав Шешел – Огњен Михајловић*

Проф. др Војислав Шешел први је политичар у историји који је објавио свој целокупан полицијски досије. Његова нова књига, „Полицијски досије“, представљена је 8. маја у препуној сали Скупштине општине Нови Београд. Књига у четири тома садржи преко 4 000 страна тајних докумената Службе државне безбедности о праћењу Војислава Шешела у периоду од 1992. до 2003. године.

Пратећи Шешелјево свакодневно кретање, оперативци службе су извештајима бележили његове сусрете са тадашњим дисидентима Љубом Тадићем и његовим сином Борисом, Вуком Драшковићем, Драгољубом Мићуновићем, Костом Чавошким, Гојком Ђогом, Рајком Ногом, и другима. У извештајима су цитирали Шешелјево објављене и необјављене текстове, разговоре, говоре са трибина и скупова. Садржај ових тајних докумената показује Шешелјево одлучну дисидентску борбу за демократизацију друштва, за основна људска права и за слободу медија. Део извештаја Службе државне безбедности о праћењу Војислава Шешела, фалсификован је са циљем да се обесмисли његова искрена борба и да се он сатанизује. Измишљали су да је у вези са Даницом Драшковић, Мајом Гојковић и другим женама.

Без обзира на ове фалсификоване извештаје, Војислав Шешел је сматрао да је значајно да се објави комплетан досије до којег је дошао јер је то добар начин да се разоткрију методе деловања тајних служби. На промоцији књиге „Полицијски досије“ говорили су академик Коста Чавошки, потпредседник СРС Драган Тодоровић, посланици Борис Алексић, Немања Шаровић, Лидија Вукићевић и Ма-

рина Рагуш, као и директор Издавачке делатности СРС и народни посланик Огњен Михајловић.

Пркосили прогонитељима

Говорећи на промоцији књиге, академик Коста Чавошки каже да је и сам био изненађен обимношћу документације коју је ДБ сакупљала о Војиславу Шешелу, у којој се и сам помиње на више места.

– Удба је дала налог да се поуздано прате и снимају сви разговори које је Војислав Шешел водио, како по кафанама тако и у његовом факултетском кабинету и у властитом стану, и отуда су они могли, поред осталог, да унапред знају шта ће предузети. Шешел је врло рано, већ 1. марта 1984. године, упозорен овде у Београду да му је стан озвучен, а такође и кабинет на факултету и да се снимају сви његови телефонски разговори – објаснио је Чавошки.

Према његовим речима, Шешел и остали дисиденти из тог периода знали су да су праћени и прислушкивани, али су се, упркос опасности, често шалили на рачун агената који су их слушали.

– Тако сам Шешелу ставио до знања да уопште не треба да страхује од интервјуа тада можда најмоћнијег човека овога времена, Станета Доланца, министра унутрашњих послова, који је припоменуо да националистима и анархолибералима предстоји хапшење. У „Полицијском досијеу“ пише: „На Шешелјево упозорење у вези са садржајем интервјуа, Чавошки му је рекао: ‘Ма ко га шиша, пусти га нека лаје и даље’“. Ето, тако смо ми коментарисали те претње и најмоћнијих људи онога времена – каже Чавошки.

Чавошки каже да је од свих тадашњих дисидената Војислав Шешел ипак био под највећим притиском и највећом присмотром од стране Удбе.

– Када се Шешел појављивао на трибинама, онда је долазило по пет-шест доушника како би подносили извештаје. Дакле, они су се служили великим бројем доушника. Јутрос сам разговарао са др Шешелем, он каже да је неке, захваљујући овим извештајима, могао да идентификује, и што је најгоре, то су често били људи са којима је био врло присан, који су му били пријатељи, а за које ми, нажалост, нисмо знали да све оно што им кажемо они достављају полицији, док се за друге више идентитет уопште не може утврдити јер је њихово име за сва времена избрисано, и само они полицијски службеници који су живи могу то евентуално да реконструишу. Па ето, у овом извештају има и оних података који су и дан-данас занимљиви и који би могли бити предмет озбиљне кривичноправне ис-

траге уколико би наша служба државне безбедности, БИА, уколико би наша полиција и наше судство били озбиљна установа – сматра Чавошки.

Према његовим речима, држава је ангажовала огроман апарат за праћење Војислава Шешеља док су за то време усташки, муслимански и шиптарски сепаратисти слободно вршљали Југославијом.

Служба у служби режима

Потпредседник Српске радикалне странке, Драган Тодоровић, рекао је да је држава беспотребно потрошила огромна средства на праћење Војислава Шешеља.

– Довољно је да узмете ову једну књигу да погледате, па другу, трећу и четврту, и да се запитате да ли је ово могуће. Колики је труд уложен, која је то организација, колико људи и због чега утрошило државних пара да би се пратио Војислав Шешељ као човек који је био, по свему судећи, најопаснији за режим. А верујте ми, када будете погледали ове књиге, схватићете да је то било потпуно непотребно. Јер Војислав Шешељ апсолутно није скривао ништа, све што је мислио да уради и да каже он је то говорио јавно и инсистирао на томе да буде јавно и све објавио у својим књигама – објашњава Тодоровић.

Тодоровић сматра да се карактер тајних служби, као оруђа владајућег режима, није променио од периода када је Удба почела да прати Војислава Шешеља.

– Поставља се питање о карактеру државе и службе која је све ово радила. Уместо да служба, која би по правилу требало да служи заштити државе, и то је једна од најозбиљнијих служби свуда у свету, ради тај свој посао, она је радила потпуно супротно. Чинила је све само да би се тадашњи режим дуже одржао на власти. У тој служби, од 1945. године до дана данашњег, реч патриотизам апсолутно не постоји, она је забрањена. Раније су штитили лик и дело Јосипа Броза Тита, Комунистичке партије, а данас штите ДОС-ов режим. Сигуран сам да је начин и метод рада остао потпуно исти и да се та служба брутално користи

у политичке сврхе, пре свега у прогањање политичких неистомишљеника због покушаја да се што дуже остане на власти – истакао је он.

ДОС дао досије Хагу!

Народни посланик Борис Алексић каже да је Војислав Шешељ, објављивањем свог полицијског досијеа, показао да нема страха ни бојазни пред било ким, чиме је потврдио да је једини прави лидер којег има српски народ данас. Алексић је објаснио да је за читаоце занимљив и начин на који је Војислав Шешељ дошао до свог полицијског досијеа.

– Оно што је интересантно у вези с овом документацијом, јесте како је наша држава дозволила да таква документација пропутује светом. Мало је познат податак да је након доласка ДОС-а на власт држава, додворавајући се западним силама, посебно трибуналу у Хагу, одлучила да омогући директан и општи увид у архиве свих државних органа представницима трибунала у Хагу. Они су долазили у Београд, обилазили су и војне архиве, обилазили су и архиве војних служби, и архиву државне безбедности и узимали су шта год желе. О сваком Србину који је оптужен пред трибуналом у Хагу, они су добили све што су пожелели. Дакле, Србији је ускраћено право на државну тајну, национална безбедност Србије је тог тренутка престала да постоји, она се преселила на нека друга места, прво у Хаг, а после вероватно у Брисел, и у Вашингтон. Проф. Војислав Шешељ раскривава то антисрпско деловање, баш кроз ове књиге које су данас пред вама, међутим, оне су значајне и због тога што ће вероватно нанети завршни ударац трибуналу у Хагу – рекао је Алексић.

Он је изразио очекивање да ће Војислав Шешељ ускоро стићи у Србију

– Он је несаломив. Ускоро ће се вратити у Србију, имаће прилику да поведе своју странку, а након тога и свој народ – истакао је Алексић.

Он је рекао и да је „Полицијски досије“ интересантан за читаоце јер се у књизи налазе бројни детаљи важни за ра-

Млађани Тадић се дивео Шешељу

Чавошки каже да се тек читањем „Полицијског досијеа“ присетио свог давног првог сусрета са Војиславом Шешељом.

– Тек читајући ову књигу, сазнао сам, заправо и открио да сам се, изгледа, са др Војиславом Шешељем први пут срео 2. септембра 1982. године. Дакле, пре 28 година, а такође сам сазнао да се он 26. септембра 1982. године први пут састао са Љубомиром Тадићем, академиком, и његовим сином Борисом Тадићем. Можете мислити са којим је страхопоштовањем тадашњи млађани Борис гледао у Шешеља, који је већ тада био спреман да ризикује не само своју слободу него и свој живот, а као што видите, садашњи председник Борис Тадић, и можда будући председник Војислав Шешељ, познају се већ 28 година, што је веома добро за њихову сарадњу – рекао је Чавошки алудирајући на скори Шешељев повратак у земљу.

Шешељ да опишени полицију

Директор Издавачке делатности Српске радикалне странке, Огњен Михајловић, рекао је да је његова редакција имала озбиљних проблема да исправи све правописне грешке које су у извештајима направили припадници Удбе.

– Морам вам рећи, ти извештаји су страшно неписмени, и после свега морам да истакнем херојски рад нашег лектора који се упустио у ту неравноправну борбу са падежима, да их построји како треба, субјектима и предиктима, и на крају чак успео да сачува аутентичност тих материјала који су сада, ево, овде пред вама. Дакле, нећете изгубити ништа од оне њихове стварне вредности, ако је то уопште вредност. Наравно, мислим на рад ових такозваних тајних агената, што се у српском народу скраћено каже цинкарош. Мислим, ако једног дана проф. др Војислав Шешељ дође на власт, а то ће бити врло брзо по његовом повратку, да ће он као предлагач испред Српске радикалне странке да захтева неке промене у Државној безбедности, а прва промена ће бити обавезно основно школовање – нашалио се Михајловић на рачун полицијских агената.

Ипак, он сматра да је полиција прављењем овог досијеа несвесно учинила услугу Војиславу Шешељу.

– Бавећи се потказивањем и опструкцијом највећег српског националисте, цинкароши су нехотично учинили једну велику услугу, јер ми сада, читајући ове њихове извештаје, имамо испред себе једну његову биографију, чисту, неокаљаног образа, онакву какву заслужује један велики српски борац за спас српског народа, четнички војвода Војислав Шешељ – закључио је Михајловић.

светљавање афера у којима је опљачкан српски народ.

– На крају ових књига имате врло прецизне податке о изношењу новца у аферама Дафимент банке, Југоскандика, а и Паркинг сервиса. Само у једној афери, као што је Паркинг сервис, од грађана Београда и Србије, украдено је неких 15 милиона долара. У то су били умешани страни фактори који су, наравно, имали помоћ у Србији, а касније од исте те афере Паркинг сервис, украдено је додатних 16 милиона долара. Дакле, српски народ је систематски пљачкан, а управо у овој документацији ћете открити механизам како је то чињено – рекао је Алексић.

Полицијски досије руши оптужницу

Народни посланик Марина Рагуш је „Полицијски досије“ назвала „антологијом једног монструозног доба“.

– То је доба у коме ви нисте имали право на слободну мисао, доба у коме нисте имали право на истину, и доба у којем је неко, зарад неког личног интереса, најчешће одлучивао да уништи појединачне животе. Ова књига сведочанство је о тоталитарном систему, систему у коме, ако се замерите неком ко је на функцији, довољно власан и моћан, ви изгубите право на сопствени живот – објаснила је она.

Председник Градског одбора СРС Београд и народни посланик, Немања Шаровић, сматра да је књига „Полицијски досије“ вредно историјско сведочанство.

– Ти извештаји тајних служби вредно су историјско сведочанство о времену у коме и ми живимо, у коме је и он

живео, и у коме се борио против Брозовог, затим Милошевићевог и коначно ДОС-овог режима. Други разлог због кога је значајно објављивање ових књига је то што су оне и значајан доказни предмет одбране Војислава Шешеља у поступку пред Хашким трибуналом, јер као што знате, један од основних постулата тужилаштва јесте постојање некаквог удруженог злочиначког подухвата између Војислава Шешеља, Слободана Милошевића и многих других, како би се створила Велика Србија. Свакоме ко макар летимично прегледа и прочита ове књиге биће јасно какав је однос сваког режима, понављам, од комунистичког преко Милошевићевог па до ДОС-овог, био према Војиславу Шешељу – објаснио је Шаровић.

Промоцију је својим говором затворила Лидија Вукићевић, која је на крају одрецитовала песму коју је написао Јереј Родољуб Ж. Илић, а посвећена је Војиславу Шешељу:

„Гоњен и мучен, мач правде искова, јачи од негви и тамничког свода и поста светла зубља Србинова, српског јединства, српског препорода. Данас је овде у царству твог слуха, срце прими што ти Шешељ збори, ојачај себе са његова духа, и српску бразду дубоко заори. Будеш ли слабић изнад среће плуга, твоја ће њива остати без плода, а ти ћеш бити тиранин, тиранима слуга, под кнудом мржње туђе и одрода. Војислав Шешељ истину ти збори и њега и тебе иста патња мори“.

Р. В. С.

Масован повратак преварених чланова СНС у Српску радикалну странку

Збогом напредњаци

- Све већи број обманутих и разочараних чланова Српске напредне странке иступа из те странке и враћа се у Српску радикалну странку. Повратници су се одлучили на овај потез јер су незадовољни што се врх СНС-а у политичком деловању руководи искључиво личним интересима а не интересима грађана

Политика лажи и обмана на којој је направљена такозвана Српска напредна странка полако почиње да доживљава свој крах. На хиљаде чланова Српске радикалне странке, које су Томислав Николић и Александар Вучић преварили пре две године, сада напуштају „напредну“ странку и подносе захтеве за повратак у СРС. Повратак чланства одвија се у свим општинским одборима Српске радикалне странке, али је највидљивији у општини Врбас, где читави месни одбори напуштају СНС.

Преварени

Наиме, више од 60 чланова Српске напредне странке у Врбасу иступило је из ове странке, и вратило се у Српску радикалну странку. Повратници су се на овај потез одлучили јер су разочарани и обманути политиком коју води врх Напредне странке, посебно чињеницом да личне интересе ставља испред интереса грађана и државе.

Најпре се 25 чланова из Бачког Доброг Поља вратило српским радикалима, да би пре неколико дана то исто учинило и више од 30 чланова МО Стари Врбас. Неколико месних одбора најавило је сличне потезе за наредне дане. Као главне мотиве повратка у СРС, нови-стари чланови наводе да су потпуно незадовољни радом СНС-а. Од покушаја пуча у Српској радикалној странци, Николић и Вучић су кроз медије на све начине покушали да искриве праву слику о српским радикалима, и велики број часних и поштених људи је тако преварен и доведен у заблуду.

Крај напредњака у Врбасу

У Општинском одбору СРС у Врбасу кажу да је повратак чланства у Српску радикалну странку представља почетак краја „напредњака“ у овом делу Србије.

– Можемо слободно да кажемо да је то почетак краја напредњака у овој општини, с обзиром да им одлазе људи који су били носиоци кампање у својим насељима а да су после избора потпуно изиграни и преварени од стране сопствене странке – објашњава Душко Ћутило, секретар Општинског одбора СРС Врбас.

Он истиче да је Српска радикална странка, као права патриотска и слободарски профилисана странка отворена за све добре људе који поштују програм српских радикала и којима су интереси државе и народа на првом месту. **Р. В. С.**

Обманути и разочарани

политиком СНС-а враћају се у СРС

– Двадесет осам чланова Месног одбора Српске напредне странке Стари Врбас иступило је из ове странке и вратило се у Српску радикалну странку. Повратници у Српску радикалну странку одлучили су се на овај потез јер су разочарани и обманути политиком коју води руководство Српске напредне странке. Посебно су незадовољни јер се врх СНС-а руководи искључиво личним интересима а не интересима грађана. Ово није усамљен случај јер је пре извесног времена 25 чланова Српске напредне странке из Месног одбора Бачко Добро Поље у Врбасу такође напустило ову странку и учланило се у Српску радикалну странку. Након тога, то је учинило још 20 чланова СНС-а, а до изласка овог издања тај број ће бити још већи.

Спремају дочек Шешељу у Врбасу

Радикали у Врбасу сматрају да ће и последњи напредњаци у овом граду напустити ту странку када Војислав Шешељ стигне у Србију.

– Представници Српске радикалне странке у Врбасу, својим редовним активностима, показују на који начин сматрају да се треба борити за интересе свих грађана и то народ препознаје и зна да цени. Управо је то и резултирало овим масовним преласком из СНС-а назад у радикале. Локални одбор радикала у Врбасу може са поносом да каже да се радикали у овој општини враћају на велика врата и верујемо да ће овај догађај, али и реакција која ће бити изазвана широм Србије, бити још већи подстрек др Војиславу Шешељу да остане јак до краја, јер га у Србији жељно очекује огроман број грађана. Са његовим повратком ће и оно мало напредњака што до тада остане схватити да је једина права Српска радикална странка, а да ће др Војислав Шешељ већ у првом обиласку Србије доћи у обилазак радикалског Врбаса – каже Душко Ћутило, секретар Општинског одбора СРС Врбас.

Бранислав Ранкић, председник Борског окружног одбора СРС,
уочи локалних избора политичким противницима поручује

Добићемо и ову битку за Бор

- *Једина смо странка која се 2006. године супротставила пљачкашкој приватизацији РТБ Бор коју је предлагала Влада Србије*
- *Нема странке у Бору која није била у власти, али грађани су имали прилику да се увере да је Српска радикална странка највише од свих урадила за Бор*
- *Верујем да ће нам грађани Бора по трећи пут за редом поверити мандат*

Председник Окружног одбора Српске радикалне странке и бивши председник општине Бор, Бранислав Ранкић, каже за редакцију „Велике Србије“ да очекује успех на локалним изборима заказаним за 20 јун. Ранкић је био на челу општине Бор у периоду од 2006. до 2008. године, као и у два краћа периода од 2008. до 2010. године. Један је од заслужнијих за спречавање пљачкашке приватизације у РТБ Бор 2006. године

– Грађани Бора могу само да буду задовољни резултатима које је локална власт Српске радикалне странке постигла у Бору. Грађани су то показали и на прошлим изборима када је листа СРС добила више од трећине мандата – подсећа Ранкић.

- **На ком пољу је Српска радикална странка у Бору остварила најбоље резултате?**

Највише је урађено на инфраструктури, али и на развоју туризма. Доласком СРС на власт у општини Бор, изграђена је ограда око порте православне цркве Свети Ђорђе у Бору. Комплетно је реновирана главна улица у граду.

Асфалтиране су улице Николе Пашића, Краља Петра Првог и Саве Ковачевића... Први пут су слој асфалта добили станари улица Мајданпечке, Чеде Кеџмана и Кучајне. Такође су асфалтирани путеви ка селима у борској општини, а пре свега Злот, Оштрељ, Брестовац. На осталим путевима у општини је извршена санација ударних рупа. Велики број некатегорисаних сеоских путева је калдрмисан или присут ризлом. Давно забрављена траса Кормарош-Црновршка пруга-Борско језеро је искрчена у целости и насута ризлом. Грађевински радови изведени су на Основној школи „3. октобар“, Градском музеју, објекту за избегла лица.

Издвојена су значајна средства за одржавање основних и средњих школа и домова културе. Обновљена је фасада, кров и стављена изолација на згради Скупштине општине Бор.

Уређен је плато испред Дома културе и фудбалско игралиште Злот. После четири године, почео је да ради затворени базен у Спортском центру, итд. Тешко је набројати све што је урађено, али грађани Бора добро знају све што смо учинили.

- **У чему се огледају резултати у области туризма?**

Урађена је стратегија туристичког развоја, створене су нове туристичке дестинације и формирана Туристичка организација Бор. Завршени су радови на обнови Дворца краља Александра Карађорђевића у Брестовачкој бањи. Лазарева

пећина је реновирана улагањем 2,5 милиона динара. Бетонирани су стазе, рукохвати поред стаза и у потпуности реконструисана електрична инсталација и монтирани специјални рефлектори који својом светлошћу не нарушавају природни амбијент пећине. Финансиране су многобројне културне и спортске манифестације...

- **Какав је био однос Српске радикалне странке према мањинама у борској општини?**

Српска радикална странка има највећу подршку грађана Бора управо зато јер нас подржавају и припадници мањина. Имамо одличан однос пре свега према влашкој заједници, као

Тадић у Бор као у лов

- **Недавно је Бор посетио и председник Демократске странке и Србије, Борис Тадић. Како је изгледала та посета?**

Режим очигледно не занима много живот грађана у Бору, као што их не занима ни живот других грађана Србије. Такав њихов однос се најбоље видео током недавне посете Тадића Бору, где је дошао обучен као да је кренуо у лов. Председник је носио зелену кошуљу која подсећа на војничку, панталоне за сафари, патике... Иако је то било најављено као званична посета председника Србије, Тадић је својим понашањем и облачењем показао како гледа на Бор и Боране.

најбројнијој мањини у општини Бор, али и према Ромима. Увек смо имали коректан однос према мањинама, што су они препознали. У време нашег мандата први пут су почеле на локалној телевизији да се емитују вести на влашком језику. Такође смо формирали Савет за националне односе, и то је био један од четири таква савета који су функционисали у Србији. Кроз Центар за културу је промовисана култура мањина.

За време наше власти основан је Ромски едукациони фонд и пројекат Свима основно образовање, кроз који је прошао велики број ромске деце. Такође је општинска управа добила координатора за ромска права. Према речима самих представника мањина, никада нису имали толику подршку и разумевање локалне администрације као што су имали у време власти СРС у Бору. У будућем периоду наставићемо да спроводимо такву политику.

• Грађани Бора често говоре да сте управо ви и Српска радикална странка 2006. спречили пљачку РТБ Бор и самим тим спасили град од пропасти. Како сада гледате на то?

Били смо једина странка која се 2006. године супротставила пљачкашкој приватизацији РТБ Бор, коју је прелагала Влада Србије. У тој борби успели смо да анимирамо најстручније

одсто капитала остало у власништву државе, 30 одсто било би преточено у акције, од којих би 15 одсто добили бивши и садашњи радници РТБ-а, а 15 одсто остали грђани Срби је, док би се за 19 одсто капитала пронашао стратешки партнер. Данас је ово општеприхваћено мишљење које заступају и министри из Владе, али да није било СРС, РТБ Бор би још 2006. године био продат и ко зна шта би се тада догодило са рудником, али и са градом који од њега живи.

• Каква је будућност РТБ Бор?

РТБ Бор мора да остане држава компанија. РТБ Бор мора да покрене производњу јер је то једини начин да се обезбеде средства за функционисање града Бора. Једино покретањем РТБ Бор могу се обезбедити средства за финансирање свих пројеката у општини Бор. Држава је смањила трансферна средства која општине добијају из буџета и због тога је немогуће спровести било коју већу инвестицију у Бору. Само јак РТБ Бор може донети даљи развој града.

• Зашто је Влада смањила средства која општина Бор добија из буџета?

То се догодило управо у тренутку када је СРС дошао на власт у Бору. Режим то невешто правда недостатком новца и светском економском кризом, али суштина је да њих не занимају проблеми грађана Бора. Тај проблем може бити решен само сменом власти у Републици Србији.

• Који ће бити приоритети Српске радикалне странке у локалној власти у Бору у наредном периоду?

У следећем мандату наставићемо са одржавањем и изградњом инфраструктуре. Потребно је реновирати многе улице, изградити нове путеве. У плану нам је асфалтирање центра града и обнова фасада. Наставићемо изградњу водовода у Шарбановцу, Бучју, Кривељу, Горњану. У осталим срединама, тамо где је то потребно, реконструисаћемо постојећи водовод. Такође, један од приоритета је и брига о младима кроз обезбеђење правих услова за за бављење спортом, културне садржаје, образовање, здравствену заштиту...

• Каква су ваша очекивања за 20. јун?

Велики сам оптимиста и српски радикали у Бору нема чега да се стиде. Нема странке у Бору која није била у власти, али грађани су имали прилику да се увере да је Српска радикална странка највише од свих урадила за Бор. На последњим изборима добили смо 13 мандата у општини која има 35 одборника. Верујем да ће нам грађани Бора по трећи пут заредом поверити мандат и да ћемо коначно ставити тачку на оне странке које не желе добро Бору.

Р. В. С.

Најбољи кадрови су у СРС

• Са каквим кадровима Српска радикална странка излази на изборе 20. јуна?

Понудили смо листу сачињену од озбиљних, стручних, доследних и поштених људи. На листи имамо од доктора медицине до доктора наука, привредника, пензионера, радника и свих они који чине Бор. Међутим, тек када сам видео имена људи који се налазе на листама других странака, схватио сам да Српска радикална странка има најбоље кадрове у Бору.

људе из области рударства, металургије и екологије, који су се укључили у израду једне стратегије и доказали да РТБ Бор може да се експлоатише још 100 година, да постоје значајне резерве бабра у руди и да је најбоље да остане у државном власништву. Данас је то стратегија коју прихватају и они који су нас 2006. нападали због противљења приватизацији. Нова стратегија за реконструкцију, ревитализацију РТБ Бор, коју смо ми промовисали, подразумевала је модел по коме би 51

Љубиша Цокић очекује добар резултат Српске радикалне странке у Бору

Рударски уз радикале

- **За Бор је изузетно важно да Српска радикална странка победи на изборима и освоји власт, или бар буде већински партнер у некој коалицији која ће се направити, због тога јер ћемо ми даље стајати у одбрану РТБ Бор – каже Цокић**

Рудар Љубиша Цокић, кога многи памте као заштитни знак кампање Српске радикалне странке на парламентарним изборима 2008. године, верује у победу СРС на предстојећим изборима у општини Бор. Цокић, који је дугогодишњи функционер СРС у Бору и један од кандидата на изборима, каже да ће 20. јуна гласачи препознати снагу и поштење СРС.

– Снага Српске радикалне странке у Бору најбоље се види и по томе што на изборе излазимо самостално. Остале странке, које причају о својој наводној снази, на изборе излазе са по четири или пет коалиционих партнера. То колико су друге странке озбиљне, најбоље показује што СНС излази у коалицији са четири странке, ДС са пет странака, Г17 је у коалицији са две – објашњава Цокић.

Он сматра да Српска радикална странка излази самоуверено на локалне изборе јер грађани знају да су радикали најзаслужнији за спречавање пљачкашке приватизације Рударско-топионичарског басена Бор.

Само СРС пружа отпор

Коментаришући физички напад на активисту СРС, Цокић каже да забрињава чињеница да друге странке ћуте о насиљу које примењују „напредњаци“ иако су се и њихови чланови нашли на удару.

– Српска радикална странка је прва која је дигла глас против Вучићевих батинаша, који су у Бор доведени са Вождовца и из Аранђеловца. Нико други у Бору није смео да им се супротстави иако су напали и седишта СПС, где су витлали пистољима, као и седиште ЛДП-а. Једино се СРС супротставила насиљу док остали нису смели ни медијима да испричају шта се догодило – каже Цокић.

– Сада се тек види колико је био исправан потез Бранислава Ранкића и Српске радикалне странке, који су 2006. године устали против приватизације РТБ Бор. Сада, четири године касније, нашу причу причају и Борис Тадић, и Млађан Динкић, и други који су тада хтели да униште Бор. Само захваљујући ономе што су Ранкић и Српска радикална странка урадили пре четири године, а иза чега стојимо и данас, сигуран сам да РТБ Бор и сам град Бор имају добру перспективу. Грађани ће то умети да цене – објашњава Цокић.

Он каже да, због свега учињеног, међу његовим колегама рударима постоји већинска наклоност ка Српској радикалној странци.

– Има и других мишљења, али постоји већинска наклоност ка СРС због свега што смо урадили за рудник. Почетна пометња коју је изазвао неуспео пуч Николића и Вучића је превазиђена и сви увиђају да су преварени од стране СНС. Такође, Борани су свесни да је ДС пљачкашка странка. Са друге стране, имају високо мишљење о СРС – каже Цокић.

Цокић подсећа да је Српска радикална странка једина странка која је имала и која има храбрости да се успротиви пљачки грађана.

– За Бор је изузетно важно да Српска радикална странка победи на изборима и освоји власт, или бар буде већински партнер у некој коалицији која ће се направити, јер ћемо ми и даље стајати у одбрану РТБ Бор. Моја порука бирачима је нека размишљају својом главом и нека виде ко је једини стао у њихову и у одбрану РТБ Бор. Нама је Бор увек на првом месту – истиче он.

Р. В. С.

Побољшати услове рада

Цокић каже да су услови рада у руднику јако лоши и да треба инсистирати на њиховом побољшању.

– Само рударење, од када постоји, је прљав посао и услови рада су увек били тешки. Међутим, мора се радити на томе да се они побољшају колико год је то могуће. На нама је да се боримо за побољшање услова у будућности и то ћемо свакако и радити – каже Цокић.

Батинаши Александра Вучића стигли и у Бор

Програм немамо, али песнице имамо

- Српска напредна странка у свом саставу има организовану групу батинаша који спроводе стратевлада у градовима где се одржавају локални избори

После запаженог насилничког предизборног гостовања у Аранђеловцу, где су данима премлаћивали чланове других странака, Вучићеви хулигани преселили су се у Бор, где су наставили кампању терора. Само два дана после доласка Вучићевих батинаша из Београда у Бор, почели су први напади на чланове Српске радикалне странке.

Наиме, 30. јуна око 12 часова, испред седишта Општинског одбора СРС, група од десет Вучићеви батинаши напала је возило са озвучењем СРС, и то у присуству полиције. Полиција је покушала да реагује и да заустави нападаче и том приликом је један полицајац оборен на земљу а четворици нападача је успело да се пробију до аута, попну се на хаубу и ногама разбију ветробранско стакло, почупају каблове озвучења и нападну возача, ударајући га.

Исти батинаши, нова локација

Потпредседник Српске радикалне странке, Гордана Поп-Лазич, изјавила је на ванредној конференцији за новинаре СРС да је реч о истој групи батинаша која је пред недавне изборе малтретирала грађане Аранђеловца.

– Иако су након инцидента приведени од стране полиције и направљена је службена белешка, они су убрзо пуштени, вероватно на интервенцију одређених људи. Скандалозно је да после тог напада они и даље слободно шетају Бором и траже нове жртве. Српска радикална странка поставља питање докле ће полиција и тужилаштво да толеришу овакве методе СНС – рекла је Поп-Лазич.

Питања за полицију и тужилаштво

Она тврди да се ови напади дешавају по налогу врха тзв Српске напредне странке јер се у тренутку инцидента у Бору налазио Томислав Николић.

– Ништа се ту не дешава без знања руководства Српске напредне странке. Одмах након тога Томислав Николић, у седишту њиховог одбора у Бору, рекао је: „Ако нас нападају, писаћемо пријаве, ако ми нападамо, неће се десити ништа“. Значи, он апсолутно зна да ће њих неко увек заштитити. Ко је то ако не онај ко има утицаја на полицију или на тужилаштво? Постављамо питање ко су ти људи. Која је то армада коју Вучић води кроз Србију? Са каквим задатком? Одакле му право да тако нешто ради? Ко штити тог човека да себи даје за право да се тако понаша? – упитала је Поп-Лазич.

Она је затражила да држава омогући несметано спровођење избора.

– Да ли ће надлежни државни органи омогућити да се избори спроводе у фер и демократској атмосфери или ће грађани, данас Бора, некад Аранђеловца или неког другог града, стрепити од ових људи. Могу ли Борани да се осећају сигурно ако знају да ту у граду бора неки људи чија имена не знају, али који су склони оваквим инцидентима? Хоће ли да прете Боранима, па да им кажу: „Ако нећете да гласате за нас, има да будете пребијени, као што је овај пребијен“? Ако полиција толерише овакво понашање, онда је у спреси са Српском напредном странком – закључила је она.

Грађани Бора револтирани

Председник Округног одбора Српске радикалне странке, Бранислав Ранкић, сматра да су виновници инцидента плаћеници који су послати у Бор са јасним задатком

– Вучићеви батинаши су послати у Бор да унесу немир и ово је први пут да у једној предизборној кампањи имамо фашистичке методе. Дешавало се до сада да се са својим политичким неистомишљеницима сусретнемо у вршењу својих предизборних активности, али никада са оволико мржње и нетрпељивости – рекао је Ранкић.

Он каже да су грађани Бора револтирани чињеницом да једна странка шаље људе из Београда како би малтретирали Боране.

– Термин „Вучићеви батинаши“ нисам измислио ја, тако их зову и сами чланови СНС из Бора, који се по граду хвале као су ти људи стигли у град. Чињеница да су напали и повредили нашег активисту упркос присуству полиције, показује да је реч о веома опасним људима – објашњава Ранкић, истичући да се СРС није уплашила и да су грађани Бора спремни да се одбране од њих.

Р. В. С.

Насиље уместо програма

Гордана Поп-Лазич каже да је агресија код тзв. напредњака директна последица непостојања њихове страначке инфраструктуре.

– Та странка нема организацију у Србији, нема општинске одборе и људе који могу да промовишу, евентуално, програм те политичке партије, али та политичка партија нема ни програм. У недостатку програма, у недостатку људи на локалу који уживају углед и поверење грађана, онда се ангажују хулигани, ангажује се новац, огроман материјал који треба да послужи у пропагандне сврхе, дели се вештачко ђубриво, деле се телевизори, па ако то не може да уроди плодом, 'ајде да бијемо! – објаснила је она.

Колико пара толико функција

- Досадашња пракса Српске напредне странке показала је да на продају нису само страначке функције и посланичке фотеле, већ и места у локалној самоуправи

Заменик председника тзв. Српске напредне странке Александар Вучић до сада је, разним тајкунима и контраверзним бизнисменима, продао око 40 посланичких места за која се нада да ће припасти његовој странци после парламентарних избора. За ову превару лидера напредњака сазнало се захваљујући недавном унутрашњем сукобу крушевачких „напредњака“.

Колико кошта председник?

Наиме, у Расинском округу све до одржавања годишње скупштине Српске напредне странке, 24. априла у Сава центру, нису постојали регионални, градски, нити месни одбори. До тада су постојала само повереништва којима су кординирали повереници. После одржавања годишње скупштине и формирањем регионалних, градских и месних одбора почиње на видело да излази стварни ангажман локалних челника СНС-а.

Непосредно после поменуте скупштине СНС-а у Београду, на састанку новоформираног Градског одбора СНС Крушевац долази до унутарстраначких трвења између дотадашњег повереника за Расински округ, Братислава Гашића, и контроверзних бизнисмена Амзе Капланија и Милоја Михајиловића око новца и страначких функција.

– На том састанку Амза Каплани је затражио финансијски извештај од дотадашњег регионалног повереника СНС Братислава Гашића, како би се видело колико је ко учествовао у финансирању странке. Тада је јавно рекао, обраћајући се господину Гашићу: „Ја сам ти дао 40 000 евра да би Радојица Ђорђевић био председник ГО СНС“. На то је Милоје Михајиловић рекао да је дао 15 000 да би себе промовисао у председни-

ка ГО СНС-а. Братислав Гашић му је одговорио да је сав новац предао Александру Вучићу у Београд – каже саговорник Велике Србије из врха СНС Крушевац.

– Показало се да је Гашић добијених 40 000 евра стварно предао Александру Вучићу, али уз договор да му Вучић гарантује посланичко место у републичком парламенту после избора, на шта је овај и пристао. Гашић је остатак новца задржао за себе – каже извор нашег листа.

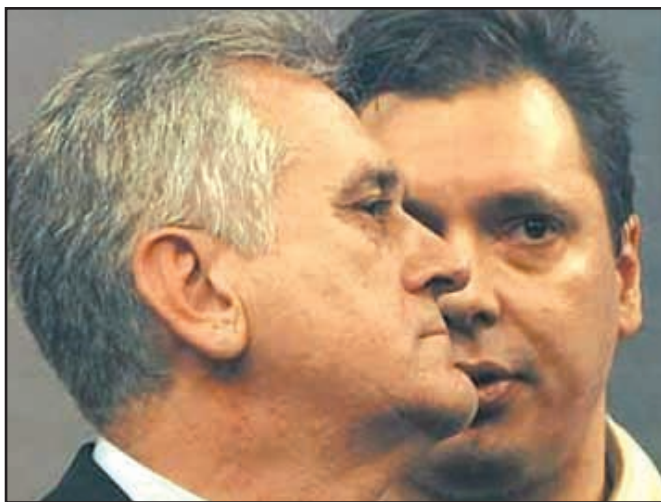
Он објашњава да је због овог скандала Братислав Гашић разрешен дужности, а у Расинском округу, а на нивоу странке, биће поновљени избори за све градске одборе. За разлику од Гашића, Александар Вучић није претрпео последице због продаје посланичког места, што доказује да је реч о уобичајеној пракси у СНС.

Продаја општинских функција!

Досадашња пракса Српске напредне странке показала је да на продају нису само страначке функције и посланичке фотеле већ и места у локалној самоуправи. У свакој општини у којој СНС преузме власт, на челна места се постављају локални финансијери странке а такав је случај био и у Земуну и на Вождовцу. Тако је Вучић на чело општине Земун поставио Брану Пространа, финансијера СНС и листа „Правда“.

Јасно је да они који дају новац да би дошли на неку позицију моћи то чине како би остварили зараду, а та зарада може ићи само на штету грађана. Какву перспективу СНС нуди грађанима ако ће на челна места постављати људе којима ће једина преокупација бити како да врате паре које су дали Вучићу, и додатно зараде?

Р. В. С.

Напредњаци у расулу

Наш саговорник каже да је откривање ове афере нанело тежак ударац „напредњацима“ у Крушевцу и да велики број чланова напушта странку.

– Показало се да су ти људи у СНС не због општег интереса и због добробити грађана Крушевца, већ због личне промоције и задовољења личних интереса. Управо јер се радило по принципу колико је уложено толико добијено, дошло је до финансијских машинација, а на крају и до унутарстраначких сукоба и распуштања свих одбора – објашњава он.

Срамни и понижавајући договор владе и ММФ-а о исплати мизерних „бонуса“

Једнократна цркавица за дугорочну глад

Пише: Иван Нинић

Преговори о још једној, четвртој по реду, ревизији кредитног стенд-бај аранжмана, између Међународног монетарног фонда (ММФ) и Владе Србије, окончани су без оптимизма и реалне шансе да ће се грађанима Србије побољшати квалитет животног стандарда. Према речима *Алберта Јегера*, шефа мисије ММФ-а, са Владом Србије постигнута је сагласност и очекује се да Одбор извршних директора ММФ-а, крајем јуна месеца, нашој држави одобри повлачење још 380 милиона евра из кредитног аранжмана! Истовремено су повериоци из Вашингтона, влади Бориса Тадића, издиктирали нову процену макроекономских кретања у држави и дали смернице за спровођење будуће фискалне политике. Према виђењу „диктатора“ из ММФ-а, привредни раст Србије у 2010. години неће бити остварен како је то првобитно планирано, у висини од 2 одсто, већ 1,5 одсто БДП-а, док ће наредне године, уместо пројектованих 4 одсто, износити 3 одсто БДП-а. Актуелном режиму је допуштено продубљивање буџетског дефицита, са 4,5 одсто на 4,8 одсто БДП-а, односно са првобитно одобрених 102,2 милијарде, на око 140 милијарди динара! Уз све то, пре него што је *Алберт Јегер* отпутовао у Вашингтон, наговестио је да „Србију чекају две тешке године“!

Плате и пензије остају „замрзнуте“

Свакако најважнија и најболнија тачка преговора Владе Србије и ММФ-а, биле су плате и пензије у текућој години, које ће дефинитивно остати замрзнуте све до 1. јануара 2011. године. Стручњаци из ММФ-а су дошли до рачунице да би повећање зарада, од свега 1 одсто, довело до минуса у буџету Србије од чак 7 милијарди динара, па су због тога, овакву могућност, унапред искључили. С друге стране, и за владу, која нема никакав програм економског опоравка посрнуле српске привреде, стратегија оличена у замрзавању плата и пензија је најлакша. То што су плате и пензије заправо сваки месец све мање изгледа да никога превише не забрињава.

Постигнута је сагласност да се плате и пензије, од априла 2011. године, па све до априла 2012. године, усклађују шестомесечно, са растом плата у јавном сектору, и то по формули инфлација плус половина раста БДП-а из претходне године. А како ће се пензије и плате усклађивати након тога? Већ од октобра 2012. године, примењиваће се нека нова формула коју нико живи у влади и ММФ-у не зна, нити је договорена, јер, како је објаснио *Јован Кркобабић*, трагање за том форму-

лом ће „бити задатак нове владе“. Дакле, некако се чини да су у Влади Србије, олако заборавили на, не тако давно, обећање министра економије и потпредседника Владе Србије Млађана Динкића!

Наиме, иако је био свестан да, раније потписани аранжман са ММФ-ом, стриктно предвиђа замрзавање плата и пензија у 2010. години, министар економије и потпредседник Владе Србије је, својим крајње популистичким најавама, изазвао праву пометњу у јавности. Још 1. фебруара ове године, *Млађан Динкић* је обећао да постоји простор за одмрзавање плата и пензија и да ће Влада Србије то захтевати од мисије ММФ-а. Међутим, само три месеца касније, показало се да је реч о још једној Динкићевој превари и да је, договором да плате и пензије остану замрзнуте, Влада Србије још једанпут подлегла притисцима и уценама „газда“ из Вашингтона. Али због избора који су све ближе и због тежње да се власт очува по сваку цену, те да се преко лета одложе социјални немири који су све извеснији, режим Бориса Тадића је прибегло једнократном решењу, када је у питању „горући“ проблем замрзнутих плата и пензија.

„Бонуси“ понижења и раздора

Актуелни режим је осмислио, док је ММФ начелно прихватио, исплату тзв. „једнократних бонуса“ пензионерима и запосленима у „јавном сектору“. Према Динкићевим речима, таква одлука је донета јер „није било простора за одмрзавање плата и пензија“, па је поштено да се исплате „макар једнократни регреси пред одмор, у износу од 5.000 динара“. Дин-

Мања плата за 100 евра и већа незапосленост!

У децембру 2009. године, просечна зарада у Србији је износила 375 евра, док је у јануару 2010. године опала на 300 евра, да би се у марту „попела“ на 336 евра, а што је опет мање од децембарске плате. У септембру 2008. године, према тадашњем курсу евра од 76,4 динара, просечна зарада је вредела 430 евра, док је у априлу ове године, зарада вредела 340 евра! На десетине хиљада запослених у Србији прима зараде које су далеко испод просека и које се крећу у распону од 15.000 до 25.000 динара. У фебруару 2010. године, држава је званично имала регистрованих 767.418 незапослених лица, што је повећање од 2,1 одсто или 15.828 незапослених лица, у односу на јануар месец исте године. У односу на октобар 2008. године (званично обелодањивање кризе), па све до фебруара 2010. године, број незапослених се повећао за 50.010 лица! Притом се не зна поуздан број оних који не раде, а нису формално евидентирани у евиденцији Националне службе за запошљавање!

Већа инфлација, више цене!

Републички завод за статистику бележи инфлацију у марту месецу од 1,6 одсто, раст цена од 3 одсто у првом кварталу ове године и раст трошкова живота од 2 одсто. У односу на март 2009. године, у марту 2010. године, цене су за 7,4 одсто биле веће, а трошкови живота већи за 4,4 одсто. У мају ове године, забележена је инфлација од 1 одсто, петомесечни раст цена од 5,2 одсто, и раст трошкова живота за 1,3 одсто, у односу на април текуће године. За покриће просечне потрошачке корпе у фебруару ове године, било је неопходно 1,12 просечних зарада, јер је корпа износила 36.196 динара, а просечна зарада 32.326 динара! Дакле, уз плату коју је, за чак 100 евра (септембар 2008-мај 2009), „појела“ инфлација, куповна моћ становништва је, од почетка кризе до данас, опала за чак 26 одсто! Званично се процењује да негде око 670.000 грађана Србије (9,2 одсто), живи испод границе сиромаштва, али свакако да је овај број далеко већи!

кић је исплату „регреса“ обећао и пред Божић наредне године, али обећао је и то да ће влада, у августу месецу, када делегација ММФ-а буде поново допутовала у Србији, „преговарати о трајном одмрзавању плата и пензија“. По којим критеријумима ће се „бонуси“ делити, још увек се не зна, а према речима министарке Драгутиновић, наредних дана ће тек „бити постављене тачне границе“. Чињеница је да тзв. јавни сектор чине запослени у здравству, просвети, војсци, полицији, култури и другим установама државне управе, и да укупно 463.000 људи прима зараде из буџета Републике Србије.

Међутим, још увек је нејасно да ли су влада и ММФ усагласили ставове по питању јавних предузећа, односно да ли се запослени у јавним предузећима третирају као запослени у „јавном сектору“. Уколико то заиста буде тако, онда ће за исплату „бонуса“ држава морати да обезбеди двоструко, а можда и троструко више од планираних 6,5 милијарди динара.

Једно је питање да ли ће држава бити у стању да овај новац обезбеди, а друго је питање да ли ће се установити праведни критеријуми исплате. Није логично, а није ни праведно да сви запослени у „јавном сектору“, добију „бонус“ у истом износу од по 5.000 динара. Према Динкићевим речима горња граница ће бити 80.000 динара. Тако се у „исти кош“ стављају функционери и саветници са платама од 60.000, и 80.000 динара, са службеницима у државној администрацији који примају најнижу зараду од 16.049 динара, 25.000 или 30.000 динара! У неравноправном положају ће се наћи и пензионери. Држава ће највероватније са 2.000 динара, а можда и мање, да помаже и оне са најнижим и оне са највишим примањима. А чињеница је да у Србији има око 540.000 пензионера који примају најниже пензије, до свега 17.000 динара! Од овог броја, око 127.000 пензионера прима пензије до свега 11.000 динара, и извесно је да их је режим Тадић-Динкић-Дачић довео до ивице егзистенције!

С друге стране, поменути новац ни у ком случају неће побољшати њихов положај, пошто су замрзнуте пензије растом инфлације сваком даном све мање.

У дивидендама траже „сламку спаса“

Што се тиче обећане „црквице“ од 5.000 динара, за сада прецизно нису обелодањени реални извори, из којих ће се ова исплата финансирати, осим што се шпекулише да ће новац бити обезбеђен из добити (дивиденди) Народне банке Србије (НБС), али и јавних предузећа попут „Телекома Србија“ и Аеродрома „Никола Тесла“. Ако се режим, за „гашење пожара“, ослања на приходе из дивиденди субјеката у којима држава има учешће капитала, због чега је онда у тзв. писму о намерама, од 3. 12. 2009. године, тај исти режим ММФ-у обећао да ће „државни власнички удео у банкама бити елиминисан чим то постане могуће“!? То отвара и низ других питања, а свакако најважније питање јесте то зашто режим Бориса Тадића продаје предузеће „Телеком Србија“, ако се показује да ова фирма, својом профитабилношћу, може да „гаси пожар“ у држави? И на шта су потрошене добити, односно приходи од дивиденди „Телекома Србија“ и НБС у 2008. и 2009. години!?

Зна се да је „Телеком Србија“ у 2009. години, остварио чист приход од 15,5 милијарди динара (160 милиона евра), а НБС приход од 4,08 милијарди динара, од чега је буџету Србије уплаћено 2,6 милијарди динара! Према извештају државног ревизора, НБС у буџет државе није уплатила ништа по основу остварене добити-дивиденди у 2008. години. Иначе, државни ревизор је утврдио да само неколицина државних субјеката уплаћује своју добит у буџет Србије и да је приход по том основу, у 2008. години, износио свега 748 милиона динара, док за исплату „бонуса“ треба 6,5 милијарди динара!? Све ово намеће дилему да ли ће актуелни режим уопште обећану исплату „бонуса“ извршити из дивиденди или из неких постојећих и предстојећих кредитних аранжмана, а што не би у потпуности било искључено. Дакле, овде је реч о једној контрадикторној, хаотичној и предизборној политици коју води Влада Србије и у том смислу, исплатом безначајних „бонуса“ се апсолутно неће решити проблеми постојеће социјална и економска беда коју грађани Србије једва да преживљавају.

Почели преговори о подели Косова и Метохије?

- *ЕУ и САД охрабрују Београд да долази на тзв. регионалне састанке на којима се тзв. Косово представља као нама равноправно. Током разговора о животним техничким питањима очекује се да Србија (у име бољег живота) постепено престане да инсистира на теми граница*

У западним центрима смишљена су три плана како да Србија одустане од принципа неповредивости граница. Планови се свode на то да се прво обнове преговори Приштине и Београда и да се током њих питање независности одвоји од питања граница. А кооперативна српска власт (за коју ЕУ нема алтернативу) у најмању руку је „населена“ и на прагу је да поново уђе у инсценирани дијалог који нас удаљава од принципа неповредивости граница.

Први и најопштији је Лајчаков план. Словачки шеф дипломатије Мирослав Лајчак предложио је да се као повод за почетак преговора искористи тренутак када Међународни суд правде у Хагу донесе саветодавно мишљење о томе да ли је једнострано проглашење независности било у складу са међународним правом. Пошто се међународна заједница припрема за „дан после“, овај дипломата сматра да се од тог дана однос Србије и Косова мора свести на пуко решавање „конкретних“ питања (друго име за техничке преговоре Мартија Ахтисарија), и то тако да се питање односа државе и њене покрајине стави у шири оквир решавања спорова на западном Балкану. За једним столом би седели сви заједно – и државе региона и ЕУ – и одлучивали о нашим унутрашњим питањима, а народу би се подметало објашњење да је то заправо балканско питање...

Други план је представила британска мрежа Би-Би-Си, позивајући се на европске дипломатске изворе. Према овом плану, Запад би и даље тражио да одустанемо од отварања питања статуса, и то тако што би се Србија просто укључила у три друга поља разговора (децентрализација, културна баштина и север Косова и Метохије, на шта се скретао процес и током Ахтисаријевог посредовања).

Приштина ће, према том плану, образовати најмање осам радних група које би помогле у припреми техничких разговора. Помоћ би пружиле и европске дипломате на Косову, од којих се најчешће спомиње амбасадор Италије Микеле Ђифони, који је именован за изасланика ЕУ за север, и амбасадор Грчке Димитрис Москопулос.

Требало би да припремна фаза буде одржана у августу, како би се затим отворио пут разговорима на техничком нивоу. Размишља се о укључивању неких министара у делегацију како би се дала већа озбиљност разговорима. Британци извештавају да је идеја о наставку дијалога о техничким питањима добила нови подстицај после посета високих америчких и европских дипломата Београду и Приштини последњих недеља!

Трећи и најдиректнији је чисто амерички пројекат укидања Резолуције 1244 СБ УН. Према речима аналитичара Обра-

да Кесића, који ради за ТСМ Глобал, Обамина администрација два месеца припрема план да тражи од Београда пристанак за укидање Резолуције 1244 и учвршћивање независности Косова, у замену за бржи приступ ЕУ и њеним фондовима! План је добио зелено светло Беле куће, која очекује пристанак одмах после мишљења МСП.

– У нову резолуцију био би унет део мишљења МСП на који би се у резолуцији позивало и она би била кључ за даље учвршћивање независности – наводи Кесић.

Подела по принципу Ватикана

Али, шта би МСП могао да нађе у међународном праву што би ишло у корист сепаратистима? У одговору се враћамо на два принципа – право народа на самоопредељење и на неповредивост граница. Под један, МСП не може да се залаже за оба принципа истовремено. Под два, МСП, ако поштује закон, мора да подржи интегритет Србије, јер право на самоопредељење има само онај народ над којим је извршен геноцид.

Дакле, МСП би могао да се „извуче“ тако што би Београд наставио разговоре о техничким питањима, што ће бити протумачено као добровољно одрицање од приоритета граница. А међународно право нема ништа против добровољног договора! Амерички стручњак за спољну политику, Николас Гвосдев, навео је у једном недавном тексту управо преседане на које ће се међународна заједница тада позвати.

Преговорима до поделе Косова и Метохија

У прилог томе да се спрема подела говори и председница Спољнополитичког савета Министарства спољних послова Соња Лихт (са Соросеве листе) која је наговестила поделу.

– Званични Београд очекује директне преговоре са званичницима из Приштине, непосредно након обнародовања консултативног мишљења Међународног суда правде. Ти разговори морају да се одвијају у оквиру трагања за компромисом и у вези са статусом који би подразумевао да обе стране могу бити само делимично задовољне, односно да нико не може бити ни апсолутни добитник ни губитник на крају тог процеса. То би, апсолутно сам уверена, на наше европске партнере оставило јак утисак, као што су то учинили већ први сусрети Тадића и Јосиповића – истакла је Лихт и додала да би се тако „евентуално, могло учинити да се једна велика грешка не претвори у преседан који би био стални извор сукоба широм света“.

У Еулексу шверцери, а кфоровци у борделима

Румунски полицајци избачени су у мају из мисије ЕУ, јер је на граници са Македонијом откривено да носе (шверцују) 163 бокса цигарета и већу количину алкохолних пића.

А швајцарски недељник „Велтвохе“ известио је да у швајцарском 21. контингенту влада хаос, ексцеси алкохолом, проституција и непослушност, после чега је на Косово и у БиХ послата инспекција...

– Вашингтон полази од становишта да Београд не сме признати Косово у овим границама. Зато треба расправљати о томе да ли треба да постоји независна, већински албанска држава.

Постоје преседани за такав приступ – после Првог светског рата међународна заједница признала је да треба да постоје независна Јерменија и Пољска пре него што су границе коначно одређене, док данас израелско-палестински мировни процес полази од претпоставке о две државе, иако није постигнут коначни договор о територијама – навео је Гвосдев у ауторском тексту за „Форин аферс“ (публикацију утицајне америчке организације „Савет за спољне односе“ у чијем су управном одбору Медлин Олбрајт и Колин Пауел).

Тако би се заправо дошло до „територијалног прилагођавања“, а то је израз који је Запад смислио за поделу Косова и Метохије.

– Груба скица решења је већ јасна – подручја са српском већином северно од Ибра треба да остану део Србије, уз некакав аранжман за српско културно наслеђе и енклаве у јужном делу. Могући модел је Латерански споразум између Италије и Ватикана којим је Ватикан успостављен као независна држава са екстериторијалним правом на света места у и око Рима и у другим деловима Италије – објаснио је Гвосдев, истичући да „прилагођавање граница“ не би нужно изазвало нову нестабилност „јер би сваки договор постигнут уз поштовање принципа Хелсиншких споразума значио да је добровољан и постигнут кроз преговоре, а не насилна промена коју једна страна намеће другој“.

Подела је, дакле, могућа само ако се створи привид да је реч о договору. Чим пристанемо на било какве друге разговоре пре статусних, њихов план ће бити упола готов. Једини легитимни саговорник Београда на Косову, према Резолуцији 1244, јесте Унмик. Одричањем од тога, одрекли смо се и суштине Резолуције 1244 – а то је суверенитет Србије, који је она једним делом пренела на мисију УН.

Како преварити народ

Да је подела већ на хоризонту и да је сада реч о такозваном спиновању јавности потврђују и несувисле изјаве из Приштине. Наиме, албански аналитичар Ветон Сурои изашао је недавно са изјавом да се „међународна заједница припрема за нове тајне преговоре“. Али, ако се већ спремају тајни преговори, откуд онда њихова јавна најава? Па, да би се гласачи припремили на оно што следи.

– Чини ми се да се Београду припрема ситуација у којој ће овдашњи званичници бити стављени пред свршен чин, јер неће бити у прилици да одбију неку врсту дијалога, а унапред се зна да ће Приштина из тога изаћи као победник, док ће Србија у пракси признати независност Косова – указао је за бео-

градске медије Предраг Симић, професор Факултета политичких наука, који је учествовао у разговорима за време владе Зорана Ђинђића и био амбасадор СЦГ у Француској.

„Ово што се тренутно покушава наметнути је својеврсна подвала, сатераће нас у хошак и очекивати добробит за власти у Приштини. Плашим се да власт у Србији, која би прихватила такве преговоре, не би добила поново подршку бирачког тела“, закључује Симић.

Тадић намеће преговоре

Знајући да је реалност на терену на нашој страни – никако није јасно зашто Србија уопште разматра учешће на некаким скуповима на којима ће се равнати са тзв. Косовом. Ако ми не кажемо „да“, ниједан од три плана не може да успе.

Рушење Резолуције 1244 при садашњем односу снага у СБ УН је практично немогуће, ако Србија не би то затражила од две његове сталне чланице са правом вета, Русије и Кине. А руски амбасадор Александар Конузин изјавио је да у садашњим условима „нема разлога за укидање Резолуције“.

– У условима када није испуњена Резолуција 1244, најпре је потребно довести до краја процес везан за статус Косова, о којем се говори у постојећој резолуцији – рекао је Конузин, опомињући тако српску власт да се не одриче питања статуса.

Стални представник Русије у НАТО-у, Дмитриј Рогозин, поводом 65. годишњице Другог светског рата, послао је још јаснију поруку: „Косово је бандитска творевина која неће потрајати, Србија ће опет имати суверенитет над целим Косовом и Метохијом“.

Словачки премијер Роберт Фицо поручио је да је сваки, отворени или скривени, покушај измене послератних граница напад на саме темеље ЕУ.

Даље, и Лајчаков модел и „европеистичко“ решење, као предуслов имају то да легитимни представници суверене власти државе Србије седну за исти сто са сепаратистима и са њима равноправно разговарају. Први покушај на Брду код Крања није им успео, па су после само месец дана предложили састанак у Сарајеву. Већ на самиту у Сарајеву наша делегација је третирана на потпуно истој равни као делегација тзв. Косова. Међутим, још скандалозније је то што је наша делегација на то пристала.

Тако је из наизглед необјашњивих разлога власт успела да доведе Србију пред преговоре о подели. Зашто? Због тога што је, како је то изјавио председник Борис Тадић, ЕУ приоритет. А ЕУ тражи да преко састанака као што је сарајевски почнемо да успостављамо добросуседске, практичне односе са „Косовом, који су у суштини статусна питања“.

– Политика око Косова и Метохије, у оквиру које бранимо наш интегритет и међународно право, не значи да ћемо одустати од чланства у ЕУ. Србија се тога никада неће одрећи, то

На Косово само с пасошем?

После консултација са Бриселом, Еулекс је 26. маја забранио све ненајављене посете званичника из Србије тзв. Косову. Одлука је пала тачно месец дана откако је саветник председника тзв. Владе Косова за безбедносна питања, Дукађин Горани, најавио да ће грађанима Србије од почетка следеће године припремају административне линије са Косовом бити неопходан пасош, а не само лична карта. Горани је рекао да је алтернатива да Београд и Приштина постигну „међудржавни споразум“, као што Косово има са Албанијом и Црном Гором.

Аналитичари упозоравају да је то још једно од питања „из пакета техничког дијалога“, које подразумева признавање докумената. Потез је направљен у договору са САД и ЕУ како би се званични Београд натерао на дијалог са званичном Приштином.

Николићу границе нису битне

Председник Српске напредне странке (СНС) Томислав Николић све чешће у јавности износи ставове да границе у ЕУ нису битне.

Николић је у интервјуу недељнику „Економист магазин“ изјавио да је за СНС на потпуном опредељењу за ЕУ једина дилема судбина Косова, и понудио решење у маниру човека коме изгледа да очување територијалног интегритета и није нека битна ставка у политичком деловању.

– Наш статус у ЕУ неће бити решен без статуса Косова. Волео бих да о томе преговарамо што пре, јер се све више удаљавамо од Косова и занима ме шта власт тачно мисли када каже да неће признати Косово. Може се догодити да имамо де факто независно Косово, а понављамо да га не признајемо. Понудио сам неколико решења, а једно је заједнички пријем у ЕУ. У том случају могу да издвоје Косово као посебну европску регију, која има апсолутну аутономију од Србије, а потпуно признање од ЕУ. У том случају не би било српске војске, полиције, скупштине, правосуђа, с тим што не би смело да буде прегласавања... – изјавио је Николић.

Према његовим речима (изјава за НИН), Косово и Метохија би постало еврорегија коју би сви признали.

– То је искорак у смислу да ово нерегуларно стање мора да буде довршено. Албанци кажу да имају државу, а немају је. Ми кажемо да имамо Косово, а немамо га. Значи, мора неко да седне и разговара о томе. Ако је међународна заједница рекла да је независно Косово и Метохија, зашто није – казао је Николић.

На питање шта би се променило у односима Косова и Србије ако би се та идеја остварила, Николић је одговорио питањем: Идемо ли ми у Европу без граница и коме ће онда да буде битно где је та граница?

– Проблем Европе је што је територија Косово и Метохија под њиховом контролом, а касни бар 15 година у испуњавању услова европских стандарда иза Србије. Што они то не могу да доведу на исти ниво. Ево, ја им кажем, неће тамо бити наше ни војске ни полиције, они ће имати тамо свог председника, и парламент – додао је Николић.

На констатацију да је рекао да би разговарао и са представницима Албанаца на Косову, Николић је казао да и јесте разговарао. Уједно је потврдио да би разговарао и са Хашимом Тачијем.

је наш главни стратешки циљ – био је јасан председник Тадић.

Брисел је по овом питању потпуно јасан. Са самита у Сарајеву још једном је упутио поруку Београду да су путеви Србије и тзв. Косова према ЕУ потпуно одвојени.

Да резимирамо: Кључ за независност Косова и није био у томе да га власт Србије призна у овим границама, већ да га не

призна. Јер, Албанци хоће етнички чисту државу. Кад у погромима нису успели да протерају све Србе, онда су решили да их сатерају на север и да просто одсеку тај нечисти мали део територије. А власт која тада буде у Србији ће за њих обавити тај прљави посао и још ће поделу представити као дипломатски успех.

Р. В. С.

Никада вас нећемо заборавити

Пише: Владимир Мишковић

Пред више хиљада окупљених Крајишника и уз благослов Његовог преосвештенства владике сремског Василија, у београдском насељу Бусије је 23. маја ове године откривен споменик борцима Српске Војске Крајине и народу Републике Српске Крајине, који су страдали у Отаџбинском рату 1990-1995. године, бранећи своја огњишта од хрватског агресора. Споменик је подигнут на иницијативу Владе Републике Српске Крајине у прогонству и избегличких организација. На свечаности која је одржана пред храмом Светих Ђирила и Методија у Бусијама, окупљеном народу обратили су се представници цркве и народни прваци крајишких Срба у Отаџбини.

Скуп је благословио старешина храма Светих Ђирила и Методија у Бусијама, протојереј ставрофор Милорад Нишкић.

– У предвечерје храмовне славе, у центру свих Крајишника, који се зове Бусије, нека је благословено сбираније наше и свечано откривање светог споменика у славу и част свих наших светих мученика и ратника, који су страдали за крст чисти и слободу златну. Нека им је вечни помен на небу, да нам буду заштитници и молитвеници, и да нам подаре снаге да сачувамо српско име и свету српску земљу, крст за који су страдали и веру праотаца и предака наших светих. Бог вас благословио, свако вам добро даровао – пожелело је крајишком верном народу прота Милорад Нишкић.

И свештеник из Нове Пазове, отац Христо Алексић, поздравео је Крајишнике у Отаџбини.

– Ево дана што га даде Господ, када Срби поново, из ништавила, не заборављајући ко су и одакле су, подижу споменик нашим мученицима, који су дали свој живот за српски род и Отчество. Данас се и небо радује, а свети пророк Илија поздравља својим громовима нас, изданке рода српскога. Онима који су подигли ово племенито здање пред нашом светом црквом Ђирила и Методија, нека их драги Бог награди добрим здрављем, срећом, миром и благоданом. Што рече свети Николај Велимировић: Дај Боже да се сви Срби сложе, обоже и умноже, да се више никада не свађају, нити гложе. Поживите ми сви, на многа љета, сада увек и у све векове векова, амин – благословио је окупљене Крајишнике отац Христо.

У име Крајишника „не” повлачењу противтужбе

Председник Скупштине Републике Српске Крајине у прогонству, дипл. инж. Рајко Лежаић, констатовао је да, иако се ове године прославља чак 65 година од победе над фашизмом, фашизам над српским народом из Крајине траје већ 15 година. Он је оценио да су Крајишници протерани са своје земље, из свог завичаја, из Крајине, натопљене крвљу наших дедова и прадедова, браће и сестара, кумова и пријатеља, наших сабораца.

– Они су дали нешто највредније, свој живот, да би јуначки одбранили и сачували свој род и завичај, своју Крајину и, сећајући се њих, данас отварамо спомен-чесму. Нека им је вечна слава и хвала, јер ми их никада нећемо заборавити – истакао је инжењер Лежаић.

Он је поручио властима у Загребу да Крајишници никада неће заборавити своју Крајину, док је властима у Београду, које поново граде некакво братство и јединство пребијајући

тужбе и противтужбе, поручио да то не могу радити у име Крајишника.

– Ко је започео рат у хрватској федералној јединици са циљем етничког чишћења Срба него хрватски сепаратисти, уз помоћ Ватикана, Немачке и Америке? То је потврдио и сам Туђман, који је изјавио да не би било рата да то они, хрватски сепаратисти, нису желели. Није крив онај ко се брани, него онај ко напада. Ми Крајишници смо жртве! Злочинци су Хрвати! Они су отели нашу земљу! Они су отели 20 хиљада квадратних километара Српске Крајине! Они су побили седам хиљада наше браће и сестара и ранили око 15 хиљада Крајишника! Они су протерали све Србе Крајишнике и тиме извршили етничко чишћење! Они треба да одговарају за злочин и геноцид и немају право Борис Тадић и Мирко Цветковић да повлаче противтужбу – закључио је председник Скупштине Републике Српске Крајине.

У градњу споменика уложено је много љубави и рада. Неимари који су га градили су Никола Тесла, Бранко Бјелобаба, Урош Зубић и Миљенко Крунић.

Инжењер Рајко Лежаић је додао да се истина не сме сакривати, јер је сакривана у Другом светском рату, у Јасеновцу, Јадовну, у Пребиловцима, на Дрини, Сави, а злочин који се сакрива се обавезно понови. Он је у име крајишког народа затражио од међународне заједнице да им врати Републику Српску Крајину, а помоћ је затражио и од братске Русије, која је, према његовим речима, била највећа жртва фашизма у Другом светском рату.

– Крајишници су своје куће у Бусијама изградили муком, трудом и радом. Тражимо од власти у Србији да помогну овом вредном народу да направи колекторе за воду, да Бусије и Алтина нису у блату и под водом. А ви, драги Крајишници, не заборавите ко вам је помогао, јер да тај није у Хагу, не би ни овде ни у Алтини подруми били пуни воде. Зато памет у главу Крајишници, за кога и како гласате. Нека је вечна слава и хвала свих седам хиљада страдалих крајишких мученика, а нама живима је обавеза да кад-тад вратимо нашу Крајину. Она је наша судбина и заклињемо се над овом чесмом да ће Крајина бити земља Крајишника – рекао је инжењер Лежаић, поздрављен бурним аплаузом окупљеног народа.

Јосиповићу је „жао“ Срба

Јован Адамовић је, у име Срба из дијаспоре који су помогли изградњу споменика, поручио да се „Срби сећају јунака који дадоше животе за слободу Српске Крајине, све оне браће и се-

Песма Крајишницима На споменику су уклесане речи песме посвећене страдалим Крајишницима.

*„Крајина је наша
одвајкада мати,
међа ће су орли
многи српски пали.
Њина ће их браћа
заборави спасти,
памтећ свету жртвеу
што су због њих дали.“*

стара који оставише животе у Српској Крајини, на барикадама слободе. Они и данас тамо стоје, јер бране наше границе, а свака кап просуте српске крви означава границу српске земље”.

– То су наше тапије, то је наша историја. Никада то немојте заборавити. Свуда, на сваком месту где Србин живи. Од старе Србије до Српске Крајине. То је српска земља. Ми смо се овде данас окупили не да кукамо и бугаримо за њима, јер њихови гробови нису пуне раке, већ светли темељи Васкрса Српскога – истакао је Јован Адамовић.

Он је поручио да српски народ из Крајине никада не смеју да представљају сарадници усташке хрватске окупационе власти.

Председник Удружења ратних војних инвалида Републике Српске Крајине и члан владе РСК у прогонству Раде Чубрило, подсетио је да се пре месец дана навршило 20 година откако је убијен Рајко Вукадиновић на Плитвицама, а за два месеца ће се навршити 15 година откако су Крајишници протерани из Крајине. Поменуо је и све тешкоће које су пратиле подизање споменика.

– Обили смо многе прагове, институције. Кажу сви, немојте време, пусти то, не треба то. Ја имам папире, одбијенице од садашње и бивше власти, све је то иста прича. Борци који су изгинули бранећи Крајину, цивили који су поклани и побијени само зато што су Срби, сва она деца и старци плачу са небеса. Киша нас је полила и данас и ових дана, док смо подизали споменик, сузе озго теку. Шта ви то Срби радите, шта је са вама? Где је она поносна, честита Србија из времена Душана, Лазара, Карађорђа, Петра Првога – упитао се председник Удружења ратних војних инвалида.

Окупљеним грађанима објаснио је како је на крају споменик подигнут: „Захваљујући владици Василију и оцу Милораду, ми почесмо радити темеље. Чим смо почели, обратимо се нашој браћи у расејању, у Америци, Аустралији, а људи једва дочекали. Јер ми смо замислили да споменик буде мали, висине највише три метра, зато што није било пара. Кад су они рекли биће пара, ми смо направили оволики споменик! Овакав један споменик би требало подићи и у Инђији, и у Новом Саду, и у Сомбору и у свакој крајишкој колонији” констатовао је Чубрило.

Он је поручио да је скандалозно то што се режим у Београду у име српског народа свима извињава.

– А шта каже нови председник Хрватске Иво Јосиповић у Јасеновцу? Жао му је, каже, што се то догодило Србима у Другом светском рату. Али није се извињивао, а ови у Београду се свима извињавају. Жао му је као да је нечије пашче прегазео, па му је жао. Два милиона Срба је у прошлом веку поклано, побијено и растерано, у Првом и Другом светском и овом последњем. А њему је жао! – поздравио је окупљене Крајишнике Раде Чубрило.

Догађај су својом песмом увеличали народни гуслар Радојица Бугарин и фрулаш Драгић Бугарин, а за исказану љубав и добротинство при изградњи споменика, учесницима у градњи додељене су благодарнице.

Дивљању водене стихије у великој мери

Поплаве по Архимеду

Када је славни старогрчки математичар Архимед, једном приликом, ушао у каду да се окупа, приметио је да се ниво воде у кади подигао. Са узвиком „Еурека!“ истрчао је го на улице Атине, схвативши нешто што је потом постало познато као Архимедов закон – тело потопљено у течност истискује ону запремину течности колико износи запремина тела.

Нажалост, у Србији ни 2.200 година након Архимеда скоро да нема никога да узвикне „Еурека“ (Пронашао сам) и на време предупреди неке од узрока поплава које су у Србији постале већ уобичајена годишња појава, а не елементарна непогода. А у великој мери поплавама доприносе огромне количине смећа, кабастог и другог отпада, који све више попуњавају речна корита и тиме издижу ниво водених токова.

Наравно, то издизање нивоа вода је постепено и готово неприметно са сваким килограмом баченог ђубрета, али када наступе кишни периоди и отапање снегова, онда обале река нису више тако високе да задрже водену стихију.

Да су корита редовно чишћена, до свега тога не би дошло, или би штета била много мања. И можда не би били изгубљени људски животи.

Тек након што се вода повукла, у општинама Ниш, Алексинац, Гаџин Хан и другим, сетили су се да треба очистити речна корита. За санацију и уређење обала и корита Габровачке реке, Јавно водопривредно предузеће „Србија-воде“ издвојиће милион евра. По принципу „боље лечити него спречити“, надлежни су се тек сада досетили да треба отклонити узроке поплава. Али боље икад него никад.

Када знамо шта се све може наћи у кориту ове речице, није ни чудо што су поплаве сваке године све веће. Деценијама, несавесни грађани затрпавају корито лимаријом и моторима аутомобила, старим шпоретима, фрижидерима, телевизорима, деловима намештаја, креветима, душецима и разним другим смећем. Читаве депоније могу се пронаћи у речним токовима, што представља не само еколошки проблем, већ, као што видимо, и узрок великих несрећа, губитак имовине и живота.

За свега 15-20 дана посла, започетог након априлских поплава, радници који чисте невелику Габровачку реку однели су више десетина камиона отпада.

- Подносили смо пријаве кад год смо видели неког несавесног да баца или истовара смеће и отпад на обале или у реку. Али све се завршило на пријавама, нико никада није због тога кажњен, изјавио је Нишлија Братислав Здравковић, који станује на самој обали реке.

А само што је прошлог месеца очишћен један потес корита Габровачке реке у насељу Трошарина, Нишлије су затекле једног суграђанина како, усред ноћи, из тракторске приколице избацује грађевински шут у реку.

Примери широм Србије показују да су сва речна корита мање-више затрпана смећем и отпадом. Исти је случај и са Моравицом, Кутинском реком и Нишавом, и речицама и потоцима који се уливају у њих. Можемо само да замислимо шта се налази на дну великих река, као што су Морава, Сава и Дунав, и питање је само времена када ће оне да поплаве градове кроз које протичу, укључујући и Београд...

Резултат немара и несавесног понашања грађана и исто тако несавесног рада надлежних комуналних служби је тај да је водена бујица ове године незапамћена. Од фебруара до последњих дана маја прекрила је малтене целу унутрашњост Србије.

Најпре се излио Бели Тимок у сврљишком и зајечарском крају. Поплављено је на десетине кућа. Медији су тада брујали на све стране, од Малог Зворника и Дрине до Јаше Томића и Тамиша, како се припремају мере одбране од поплава. Наравно, о чишћењу речних корита од разног отпада, у сврху превенције, ни речи.

Влада увек касни

Река Тамнава се и ове године излила код Уба, поплавивши неколико хиљада хектара пољопривредног земљишта у селима Новаци, Брезовица, Врело, Совљак и Таково.

Како је најављено, тек на лето ће почети радови на регулисању речног корита Тамнаве у дужини од око шест километара, од Ђемановог моста до моста у селу Таково. У те радове биће утрошено око 500 милиона динара развојног кредита Светске банке у оквиру пројекта за заштиту од поплава најугроженијих подручја Србије.

Вода истерала лисицу из јазбине

Тек мајске поплаве у општини Трговиште, где се излила река Пчиња, натерале су председника Србије Бориса Тадића да протрља очи и изађе из кабинета на Андрићевом венцу.

Председник Тадић је обишао угрожена села, оценивши да владина помоћ од 15 милиона динара неће бити довољна за ову ионако сиромашну општину. Он је позвао српске привреднике да отворе неколико производних погона у овом крају, као праву помоћ локалном становништву. Ипак, тај позив неодређеним привредницима звучи неозбиљно и више као политички маркетинг у немогућности да се на други начин, осим давањем лажне наде, помогне нападеном народу.

Ибар и Западна Морава излили су се у априлу у краљевачком крају. Поплављено је 20 кућа у Рибници и још 40 у селу Обрва, а страдала је и ситнија стока. Свих седам расположивих екипа Одељења за ванредне ситуације МУП Србије било је ангажовано на испумпавању воде.

– Највише мука смо имали у Рибници, посебно у Кордунској улици, где смо морали да евакуишемо поједине станаре. Ниво подземних вода је толики да ни са најјачим пумпама нисмо успели да помогнемо поплавленима. Критично је било и у Обрви, Шеовцу, Грдици – рекао је тада у обраћању медијима Миланко Обреновић, командир овог одељења.

Река Топлица се излила дуж целог корита на подручју општина Прокупље и Житорађа. Екипе Сектора за ванредне ситуације Полицијске управе у Прокупљу дан и ноћ су спасавале људе и њихову имовину из поплавлених кућа.

Тим поводом, начелник прокупачког Сектора за ванредне ситуација, Срђан Митровић, казао је да је најтежа ситуација била у Прокупљу и околини, где је вода поплавила ромско насеље код Дунека, одакле је током ноћи евакуисано 60 људи и тридесеторо деце.

„Евакуисани су људи и из двадесет поплавлених домаћинстава у селу Мала Плана надомак Прокупља”, нагласио је Митровић.

Председник општине Житорађа, Миодраг Петровић, оценио је да је река Топлица, плавећи обрадива поља, оставила села уз свој ток без њива и пластеника од којих се у том крају живи.

„Ово је шеста поплава од фебруара ове године, а ова поплава је највећа и са највећим штетама. Наше процене су биле да је претходна поплава причинила штету у висини од 30 милиона динара, а ово изливање Топлице, њених притока и избијање подземних вода, поплавило је више од 1.000 хектара, док је штета по нашим процена неколико пута већа од претходне”, истакао је Петровић.

Села Вољчинац и Подина била су одсечена од Житорађе, а у Вољчинцу деца данима нису ишла у школу. Сва села у сливу Топлице била су угрожена и поплавлена.

Вода је поплавила и део гробља у Прокупљу, тениске терене и спортску халу, а био је у прекиду и саобраћај према селима Драгања и Доња Топоница јер је вода прекрила коловоз. У подјастребарским селима Ресинац и Доња Трнава, набујали потоци су поплавили домаћинства и оранице. Поплављена су домаћинства у селима Југ Богдановац, Ђакус, Пејковац и на десетине хектара ораница, као и неколико десетина пластеника са раним поврћем. Село Вољчинац било је одсечено од света јер је вода поплавила мост који их спаја са Житорађом.

Исти је случај са становницима села Кораћевац код Лесковца, којима је набујала Јужна Морава однела viseћи мост. У приградским насељима и селима Бобиште, Анчки, Доњи и Горњи Буниброд, Губеревац, као и Липовица, где се излила река Јабланица, уведено је ванредно стање.

У селима Стајковце и Гложане у власотиначком крају, поплавлено је на десетине кућа, а под водом се нашло и 30 хектара углавном раног поврћа у пластеницима.

У Гаџином Хану се утопила једна жена приликом изливања Кутинске реке. Поплављено је на стотине хектара обрадивог земљишта у селу Тасковићи и Доњем Душнику, 20 стамбених објеката, 30 помоћних објеката, а оштећени су и регионални правци у Запаљу.

Моравица је поплавила Алексинац, Јужна Морава се излила на село Витковац, а Нишава на Меровину, Дољевац и Белу Паланку. Тамнава је поплавила села у околини Уба, а Пчиња око 200 кућа у општини Трговиште, на граници са Македонијом.

На великом броју регионалних путева саобраћај је обустављан због стварања клизишта и оштећења коловоза и мостова.

Р. В. С.

Тадићу након толико година засметале оф-шор компаније

Јефтин популизам који никог не обавезује

Према подацима Агенције за привредне регистре, у Србији послује више од 1500 компанија регистрованих у земљама које омогућавају оф-шор пословање. Овај поражавајући податак, када се преведе на народни језик, значи да постоји преко 1500 фирми које не плаћају порез на добит Србији, већ разним егзотичним острвима и банама државицама, али и неким озбиљнијим државама које припадају оф-шор земљама популарно названим – порески рајеви.

Тако у Србији послује чак 682 предузећа чије је седиште на Кипру, са седиштем у Холандији 402, Швајцарској 334, а на Британским Девичанским острвима 163. Следе Луксембург са 84 фирме у Србији, Лихтенштајн 61, Панама 40, Гибралтар и Белизе по 21, Бахами 14, Маршалска и Сејшелска острва по 12, а остатак се односи на Андору, Ангвиле, Бермуде, Кајманска острва, Доминиканску Републику, Либертију, Монако, Холандске Антиле, Сан Марино, Сент Винсент и Гренадини и Сент Кит и Невилс. Овде није урачунат Делавер, савезна држава у САД, који такође представља оф-шор зону, а познато је да су ту регистроване неке српске фирме.

Елем, криза у Србији достигла је тачку кључања до те мере да је очајни председник Србије Борис Тадић позвао привреднике, заправо тајкуне, да свој капитал преселе у Србију. Чак је апеловао на владу да хитно донесе закон којим ће ипак, на неки начин, натерати оф-шор компаније да плаћају порез Србији.

– Примећујем да много наших привредника има регистроване компаније на Кипру. Оно што сам увидео као потенцијални проблем је, као што је било у прошлости за време влада Војислава Коштунице, да се продају нека предузећа која остварују профите на тржишту Србије, а регистрована су на Кипру. Тада новац не иде у Србију већ у банке на Кипру, а наше банке и држава не добијају ништа од пореза – указао је тим поводом председник Србије.

– Влада Србије требало би да сагледа да ли је то питање могуће решити законским изменама у складу са европским стандардима. Привредници се суочавају са искушењима, траже од државе помоћ, и они заслужују помоћ, али и држава очекује помоћ од привредника – нагласио је Тадић.

Наравно да читава та прича звучи сувише демагошки, са циљем да се код народа створи утисак бригае за његово добро, а кривица пребаци на политичке противнике. Поставља се питање где је Тадић био претходних година када је држава аминувала пословање поменутих компанија у Србији и чак им неким својим одлукама ишла на руку. Зар Тадић није био део владајућег естаблишмента? Међутим, не постоји начин да Тадић натера тајкуне да из „патриотских“ разлога преселе фирме у Србију. Исто тако, тешко ће моћи и да донесе законе којима би могао да их оглоби, јер је велика вероватноћа да би се тиме огрешило о међународно право. И у самој влади се на помен Тадићевих речи сви праве луди. Министарство економије пребације воденицу на Министарство финансија, а Министарство финансија пак тврди да је то у надлежности Министарства економије.

Осим због мањих пореза на добит, који су и до десет пута мањи него у Србији, тајкуни неће преселити фирме у

Србију и из још једног разлога, јер се често ради о нелегално стеченом капиталу. Тако, на пример, велики број фирми основаних на Кипру деведесетих година, формиран је новцем који је тада из Србије изношен на Кипар.

Управо то је случај са компанијом „Делта“ Мирослава Мишковића. Овај Крушевљанин зацарио се међу српским великашима, понајвише захваљујући чињеници да су његове фирме „Хемслејд“ и „Делта банка“, основане на Кипру, изнеле убедљиво највише српског новца у време санкција. Мишковић је најпре на острву основао фирму „Хемслејд“, да би та компанија затим основала „Делта банку“. А шта би друго, кад је морао негде да смести толике немачке марке и доларе? Ова банка била је прва у низу Мишковићевих фирми са троугластим предзнаком, у холдингу који ће касније од читаве Србије направити не Делта сити, већ Делталенд.

Докази о изношењу новца на Кипар, који терете Мишковића и бројне друге тајкуне, чаме у Окружном тужилаштву у Београду још од фебруара 2006. године. Ни реизабрано правосуђе, или боље рећи кривосуђе, ни у најлућим сновима нема намеру чак ни да отресе прашину са предмета Кипар. А у том предмету су за сакривање кипарских пара окривљени Тадићев колега из коалиције Млађан Динкић и још шесторо Млађаниних сарадника. Тужиоцу је приложено брдо документације која доказује ко је и како износио новац на ово острво на југоистоку Средоземног мора. У питању су фирме које је лако повезати са кремом српског тајкунског друштва. Посебно са члановима клуба из Шекспирове улице.

Апсурдно, уместо да се бави хапшењем оних који су опљачкали и огулили српски народ до костију, председник Тадић их данас позива на патриотизам. Претходно је премијер Цветковић са синдикатима, преговарао са српским привредницима да „помогну“ посрнулу српску привреду, тако што ће преузети дизгине. Привредници су одговорили да неће да раде за цабе.

А како пишу медији, чак шест од седам бизнисмена који су учествовали у тим преговорима, матичне фирме има-

ју на Кипру и другим оф-шор државама, а не у Србији. Како пише „Блиц“, у питању су, поред Мишковића, још Милан Беко, Миодраг Костић, Топлица Спасојевић, Зоран Дракулић и Слободан Петровић. Такорећи, они немају ништа од имовине у Србији.

Мирослав Мишковић, као што смо рекли, непогрешиво воли Кипар, где је регистрован као председник УО „Делта холдинга“, а власник је компанија „Хемслејд“, такође под његовом палицом. „Хемслејд“ је 100 одсто власник и Делта МЦ и Делта максиа. На Кипру је основан и „Ист поинт“, који је званично 97 одстотни власник Дракулићевог „Ју поинта“ и 65 одсто власник „Класа“. На овом острву су седишта и фирме Топлице Спасојевића: „Дегенат трејд“ и „ITM Group“. Ова прва је 100 одсто власник ИТМ индустријског мерца и 50 одсто власник ИТМ Монета. За Спасојевића се везују и фирме Ригтон са Кипра и Стадлукс из Луксембурга. Бизнисмен Милан Беко власник је компаније „Laderna Laderna“ из Холандије, а краљ шећера Миодраг Костић има фирму МК група Агри у Швајцарској, где је власник 87 одсто.

Наведимо и да је власник 100 одсто „Верата“ кипарски „Kerseyco Limited“, 90 одсто „Швепка“, МД трејдинг, 100 одсто Ecorproduct Avonside Enterprises Limited, Кипар, 100 одсто Фреш коа НЕСВО, Кипар, 100 одсто Телеоптика Feuderview, Кипар...

Овакав начин пословања омогућава фирмама да плате мање порезе на добит и умање исплату дивиденди из профита. Како тврди стручни саветник Ју-ес-ејда, Никола Алтипармаков, иако нема прецизних процена за Србију, губици због одливања новца у пореске рајеве су веома велики, али истиче да је то проблем глобалних размера.

– Држава нема могућности да законски спречи компаније да оснивају оф-шор фирме и да послују са њима, пошто оне углавном не чине ништа нелегално. У садашњем глобализованом свету можете да оснујете оф-шор компа-

нију преко интернета, без икакве потребе да физички иде на неко од егзотичних острва са ниским порезима – каже Алтипармаков и истиче да је борба против пореских рајева била један од приоритета недавног састанка групе Г20.

Ипак, он је песимиста и тврди да је то унапред изгубљена борба. Управо због постојања пореских рајева, све земље су од пре двадесетак година почеле да смањују своје пореске стопе, како би смањиле мотивацију грађана и фирми да користе пореске рајеве.

„Ако на неком од тих места годишње плаћате порез од два или три одсто, а у својој земљи 20 одсто, онда ћете сигурно основати оф-шор фирму, али ако плаћате порез од 10 одсто, онда ћете можда одлучити да пролазак кроз читаву процедуру оснивања и вођења оф-шор компаније није вредан труда, или ће вам можда прорадити и економски патриотизам“, објашњава Алтипармаков.

Мада не постоје прецизни подаци о томе колико држава годишње губи због оф-шор трансакција, Народна банка Србије тврди да се ради о стотинама милиона евра. Тако се у 2007. години у оф-шор земље одлило 90,3 милиона евра, у 2008. 69,7 милиона, а прошле године 92,4 милиона евра.

Порески консултант Ђерђ Пап објаснио је, у листу „Данас“, како је једноставан систем за избегавање пореза.

„Први механизам подразумева да домаће предузеће неку своју робу купцу прода преко оф-шор фирме, уместо директно, чиме избегава плаћање пореза на добит. Ако фирму у Србији неки производ кошта 10.000 евра, а она га продаје за 20.000 евра, онда на 10.000 евра разлике мора да плати порез. Али, предузеће, уместо правом купцу, производ прво продаје оф-шор фирми за, рецимо, 11.000 евра, а оф-шор компанија га затим продаје правом купцу за 20.000 евра. Тако компанија у Србији плаћа порез само на 1.000 евра, а остатак од 9.000 евра разлике остаје оф-шор компанији, која на то не плаћа никакав или плаћа знатно мањи порез“, објашњава Пап.

Други механизам се користи за директно изношење новца из Србије, тако што оф-шор компанија пошље фирми у Србији фактуру за извршене услуге, које у стварности, или никада нису реализоване или им је вредност знатно мања од наведене. Тако, предузеће које послује у Србији директно шаље новац својој оф-шор фирми, а држава остаје ускраћена за порезе, јер се овај новац води као трошак за обављене услуге.

Реакција председника Тадића уследила је након најаве да ће „Делта“ Мирослава Мишковића продати трговински ланац Махи. Председник као да не зна да је и Махи кипарска, а не српска фирма, и да се њена продаја не тиче закона Србије. Оно што се годинама толерисало, сад је преко ноћи почело некоме да смета. Да апсурд буде већи, засметало је управо онима који не само да су такво пословање толерисали већ и здушно подржавали. Поставља се питање да ли се то у Тадићу напрасно пробудио патриотизам или је у питању предизборно загревање. Пре ће бити да је у питању ово друго.

Р. В. С.

Оф-шор Америка

Да бисте основали оф-шор компанију потребно вам је највише 2000-3000 долара, и солидно владање интернетом. Постоје бројне агенције које ће то у бројним острвским и другим државицама учинити за вас само на основу оверене копије пасоша.

Али, најниже цене за оснивање оф-шор фирми су, веровали или не, у САД, и то у главном граду Вашингтону и држави Делавер. Најскупле тарифе не прелазе 1000 долара. Дистрикт Вашингтон се посебно истиче као предност јер „фирма из главног града Америке има своју тежину у пословним односима“. У Делаверу може да се оснује фирма са оснивачким жељеним улогом, па макар то било и нула долара. А одговара се до висине оснивачког улога. У регистар компанија државе Делавар не уписују се имена оснивача и директора. Документа о оснивању стижу из САД за седам до 10 дана, а плаћа се само годишња такса за одржавање: држави Делавар 200 евра и регистрационом агенту 120 евра.

Агенција за приватизацију у функцији тајкунизације Србије

- **Апсурдно је да Агенција за приватизацију истовремено и продаје предузећа и контролише извршење обавеза купаца, а још апсурдније је да ниједан од 7.721 извештаја о контроли субјекта приватизације није доступан јавности, Од 2002. године до данас је раскинуто 527 приватизационих уговора, да би након тога 1/3 предузећа отишла директно у стечај, 1/3 предузећа је обезвређена и продата по багателним ценама, док се о даљој судбини 1/3 предузећа још увек одлучује. Најактуелнији примери Ђорђа Ницовића и Мише Омеге, сведоче о томе колико је, за државу и раднике, штетно и погубно накнадно пролонгирање рокова и обавеза из купопродајних уговора**

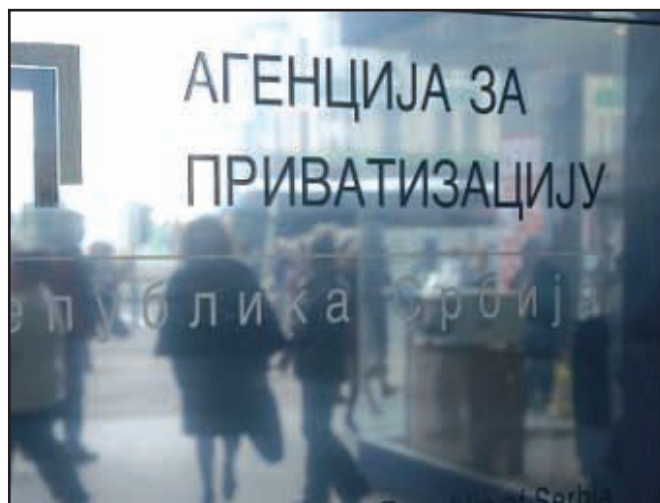
Пише: Иван Нинић

Агенција за приватизацију је почетком маја месеца, са бизнисменом Ђорђем Ницовићем, раскинула купопродајне уговоре о куповини предузећа *Нитекс* из Ниша и *Рудник конфекција* из Горњег Милановца. Тиме је окончана вишемесечна агонија око 700 радника који су, због обустављања производње и неисплаћених зарада у *Нитексу*, штрајковали од новембра 2008. године до фебруара 2010. године. Како је саопштено из Агенције за приватизацију, у случају *Нитекса* уговор је раскинут због неодржавања континуитета пословања и обавезних инвестиција из купопродајног уговора. У случају *Рудник конфекције*, уговор је раскинут јер је *Ницовић* располагао имовином предузећа преко дозвољених ограничења, односно фирму је оптеретио хипотекама преко лимита. Дуг компаније *Нитекс*, до 11. маја 2010. године, нарастао је на 289,3 милиона динара, дуг *Нитекс* комерца на 16,7 милиона динара, док је дуг *Рудник конфекције* достигао 267,8 милиона динара. Ова астрономска дуговања су за последицу имала блокаду рачуна споменутих предузећа, што новог власника, а ни државу, није пуно благовремено забринуло.

Дакле, уместо да је држава раније, стриктно применила закон, *Ђорђу Ницовићу* је дато чак 5 додатних рокова да потврди, односно да докаже да је наставио континуитет пословања текстилних фабрика које је купио. *Ницовић* то никада није учинио, радници су месецима безуспешно протестовали, а фирме су догурале до могућег стечаја. И шта онда? Онда се „буди“ Агенција за приватизацију и раскида уговор са једним капиталистом и тајкуном коме је „демократски“ режим омогућио да веома лако и брзо дође до власништва над око 27 предузећа у Србији!

Нажалост, селективна примена *Закона о приватизацији*, која се илуструје кроз накнадно пролонгирање уговорених рокова, постала је правило, а не изузетак. То признаје и директор Агенције за приватизацију *Владислав Цветковић*, који каже да „циљ Агенције није раскид уговора“ и да се код сваког предузећа „разматрају разлози за раскид, а да се уговори раскидају тек када се процени да куп-

пац не може да испуни обавезе“. Међутим, пракса је показала да тада обично буде прекасно за спасавање „очерупаног“ предузећа коме се „смеш“ стечај.

Распродаја без екстерне контроле

Статистика Агенције за приватизацију сведочи да је у Србији, од 2002. године до почетка 2010. године, приватизовано 2.291 предузеће, а да је раскинуто 527 купопродајних уговора (23 одсто). Недостављање банкарских гаранција, неплаћање купопродајних рата, неодржавање континуитета делатности, избегавање обавезе инвестиционих улагања, неспровођење договореног социјалног програма, незаконито располагање и отуђење имовине били су уобичајени разлози за раскид уговора са новим „газдама“. Према неким изјавама *Владислава Цветковића*, директора Агенције за приватизацију, око 40 одсто или 213 уговора је раскинуто због неплаћања доспелих рата, док је 36 одсто или 139 уговора раскинуто због неодржавања континуитета пословања купљеног предузећа. Да су „домаће газде“ неприкосновене у мешетарењу, говори податак да је од 527 раскинутих уговора, 501 уговор раскинут са „домаћим“ купцима, а 26 уговора са страним купцима.

Раскид купопродајног уговора са купцем одређеног предузећа настаје као последица неиспуњавања преузетих обавеза из уговора од стране купца тог предузећа. Сада се ту поставља питање ко контролише то да ли купац благовремено и у целости испуњава уговором преузете обавезе. Апсурдно је и нелогично, али такав вид контроле није поверен неком независном телу, већ спада у делокруг послова Агенције за приватизацију. Дакле, ова институција истовремено

Где је новац од приватизације?!

Према подацима Агенције за приватизацију, до августа 2009. године, методом тендера, аукције и продаје акција на берзи, остварен је приватизациони приход од 2,9 милијарди евра! Међутим, према подацима Управе за трезор Министарства финансија, до марта 2009. године, на рачун буџета Републике Србије, по основу приватизације се „слило“ 3,8 милијарди евра. А, зашто се ови подаци не слажу, нико од надлежних из Владе Србије јавности и грађанима није објаснио. Свакако највећи проблем представља то што никада није вршена свеобухватна контрола и ревизија прихода и расхода које је држава задарила, по основу приватизације предузећа, од 2002. године до данас. По закону, Државна ревизорска институција је надлежна да грађанима и јавности одговори где је и како потрошен новац од приватизације. Али како ствари стоје, ова институција још дуго година за тако нешто неће бити оспособљена.

и продаје предузећа и контролише купце, и то је највећа аномалија која је довела до краха процеса приватизације у Србији! Податак да је од 2002. године до марта 2010. године, Агенција за приватизацију извршила 7.721 контролу код субјеката приватизације, односно њихових купаца, можда је на први мах импресиван, али је у неку руку и безначајан. Безначајност извршених контрола је очигледна ако се оне одвијају далеко од очију јавности, као што је то случај у нашој држави.

Миша Омега и додатни рокови

Све досадашње контроле које је извршила Агенција за приватизацију, преко свог Центра за контролу извршења уговора, обављене су под велом тајне. Извештаји о контролама се не објављују на веб-сајту Агенције, нити су на било који други начин доступни јавности. Чак и када грађанин, позивајући се на Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја, поднесе захтев за прибављање копије одређеног извештаја о контроли, Агенција одбије да га обелодани у интегралној верзији. Тражиоцу информације се евентуално достави кратка информација, тако што се у свега неколико реченица сажму, односно препричају налази и запажања контролора. А зашто је битно да јавност стекне увид у извештаје о контролама купопродајних уговора, најбоље се може сагледати кроз одредбу члана 41а Закона о приватизацији, који прописује да се купопродајни уговор сматра раскинутим ако преузете обавезе купаца не испуни „ни у накнадно остављеном року за испуњавање“.

На примеру Миломира Јоксимића, познатијег као Миша Омега, најбоље се види начин на који му је држава гледала „кроз прсте“. Наиме, пре него што је са Јоксимићем раскинут уговор о купопродаји хотела Палас из Јагодине, у јануару ове године, Агенција за приватизацију је контролисала његово пословање. Након тога, добио је чак 3 накнадна рока у којима је био обавезан да настави континуитет делатности, 6 накнадних рокова за спровођење социјалног програма, као и 3 накнадна рока за плаћање рате из приватизационог уговора. Син Мише Омеге, Милан Јоксимић (23), остао је без хотела Сребрнац на Копаонику и Зеленкада

на Златибору јер није платио последњу купопродајну рату од 517.533 евра. Претходно је млађи Јоксимић, од Агенције за приватизацију, добио 6 накнадних рокова за плаћање друге рате, 2 накнадна рока за наставак континуитета пословања и 4 накнадне рате за спровођење социјалног програма. Под притиском јавности и Омегиних радника, који су његов идентитет открили приликом вишедневне блокаде пруге у Лапову, режим се „дрзнуо“ да, са огромним закашњењем, на тајкунској породици Јоксимић, стриктно примени закон.

Прање пара

Намеће се оправдани питање због чега режим, односно државне институције, чекају последњи час како би реаговали и неком тајкуну, у складу са законом, одузели предузеће које су му претходно продали. У том смислу, не треба наседавати на медијску пропаганду режима, како је, само у периоду јануар-март 2010. године, Агенција за приватизацију извршила 226 контрола, а потом раскинула 50 купопродајних уговора! А не треба бити превише мудар да би се закључило због чега су надлежни у Влади Србије и Агенција за приватизацију били „одлучни“ да реагују у последњем часу и да за свега 3 месеца, наводно, преиспитају одговорност и „казне“ чак 50 „купаца“.

Прво, изражено присуство економске кризе у Србији је довело до низа радничких штрајкова и протеста, који врло лако могу да прерасту у веће и неконтролисане социјалне немире у држави. Друго, преузета а неизмирена дуговања власника приватизованих предузећа су драстично акумулирана, што је директно довело до смањења планираних буџетских прилива и све већег продубљивања буџетског дефицита. И треће, у јавност су испливала нека тајанствена имена попут Дарка Шарпића и његових сарадника, за које се испоставило да им је режим, на волшебан начин, уз сумњиво порекло новца, омогућио куповину на десетине великих предузећа.

Да је цео „демократски“ систем затајио, да су поред Агенције за приватизацију и друге институције државе Србије политизоване и криминализоване, говори процена директора Управе за спречавање прања новца, да се у Србији годишње опере око 1,7 милијарди евра, и то махом кроз приватизацију. На то директор Агенције за приватизацију Владислав Цветковић каже, да је та институција до сада, Управи за спречавање прања новца, проследила 1.769 захтева за проверу података о приватизационим купцима, али да је само у једном случају добијена повратна информација. То што је у Србији, од 2002. године, прање новца прописано као кривично дело, практично не значи ништа, јер до дана данашњег нико правоснажно није осуђен за куповину предузећа „прљавим парама“. Да ствар буде гора, нико није осуђен ни за намерно и смишљено упропашћавање предузећа, без обзира што је 527 уговора о купопродаји до сада раскинуто са несавесним купцима. Од овог броја, 1/3 предузећа је отишла директно у стечај, 1/3 предузећа је обезвређена и продата по багателним ценама, док се о даљој судбини 1/3 предузећа још увек одлучује!

Министар на операцију у Немачку, пацијенти у Турску

- Упркос тврдњама кардиохируга да Србији не мања ни стручних кадрова нити операционих сала и врхунске опреме, првих 15 пацијената из Србије, почетком јуна, требало би да крене у Истанбул, где би, према одлуци Управног одбора Републичког завода за здравствено осигурање (РЗЗО), у приватној болници били подвргнути кардиохируршким захватима

Када је у марту месецу ове године отворена могућност упућивања пацијената о трошку осигурања на операције на срцу у приватну болницу „Ацибадем“ у Истанбулу, полемика у стручној, али и у лаичкој јавности о томе да ли је то пораз српске кардиохирургије, не престаје. Питања се сама намећу – Шта се догодило са том граном хирургије, која је у Србији до те мере хендикепирана да се на хируршки захват на отвореном срцу, чека од шест месеци до чак две године?

Тренутно у Србији на операцију срца чека око 4.000 пацијената.

Мишљења су подељена – док једни тврде да операционе сале, а посебно одељења интензивне неге, не могу да „пропусте“ више од 4.000 пацијената, колико максимално може годишње да се оперише, други сматрају да би бољом организацијом посла могао да се значајно повећа број операција у три кардиохируршка центра, колико их тренутно имамо – Клиничком центру Србије, Институту „Дедиње“ и Сремској Каменици. У једном су, ипак, сви сагласни – проблеме са којима се већ годинама суочава кардиохирургија требало је решавати много раније!

Деценијама уназад, у Србији није изграђен ниједан нови кардиохируршки центар! У свету је стандард да на милион – милион и по становника постоји један кардиохируршки центар. Према тим стандардима, Србија би морала имати бар шест таквих центара, а тренутно има упола мање, само ТРИ! У међувремену, стопа обољевања од болести срца и крвних судова енормно се увећала, тренутно – ове болести „потписују“ чак 56 одсто свих смртница у Србији!

Како се догодило да једна медицинска грана, којом смо се некада поносили, падне на најниже гране? Сетимо се – српски кардиохирурги су још 1960. године извршили прву операцију на отвореном срцу. Тај хируршки захват урађен је пет година након прве такве операције обављене у свету. Након тога, српска кардиохирургија развијала се упоредо са светском, освајала нове методе и учествовала у бројним иновацијама у овој области. Они који дуже памте, сетиће се – само 10 дана након прве операције уградње пејс-мејкера, коју је извео чувени кардиохирург Мајкл Де Бејки, екипа српских кардиохирурга, на челу са академиком проф. др Браниславом Ђорђевићем, извела је исту такву интервенцију и тако ушла у историју светске медицине. Корак нисмо губили ни у време најжешћих санкција – тим професора др Божине Радевића, 1995. године, на Институту „Дедиње“ извео је прву трансплантацију срца! Нажалост, на томе се стало и већ пуних 10 година није обављено ниједно пресађивање овог органа, без којег нема живота. Слушамо како је претходне године урађено 30 каталонских трансплантација бубрега, што је одличан резултат, али – да ли је могуће да смо, дословце, БАЦИЛИ десет срца и других органа, док се у медијима свакодневно говори, пише и промовише, донаторство као хумани гест. Имамо маркетиншке кампање, наводно за унапређење ле-

чења, за трансплантацију, али се цела прича завршава на нивоу медија, кад ПР агенције и њихови протагонисти узму новац, од свега тога не остаје ништа.

На почетку трећег миленијума, суочени смо са невеселом реалношћу – немамо довољно кадрова, кардиохирурга, анестезиолога, немамо довољно кардиохируршких сала, опреме, капацитети интензивне неге су скучени, пацијенти на операцију чекају месецима, па и годинама, многи и умиру не дочекавши операцију...

Одлуком да се пацијенти шаљу у Турску на операцију, државне здравствене власти отворено признају да српска кардиохирургија није више оно што је била, да све више заостаје за светским токовима, да у њеним редовима нема више врхунских хирурга, оно кардиохирурга што имамо није имало прилику да се усавршава у иностранству, а недовољно их је и за потребе ове земље.

Наговештај да ће пацијенти из Србије моћи да се лече у иностранству, односно у Турској, стручњаци су доживели као понижавање српске кардиохирургије, али један број њих указује и на легализовање нерада, неорганизовано-сти и самовоље руководећих људи државних клиника.

Питање се само намеће – Шта је у протеклих девет година здравствених реформи урадило Министарство здравља, као и сам министар проф. др Томица Милосављевић, да ова грана медицине добије одговарајуће место у здравственом систему Србије, да се сагледају њене потребе, унапреди њена организација, одшколују кадрови? Судећи по најновијем „пројекту“ слања пацијената у Турску – занемарљиво мало, готово ништа!

Уосталом, сви смо сведоци, пуних десет година слушамо причу о обнови Клиничког центра Србије. Није се макло даље од празних обећања. У прилог инертности и саме струке говори и податак да је тек пре неколико година на Медицинском факултету у Београду формирана Кате-

дра за кардиохирургију. Једноставно, та катедра није постојала!

У Турску по здраво срце

Почетком јуна, први кардиолошки пацијенти требало би да буду оперисани у првом приватном Клиничко-болничком центру „Београд“, који је почео са радом у марту месецу ове године, након што је та установа недавно потписала уговор са РЗЗО. У намери да реши горући проблем, почетком маја, РЗЗО је свим пацијентима који чекају на операцију на срцу послао допис да се изјасне где би желели да буду оперисани. Од 2.700 пацијената, колико их на операцију чека већ дуже време, позиву се одазвало њих око 400. Одлазак у Турску прихватило је 45 пацијената, док се њих око 100 одлучило да прихвати операцију у приватном КБЦ „Београд“. Око 200 пацијената изјаснило се да ће и даље чекати на операцију у државним установама у којима се већ налазе на листама чекања. Турска понуда била је најповољнија и износи око 4.500 евра по пацијенту, а да ли је она и најквалитетнија, то ћемо тек видети. Тренутно се на листама чекања налази око 4.000 пацијената. Њих 11 је умрло не дочекавши операцију.

У Институту за кардиоваскуларне болести из Сремске Каменице нису желели да коментаришу одлуке РЗЗО и тврде да не пате од недостатка кадрова, мања кревета у интензивној нези, мања опреме... Тврде да имају довољно кадра да могу да покрију сав обим посла, чак и за повећани број оперативних захвата на срцу. У овој установи кажу да њихови статистички подаци показују да су свели чекање на операције са шест година, на шест месеци, а намеравају да чекање смање на два до три месеца.

Ни на ВМА немају проблем с кадровима, исто тврде и у Институту „Дедиње“, где кажу да би сви њихови проблеми били решени изградњом још једне зграде Института. На мањак кадрова жали се само проф. др Миле Вранеш, директор Клинике за кардиохирургију КЦС. Та установа је из необјашњивих разлога смањила број годишњих операција на отвореном срцу са 1.509 на 1.200, и то након добијања још једне хируршке сале! Иначе, српско здравство тренутно располаже са 13 хируршких сала у четири клиничка центра. Њих опслужује преко тридесет кардиохирурга. Институт „Дедиње“ има највише хируршких сала – пет, Клиника за кардиохирургију КЦС и Институт за кардиоваскуларне болести у Сремској Каменици по три. Од министра здравља смо недавно чули да имамо укупно 46 кардиохирурга, а да у овој години још 16 завршава специјализацију. Оно што није рекао то је да бар њих десетак за годину-две одлази у пензију, а да је за школовање и обуку доброг кардиохирурга потребно десетак година! Уместо да

платимо стручњаке да овде обављају сложене операције на срцу, па да наши млади стручњаци могу и да се обуче, да виде како се то ради, шаљемо пацијенте у Турску, за коју нико нема поузданих података какве резултате има у тој области. Комфор за пацијенте у тим клиникама јесте врхунски, да ли су такви и статистички подаци о успешно изведеним операцијама, нисмо чули, али ћемо ускоро сазнати кад наши први пацијенти након операције дођу назад у Србију на постоперативну негу.

Има наговештаја да би кардиохирургија у Нишу могла ускоро да почне са радом. Дај Боже!

Министар кардиохирургизма обећао плате као што их имају пилоти ЈАТ-а!

Тек када је проблем кардиохирургије достигао размере кључања, министар се „пробудио“ и као и много пута раније обећао, што би народ рекао „брда и долине“!

„Тај проблем морамо да решимо у наредне три године. Усвојили смо Национални програм за превенцију и лечење болести срца и крвних судова, и у том плану је нешто на чему већ радимо – опремање, брига за кадрове и проширивање капацитета“, био је пун елана министар, након успешно изведене интервенције на кичми, на коју је, очигледно зарад великог поверења које он као министар има у домаће хирурге, ишао не на исток у Турску, како саветује српским пацијентима, већ у Немачку, у Минхен.

– Уколико је нешто закаснило и недостаје, то је онда заједничка одговорност, али пре свега њихова (кардиохирурга). Ако буду написали шта им треба, онда ће то и добити, објаснио је министар и као и толико пута раније „опрао“ руке и свалио кривицу на своје колеге. „Док нас, хирурге и анестезиологе, не платите као пилоте, ништа од посла! И овако радимо прековремено и ретко доживимо пензију“, био је коментар неких кардиохирурга. Истина, нису то рекли под пуним именима и презименима, истина и заборавили су да у земљи Србији ништа није упоредиво са Европом, иако су нам ње пуна уста. Неки духовитији новинари су имали и коментар – пазите, доктори, кад добијете те „пилотске“ плате, да не прођете као ЈАТ!

– Ако су нам потребни кардиохирурги, молим лепо, направимо уговор са њима и платимо их као пилоте, али ће морати да раде као да возе авион. Не може више бити уравниловке у здравству. То је социјална демагогија у јавном сектору. Мора да се направи разлика између оних који врхунски раде и оних који не раде. Неко ће да заради 10.000 евра месечно, а неко неће имати ни за хладну воду. Не можете од некога да тражите да ради на европски начин, а да га плаћате на афрички начин, одржао је пред новинарима демагошку беседу „вечити“ министар. Шта је до сада чекао, није објаснио. Новинари су подсетили да је познати београдски кардиохирург, специјализирао је кардиохирургију на Институту „Дедиње“ и једно време био први човек „Каменице“, др Александар Николић, пример стручњака којег смо се лако одрекли, а други га оберучке прихватили и добро платили! Др Николић, понедељком, уторком и средом оперише у Црној Гори, четвртком у Македонији, викенд проводи с породицом и сви се питају што смо га „пустили“ да оде.

Србији је неопходна дугорочна стратегија како би се решио проблем капацитета и недостатак кардиохирурга, сматрају стручњаци и подећају министра да већ дуже време указују на тај проблем, али – разумевања није било. Веровало се да ће се на волшебан начин ствар решити „вечерњим“ клиникама, међутим, тек након увођења допунског рада, проблем је кулминирао. Под хитно је потребно прецизно дефинисати стандарде, шта су нам реалне потребе, који су нам капацитети, и у складу с тим наћи средства и могућност школовања кадрова.

Р. В. С.

Расипништво у РЗЗО-у

Пише: Иван Нинић

Да је неко *Светлани Вукајловић* некада рекао да ће захваљујући познанству са министром здравља *Томицом Миловановићем (Г17 плус)*, свој професионални успон доживети у здравству Србије, и то ни мање ни више него у фотељи директора *Републичког завода за здравствено осигурање (РЗЗО)*, сигурно му не би веровала. Како је својевремено *Вукајловићева* признала, „месец дана“ је „размишљала“ да ли да прихвати *Томичину* понуду да преузме директорско место у *РЗЗО*. Вероватно се и сама питала куда „плови“ здравство ове државе, ако се њој као дипломираном правнику (а не лекару специјалисти) нуди руководећи положај у једном здравственом фонду као што је *РЗЗО*. При том је у том моменту без радног искуства у здравству, готово да не разликује црвена од белих крвних зрнаца, а „минули рад“ има на пословима осигурања у приватном сектору.

Службовала је код тајкуна *Филипа Центера* и *Мирослава Мишковића*, и то у фотељама директора „*Центер осигурања*“ и директора за развој „*Делта осигурања*“. Међутим, пошто се *Томичина* понуда добија само једанпут у животу, *Светлана Вукајловић* је одлучила да „ускочи“ у фотељу *РЗЗО-а*, а што је аминовала и *Влада Србије*, на седници одржаној 6. марта 2004. године. Од тога дана *Вукајловићева* је фактички постала „други човек“ нашег здравства, што јој је обезбедило енормно велики маркетиншки простор у медијском етру Србије. Сем тога, од њених одлука и потписа директно зависи финансирање више од **260** здравствених установа, финансирање више од **100.000** плата запослених у здравству, али и финансирање здравствене заштите за око **7,5** милиона здравствених осигураника. Под њеним патронатом се налази и **28** регионалних филијала *РЗЗО-а*, са **152** испоставе на територији *Републике Србије*, као и око **2.500** подређених радника.

Како јој је почетком маја месеца истекао мандат, *Вукајловићева* покушава да по трећи пут узастопно добије наклоност *Владе Србије*, односно нови четворогодишњи мандат за управљање фондом *РЗЗО-а*.

Отимачина по грбачи осигураника!

С обзиром на природу посла и функцију првог човека *РЗЗО-а*, за *Светлану Вукајловић* се може рећи да је „најмоћнији“ функционер у држави, јер располаже највећом количином „живих“ пара, током једне буџетске године. Примера ради, она је у 2009. години располагала са **178,9 милијарди** динара, а у 2008. години са **172,3 милијарде** динара, колико су износили укупни приходи *РЗЗО-а*, исказани у завршним рачунима те установе. Али ове цифре нису за чуђење, ако се има у виду да се у касу *РЗЗО-а*, током целе године, слива новац од: *Националне службе за запошљавање*, *Фонда ПИО запослених*, *Фонда ПИО самосталних делатности* и *Фонда ПИО земљорадника*. Једноставно, цела нација уплаћује обавезно здравствено осигурање, по астрономским пореским стопама које је разрезао режим *Бориса Тадића*.

Међутим, *Светлани Вукајловић* је и то било мало, па је за време свог мандата, **3** пута до сада, повећавала обавезну партиципацију за лекове и лекарске прегледе. Први пут је то било 2005. године (са **10** на **20** динара), други пут почетком 2009. године (са **20** на **40** динара), а трећи пут 12.

октобра 2009. године (са **40** на **50** динара)! Да се сва средства, која се слију у касу *РЗЗО-а*, искључиво троше на здравствене осигуранике, односно грађане Србије, ништа не би било спорно. Нажалост, званични подаци и чињенице до којих је дошла *Велика Србија*, говоре да то није тако и да знатан део средстава одлази и у неке друге токове који немају везе са реализацијом права из здравственог осигурања.

Примера ради, на име накнада за чланство у *Управном одбору*, *Надзорном одбору*, и различитим *комисијама РЗЗО-а*, из средстава *РЗЗО-а* је исплаћено чак **9,4 милиона** динара током 2005. године! Завршни рачун *РЗЗО-а* сведочи о томе да је на име *репрезентације*, дакле на име крканлука, директорка *Вукајловић* утрошила чак **9,3 милиона** динара током 2008. године, а **8,9 милиона** динара током 2009. године! За услуге *информисања*, односно медијске пропаганде, *РЗЗО* је потрошио **20,9 милиона** динара током 2008. године, а **20,7 милиона** динара током 2009. године! Скандал над свим скандалима јесте свакако податак да је *РЗЗО* под управом директорке *Вукајловић* сносио трошкове *судских казни и пенала*, и то у износу од невероватних **210,9 милиона** динара у 2008. години и **31 милион** динара у 2009. години!!!

У џепове сарадника 525 милиона!

По кулоарима *РЗЗО-а* често се могу чути коментари да је *Светлана Вукајловић*, за време свог директорског мандата, вишеструко повећала број запослених у *РЗЗО-у*, и то првенствено кроз запошљавање кадрова и људи блиских странци *Г17 плус*. Томе у прилог иде и податак да је у поменутој установи, на платном списку било **2.068** запослених током 2005. године, а **2.517** запослених на дан 29. септембар 2009. године. Осим тога, кулоарске приче говоре да је пракса рада директорка *Вукајловић* да своје најближе сараднике у *РЗЗО*, чашћава знатно увећаним месечним зарадама, на терет средстава које *РЗЗО* прикупи од здравствених осигураника. Ово је званично открила и потврдила *Буџетска инспекција Министарства финансија*, која је контролисала материјално-финансијско пословање *РЗЗО-а* за период 2005. године.

Из инспекцијског налаза који поседује редакција *Велике Србије*, произилази да су инспектори извршили контролу решења о обрачуну зарада у *РЗЗО*. Утврђено је да је рад-

„Палата“ РЗЗО-а коштала 471, 5 милиона!!!

Чињенице говоре да РЗЗО троши новац здравствених осигураника на расходе који немају везе са унапређењем и побољшањем права из здравственог осигурања. Један од таквих расхода јесте и изградња нова зграде дирекције РЗЗО-а, у ул. Јована Маринковића бр. 2 на Дедињу, а која је, октобра 2008. године, стављена у употребну функцију. Изградња ова грађевине, која асоцира на *пословно-тржни центар*, коштала је здравствене осигуранике чак **403,4 милиона динара**, односно **471,5 милиона динара са ПДВ-ом!** Само на одржавање хигијене спорне зграде, која је, уместо фасадом, обложена стаклом, сваког месеца се издваја **328.160 динара без ПДВ-а**, а ова средства се уплаћују приватној фирми „Coopservice ВМК“ из *Старе Пазове!* То значи да само за одржавање хигијене своје „палате“, *Светлана Вукајловић*, из џепа грађана Србије, на годишњем нивоу, узме **3.937.920 динара без ПДВ-а!** Али ни то није за чуђење ако се има у виду да се прање стаклене површине на згради РЗЗО-а може обавити искључиво уз помоћ дизалице, а да изнајмљивање дизалице (*без ангажовања радне снаге*) кошта и до **200 евра по 1h рада!**

ник са високом стручном спремом имао коефицијент за обрачун зараде од **17,69**, док је тада важећом *уредбом Владе Србије*, коефицијент за високу стручну спрему био прописан у висини од **9,68**. Због ове „грешке“, која је „правно упориште“ имала у *писаној одлуци* директорке *Светлане Вукајловић*, у периоду од 01. 01. 2005. до 30. 03. 2006. године, по основу увећаних, односно „напумпаних“ плата, буџет РЗЗО-а је оштећен за **303.305.441 динар нето**, односно за чак **525.105.896 динара бруто!** Буџетска инспекција је РЗЗО-у наложила обавезну меру да изврши повраћај ових средстава која су незаконито исплаћена, и то у бруто износу. Због овакве, доказане злоупотребе новца здравствених осигураника, односно грађана Србије, директорка *Вукајловић* није кривично одговарала!

Како је РЗЗО остао без „Галенике“!?

Доласком *Светлане Вукајловић* на чело РЗЗО-а, дуговања ове институције су износила негде око **12 милијарди динара**. Дуговања РЗЗО-а у наредној 2005. години су смањена на **9 милијарди** и **168 милиона динара (3,6 милијарди)** – дугови према здравственим установама и добављачима; **4,4 милијарде** – дугови према осигураним лицима; **2,1 милијарду** – дугови према буџету Републике Србије). Штеточинском политиком директорке *Вукајловић* и министра здравља *Томице Милосављевића*, дуговања РЗЗО-а у 2006. години, према буџету Републике Србије су, са **2,1 милијарде динара**, нарасла на **4 милијарде** и **470 милиона динара!** Овај дуг је настао као буџетска позајмица за спровођење тзв. *Програма рационализације у здравственим установама (смањење броја запослених за 7.140 радника)*, током 2005. и 2006. године. Према уговору и закључцима *Владе Србије*, РЗЗО је био у обавези да ова средства врати у буџет Републике, и то један део средстава до 30. новембра 2005. године, а други део средстава до 30. новембра 2006. године.

Овакво пословање *Светлане Вукајловић*, према оцени *Буџетске инспекције*, било је незаконито јер није допуштено да здравствени осигураници финансирају отпремнине у здравству, с обзиром на тадашњи члан 231. *Закона о здравственом осигурању*, који је децидирано прописивао намену средстава која РЗЗО остварује од доприноса. Такође је био апсурдан и начин на који је *Управни одбор РЗЗО-а*, првобитно одлучио да измири дуговања од **4 милијарде** и **470 милиона динара**, према буџету Републике Србије. Наиме, одлучено је да се позајмљена средства врате у буџет Републике тако што ће се извршити продаја вишка пословног простора здравствених установа! А при том је познато да имовином здравствених установа, односно имовином Републике Србије, не може располагати РЗЗО као организација социјалног осигурања, обзиром да је само корисник, а не носилац права својине.

Иначе, РЗЗО је истовремено био оптерећен и дугом од **34 милиона USD**, према америчкој компанији *VPI-Valeant Pharmaceuticals International* (реч је о бившој компанији *ICN*), који је настао као последица судског спора над власништвом „Галенике“ а.д. Београд. Тако су, поред дуга за исплаћене отпремнине, укупни дугови РЗЗО-а, према буџету Републике Србије, увећани на **5 милијарди** и **73,6 милиона динара!** С обзиром да је измирење дугова РЗЗО-а, на првобитно замишљени начин, било правно немогуће, неко се досетио и директорки *Вукајловић* предложио нови начин на који ће регулисати дуговања. Наиме, *Управни одбор РЗЗО-а* је, 14. новембра 2006. године, одлучио да закључи судско поравнање између РЗЗО-а и *Владе Србије*, тако што ће дуговања према буџету Републике измирити преносом власништва акција које РЗЗО има код компаније „Галеника“ а.д. на Републику Србију. Дакле, на овај начин, захваљујући „менаџерској“ политици директорке *Светлане Вукајловић*, РЗЗО и здравствени осигураници су остали без власништва над „Галеником“. Заслужује ли оваква директорка трећи реизбор!?

„Лечење“ седме силе

А ктулени министар здравља, проф. др Томица Мило-сављевић, једини је министар који је икада, на своју иницијативу, дошао у НУНС (Независно удружење новинара Србије), сад већ далеке 2005. године како би, незадовољан новинским извештавањем о здравству, на округлом столу, уз помоћ својих сарадника, покушао да дисциплинује „седму силу“. Након пет година, отишао је корак даље – саставио је радну групу и као кукавичје јаје покушао новинарима, извештачима сектора здравство, да потури документ са веома бенигним насловом „Препоруке за извештавање о здравству и медицини“.

Образложење које је на јавној расправи, у организацији Министарства здравља у београдском Медија центру, понудила државна секретарка, др Невена Карановић, деловало је крајње добронамерно – све у циљу бољег и објективнијег, потпунијег и квалитетнијег извештавања. Међутим, да састављачи тог памфлета имају још неке, нимало „пацифистичке“ намере, говори следећи садржај:

„Стандарди и упутства наведени у овом кодексу помажу новинарима да се не огреше ни морално, а ни правно, о особе или институције о којима извештавају, а тиме и избегну могуће тужбе“. Порука је недвосмислена – новинари, пазите шта пишете, јер ћемо вас тужити! Шта друго, него директна претња? Наречени министар здравља од својих колега још давних деведесетих добио је занимљиве надимке – Томица „Торбица“ и „летећи Холанђанин“. Однедавно, у новинарским кулоарима слови као Томица дел Понте.

Од нацрта „Препорука“, већ у првом поглављу, термин „препоруке“ прерастао је у „Кодекс“, а потом и у „Правилник. По корака до закона! Треба очекивати дораду Закона о здравственој заштити, или Закона о јавном информисању (који је и иначе доправљан и поправљан на инсистирање Г17+, све док се није опасно приближио стандардима у Северној Кореји), како би се угодило министру, који је, незадовољним извештавањем медија о његовој кичми. Е, да – и о вакцинама против „новог“ грипа, такође.

Побуна „седме силе“

Најгори су Божији чувари, пише у Библији. У конкретном случају, јасно је и врапцима на грани да се иза нуђења „препорука“ крије покушај дисциплиновања медија, „документом“ о обавезујућој форми извештавања. У изради документа, треба и то рећи, најжалост, учествовала су три новинара – Тамара Скроза, новинар недељника „Време“, Оливера Поповић, новинар дневног листа „Политика“ и Ана Стаменковић, новинар јавног сервиса, односно РТС-а, као и два доктора – др Драгана Налић, директорка Дома здравља Вождовац и др Зоран Крстић, бивши директор Универзитетске дечије клинике у Тиршовој, блиски пријатељ актуелног министра, али и др Срајковца, негдашњег председника УО Дечије клинике, који је завршио у затвору.

„Затворски“ кадрови, видели смо то пре годину дана, у великој су милости министра здравља, који је жустро стао у одбрану седам директора здравствених установа, против којих је у међувремену подигнута оптужница због разних новчаних провентера око набавке намештаја, реконструкције и сличних незаконитости. Актуелни градски секретар за здравство, такође је својевремено био оптужен за мито и корупцију, чак и хапшен, али га то не чини „неподобним“ за садашњу функцију. Елем, десило се што се

десило – на јавној расправи око „Препорука“, кап је прелила чашу, па је један број новинара, ветерана извештача о здравству, у знак протеста, напустио Медија центар. Образложење је било кратко и убојито – „Доживели смо то као најобичнију подметачину, потурање кукавичјег јајета, јер у писању овог документа Удружење новинара није учествовало, не знамо кога 'одабране' колегинице представљају, ко их је делегирао, али и ко платио! Ово је грубо кршење Устава ове земље, Закона о јавном информисању, новинарског Кодекса, али и Европске конвенције о јавном информисању, па према томе тај документ одбацујемо и демонстративно напуштамо овај скуп“, рекао је дугогодишњи извештач „Франкфуртских вести“, новинар од професионалног кредибилитета, посебног угледа међу колегама, Томислав Зечевић, за којим су кренуле све колеге ветерани из овог сектора.

Занимљиво је да јавни сервис, Тањуг и РТС, нису са овог догађаја дали ни слово, ни кадар! Међутим, с обзиром на чињеницу да је њихова новинарка, Ана Стаменковић, учествовала у креирању тог срамног документа, иза леђа својих колега, не треба се чудити. Ипак, неколико дана касније, исти јавни сервис, мимо свих професионалних стандарда, у емисији ОКО, на првом каналу, дао је шансу својој новинарки да изнесе образложење за неуспео покушај подметања новинарског „кодекса“, иако са иницијалног догађаја није дао извештај!

Да ли би било легитимно да и новинари напишу препоруке за лекаре како да лече, у најбољој намери – како би убудуће били здравији и веселији. Има ли нешто лоше у томе? Кроз оптику министра здравља, то би било крајње легитимно. Поучени примером министра Томице, треба очекивати да и други министри крену да оформе радне групе и сроче препоруке за новинаре са свог сектора – тако ћемо добити препоруке за извештавање о агрокомплексу, препоруке за извештавање о екологији, култури, економији, забави, спорту, астрофизици..... свих 300 министарстава.

Тако се одвајкада ради широм Јуропе. Одавно нисмо видели да се „седма сила“ толико подигла. Изгледа да је гушење медија превршило меру. Врхунац је био усвајање

срамног закона о информисању, који је закуван у „кухињи” Г 17. Након годину дана, министар здравља има и „допуне” у облику „препорука”.

Следи диференцијација, па Осма седница....

Шта је то нашег „вечитог” министра нагнало на ову „до-бронмерну” акцију? Неуспела кампања за вакцинисање против „свињског”, „новог”, „мексичког”, или како га ко већ зове, грипа, можда лош утисак који је у јавности оставио његов одлазак на операцију која је дочекана на нож, јер је тиме, тако је то јавност разумела, а како би другачије, министар послао недвосмислену поруку да не верује својим колегама, домаћим врхунским стручњацима и да након девет година реформи банална и рутинска операција у систему који он води, није безбедна и поуздана и да нема техничких услова да се она изведе.

Истовремено, из Министарства је грађанима препоручено да ће имати могућност да се лече у иностранству, односно у Турској, док се истовремено (медији су то пренели), у државном здравственом ресурсу рентирају капацитети за стране држављане, за добро платежни „здравствени туризам”. Министар на Запад, пацијенти на Исток! То је епилог реформе здравства у коју су у протеклих осам година уложене огромне паре, што европских, што домаћих пореских обвезника.

Као и сваки ревносни члан СКЈ, негдашњи партијски секретар, грађанин Томица, не види зашто би се ослободио старе, добре, и у пракси проверене комунистичке навике – прво погушимо медије, па нађемо подобне да пишу „препоруке”, „побуњенике” ће већ дисциплиновати скидањем са сектора, следи диференцијација, ако затреба, може и Осма седница, па онда редом, зна се...

За дисциплиновање новинара министар има на располагању праву армију ПР-оваца, најалост, та формула с почетка 21. века (свет се мења брже него што неки успевају да антиципирају), не даје резултате у 2010. години. Према истраживањима, заједно са својим вођом, Млађаном Динкићем, Томица је код седме силе једна од најлошије котираних јавних личности на политичкој сцени Србије. Они који су га обучавали како да комуницира са медијима, пропустили су да му скрену пажњу да не ратује са њима. Тај рат никада нико није добио. Разлог је једноставан, никада нико у људској историји није успео да контролише три ствари – људску мисао, трговину и преношење вести од „ува до ува”, или како би се то народски рекло „радио Милеву”, најмоћнији медиј свих времена, од постања до дана данашњег.

У међувремену, медијски октопод планетарних размера, интернет, глобална мрежа у којој се садржај и брзина преношења информација ни на који начин не могу контролисати, нарастао је до мегаразмера. То убија сваку пропаганду, лажирање, продавање магле... Изгледа да ни министру здравља није по вољи. Редовно се љути кад му се као извор информација наводи сајт Светске банке, УНДП-а, Медија Галуп, чија истраживања показују да је здравство убедљиво ПРВО по степену корупције у земљи Србији, искрено сумња...

ПР или ПШ?

На Западу, ПР је веома озбиљно занимање и бави се односима, а не манипулацијом јавношћу. У случају Министарства здравља, с обзиром на најновије активности, можда би било прикладније да та служба носи назива ПШ – Пропагандни штаб. Према сведочењу новинара, уколико текст није по вољи министру, уме министар и лично да дође у редакцију, како би у „непосредном” разговору са надлежним уредником објаснио како треба извештавати. Они који пишу онако како му је по вољи, могу рачунати на чланство у неком од управних одбора бројних здравствених установа. ПР-ови уредно зову новинаре кад им се

текст учини недовољно афирмативним, сугеришу да је неопходна „сарадња”. Притисак је достигао размере коју се прешле све границе доброг укуса. На другој страни, ни ПР-ови не задовољавају министра, нису „ефикасни”. Занимљиво да су, како се прича, неки од новинара који уживају посебно „поверење” у Министарству здравља, на волшебан начин постали чланови управних одбора неких здравствених установа. Ту је објективно извештавање сахрањено у старту.

Такође, било би лепо чути колико је коштало састављање срамних „препорука” и са које позиције је то плаћено. Можда нам једног дана саопшти ДРИ. Министарство здравља, према незваничним изворима, има бар четири запослена задужена за односе са јавношћу (ПР) и две стално ангажоване ПР агенције. Слично, или готово исто је и у Клиничком центру Србије, чији директор је окружен бедом званом ПР. „Главни” ПР КЦС једном ногом је у тој здравственој установи, другом на приватној ТВ Пинк, где води дневник суботом и недељом. Кад „главни” чита саопштење за РТС, или неку другу ТВ, може се чути и следеће – „Пацијент је добро, опоравља се, оперисан је, урађено му је то и то...” (следе стручни изрази, као да смо на симпозијуму, гледаоци нити разумеју, нити их занима). Просечан грађанин стиче утисак да је ПР КЦС лично пружио ту лекарску услугу?! У пристojном свету, „гласноговорник”, односно портпарол, рекао би да су „лекари извели ту и ту операцију, и према њиховим налазима пацијент се боље осећа...” Мерено лупом професионалних стандарда, оваква комуникација са медијима потпуни је аматеризам и дилетантизам. То, наравно, нема у препорукама – да државни портпарол, на пример, не би смео истовремено да ради у приватној комерцијалној ТВ кући. Том ставком се у „препорукама” нису бавили.

Дивљи запад је ОК

Сам министар здравља, благо речено, у комуниколошком смислу, као да је залутао директно с почетка прошлог века. Нема са њим дијалога, полемике, не дај боже, расправе! Само монолог! Повишени тон, вика, убичајени су инструментариј у његовој комуникацији, запослени у Министарству то најбоље знају. Може понеки поломљени комад намештаја... Спиновање, односно скретања са главне теме, нешто је што министру баш лежи. Видели смо то недавно на ТВ Б92. Новинарка Љубица Гојић пита министра – да ли је његов одлазак у Минхен на лечење, порука јавности да не верује нашим лекарима. Уместо одговора, он срдито поручује: **„Ви би желели да ја будем парализован, да останем у колицима, можда је најбоље да министар здравља буде мртав!”**

Како се, у комуниколошком смислу, квалификује овакво понашање? Правници кажу да је реч о „директној увреди”.

Осим што није одговорио на постављено питање, министар је понудио контрапитање, представљајући своју саговорницу као ЗЛУ особу, особу која му жели најгоре!

Какав „criss-cross“! За антологију некомуникације, са елементима класичног „аутогола“. Његови „стручњаци“ за ПР нису га упозорили да је та врста комуникације протерана чак и са пијаце. Уосталом, пре само неколико месеци, памтимо добро, министар нам је директно претио да ћемо морати да потпишемо изјаву – они који се вакцинишу и они који не желе да се вакцинишу, иако вакцина против грипа није по закону обавезна! Шта би даље била сврха тог папира, није нам рекао.

Да ли су за његово понашање криви медији, можда новинари? Мораће негде, лепо стоји у „препоручама“, ко уме да чита између редова, да уграде цензора за туђе глупости. У поглављу Истинитост извештавања поменутих препорука, између осталог стоји и да је „Новинар дужан да назначи извор информације коју преноси.“ Аутори „препорукa“, мирно су посегнули за дерогирањем Универзалне декларације о људским правима! Пут у пропаст је отворен! Да подсетимо, афера „Вотергејт“, која је ушла у историју новинарства, јер је показала моћ, не медија, већ јавног мњења чији су медији адвокати, срушила је председника планетарне мегасиле, председника САД, Ричарда Никсона. Извор информисања двојици новинара „Вашингтон поста“, Боба Вудворда и Карла Бернстина, који се водио као „дубоко грло“, откривен је три деценије након афере, тек када је сам одлучио у својој 91. години живота да то открије. Реч је о Марку Фелту, заменику директора ФБИ. Ту лекцију, САД, али и друге земље, апсолвирале су пре четири деценије! Не каче се са медијима, настоје да не потурају и избегавају махинације, јер им се то редовно обија о главу.

У „Препорукама“ стоји и да новинар НЕ СМЕ (24 пута је наведена изричита забрана и претња), да објави име лекара који је оптужен за корупцију!? Може да се објави име судије, име политичара, посланика, спортског идола младих, али лекара, каже Министарство здравља – НЕ! Добро сročене „препорукe“ за јавни наступ, преко су потребне министру. Радна група, састављена „ад хок“ од искусних представника „седме силе“ могла би у рекордном року да му на том плану помогне. Бесплатно.

Медији и новинарски извештачи имају за министра здравља питања на претек – да ли је у нашем здравству све на свом месту, па он нема преча посла него да се бави састављањем „препорукa“ како да медији „истинитије“ извештавају? Да ли би министру здравља било по вољи да новинари ућуте, још боље, можда да одумру као професија, да нестану, да не постоје? Да постоје само ПР-ови? Можда би било zgodно да ОН лично одлучује о томе ко ће бити но-

винар, а ко не? Можда ће ускоро одлучити да ОН лично, као компетентан, подели лиценце представницима „седме силе“, према критеријумима друга Стаљина? У неким медијима, изгледа, већ и одлучује. Можда би било корисно да новинари постану писмоноше саопштења које ће писати његови ПР-ови? У ери новинарских „препорукa“ – крајње је време да размисли о томе да престане да зове уреднике и притиска их да објављују само текстове о „здравим стиливима живота“, бацајући у кош слике реалног живота, суморне, али истините. Можда би требало да заборава праксу упадања у редакције, одвођења уредника да му потанко „објасни“ како да ради свој посао. Можда би требало, у циљу смањења администрације и броја запослених, што је лепо Влади Србије, па и министру здравља, препоручио ММФ, да смањи број ПР-ова, или чак и укине ту службу? Али – и да смањи, па и укине, као свој допринос „борби против корупције“, прикривену корупцију и притисак на медије путем оглашавања, што се види из авиона! Чим крену огласи у некој новини, магазину, слике директорке РЗЗО на насловној страни, „отањи“ реч критике, текстови танки, „лагане“ теме о здравим стиливима живота долазе у први план... Ипак, о проблемима које пацијенти имају, срећом, може се прочитати на блогovima и коментарима које, гле чуда, Министарство и министар лично, не могу да контролишу. Експартијски секретар КЦС зна најбоље како се гуши јавна реч, али науку му квари тај проклети интернет, мегапланетарни електронски октопод, којег није могуће контролисати, а сваког дана још и непрекидно расте, шири се као куга – 2,2 милиона Срба је сваког дана на интернету и њихов број непрекидно расте, па истина цури као вода, као поплава...

Фингирање и замагљивање реалности редовно се враћа као бумеранг, јер ни уз помоћ најјачих седатива, а у потрошњи смо европски и светски рекордери, ни позамашне количине пива и других жестоких пића, ту смо међу најактивнијима, а богомаи и дроге, која је, чули смо недавно, „најјефтинија у Европи“ (навали народе!) не може се режирати по нечијој вољи, јер је реалност у којој живимо толико суморна и тешка, не више ни као олово, већ као црна земља.

Хоћемо ли ћутати и тако потврдити министрову „перцепцију“ да ми, у ствари, не постојимо?

За свакога ко има части, избора нема.

Р. В. С.

Режим тајно договорио приступање Србије НАТО-у

Стратегијом „корак по корак“ Србија улази у НАТО

- *Порука генералног секретара НАТО-а Андерса Фог Расмусена српском народу: „Ја знам да то (односи се на чланство у алијанси) треба да буде прилаз корак по корак, какав је тражила српска страна, али ја бих желео да видим напредак“, недвосмислено показује да постоји неки, јавности непознат, договор у погледу тактике интеграције Србије у НАТО*

Од устоличена актуелног режима у Србији званична државна безбедоносна политика креће се на два колосека. Један иде правцем војне неутралности која је озвучена 2007. године, а која се не може тумачити класичним поимањем, већ као неприступање војно-политичким савезима, као што је, на пример, НАТО. Такву политику званично спроводе садашњи српски властодршци. Другим колосеком крећу се појединци који, такође, припадају актуелном режиму а које предводи министар одбране. Они званично, наводно спроводе политику војне неутралности, али истовремено износе своје „личне“ ставове који су у супротности са скупштинском резолуцијом из 2007. и сматрају да Србија треба да постане чланица евроатлантске алијансе. Понашање тог дела извршне власти већ дуже изазива забринутост и ствара дилему у српској јавности да ли то министар војни, иначе НАТО курсиста, промовише чланство Србије у алијанси на своју руку или се ради о режимској политици „топло-хладно“ којом се прикривају неки јавности непознати договори и крајњи циљ, и избегава да јавност оштро реагује на постепено интегрисање земље у НАТО.

Да тајна дипломатија представља најважнији принцип деловања режима Бориса Тадића најбоље показује његова политика „војне неутралности“. Да се ипак нешто крупно скрива од српске јавности постало је јасније након недавне пору-

ке генералног секретара НАТО-а, Андерса Фог Расмусена, српском народу да „пажљиво размисли ситуацију и извуче закључак да будућност Србије лежи унутар евроатлантске заједнице – НАТО и ЕУ“. Други део тог темпираног и упадљиво важног обраћања, не режиму већ српском народу, је недвосмислено показао да постоји неки, јавности непознат, договор у погледу тактике интеграције Србије у НАТО. „Ја знам да то (односи се на чланство у алијанси) треба да буде прилаз корак по корак, какав је тражила српска страна, али ја бих желео да видим напредак“, рекао је Расмусен. Та изјава је изазвала недоумице у Србији. У име режима огласио се највећи НАТО лобиста, министар војни Шутановац: „Време тајних преговора је давно за нама. Влада поступа искључиво и једино на основу одлука парламента и не постоји никаква скривена активност која треба да нас уведе у савез са било ким“.

Иако Шутановац негира постојање тајног договора о путевима прикључења Србије НАТО-у, Расмусен сигурно није направио превид, грешку, или да му се једноставно омакло. Он је цитираном изјавом извршио додатни притисак на Тадићев режим тако што је Београд ставио пред свршен чин, разоткривши постојање тајне стратегије „корак по корак“. Упознавање јавности са тајним договорима није преседан у дипломатији. Тај метод се примењује када једна од страна учесница није задовољна интензитетом и динамиком активности дру-

ге стране на остварењу договора, па његовим разоткривањем преко јавности врши додатни притисак. Управо је то суштина Расмусенове изјаве. Он жели да „види напредак“ у стратегији корак по корак, што значи да више нема разумевање за унутрашње политичке потребе режима Бориса Тадића који се свде на скривање тајног договора због неминовног губитка поверења јавности која је листом против чланства земље у алијанси. Бриселу и Вашингтону је потребно да се режим Бориса Тадића, без одлагања, суочи с јавношћу и почне да повлачи очекиване и договорене кораке на путу Србије у НАТО. С обзиром да актуелна власт у Србији још увек није спремна да се јавно одрекне политике војне неутралности, НАТО је решио да једноставно целу ствар погура.

Портпарол генералног секретара НАТО-а, Џејмс Апатурај, коментаришући изјаву свог шефа, рекао је да је „генерални секретар изнео своју политичку визију о томе где види Србију у будућности – у Европској унији и НАТО-у“. Апатурај није, дакле, негирао да постоји стратегија, односно тајни договор, „корак по корак“.

Да Београд касни у реализацији тајног договора са Бриселом и Вашингтоном показује и Расмусенова изјава поводом представљања предлога новог стратешког концепта НАТО-а да све земље западног Балкана, дакле и Србија, треба да постану чланице алијансе. Генерални секретар се нада да ће се то остварити пре краја 2013. године.

Први пут је генерални секретар НАТО-а прецизирао, у форми „очекивања“, временски термин за учлањење Србије и осталих држава западног Балкан у НАТО. Проблем је, када се ради о Србији, на које све државе мисли Расмусен. Да ли је међу тим државама и Косово? Ако јесте, а тешко да није, онда Србија мора да повуче најважнији корак у оквиру стратегије „корак по корак“ – да реши све територијалне спорове да би могла да се прикључи алијанси. То значи да треба да реши „територијални спор“ са својом јужном покрајином, односно да призна њену независност у некој „мекој“ форми.

Колико тајни договор Србије и НАТО-а утиче на судбином Косова и Метохије

Да ли незадовољство Брисела и Вашингтона понашањем Београда, које је изазвало разоткривање тајног договора од стране Расмусена, произилази управо из косовометохијског проблема? Да ли то САД и НАТО желе да онемогуће Тадића и његов режим да и даље седе на две столице и народу српском причају бајке о одбрани Косова и Метохије, а да истовремено праве тајне договоре како да се одрекну јужне српске покрајине, али да при томе не изгубе власт? Да ли до 2013. Србија треба да се одрекне свог корена зарад чланства у НАТО-у? Одговор на сва три питања је сурово потврђан.

А за одговор на питање ко лаже, Расмусен или режим Бориса Тадића, треба се присетити само два детаља. На самиту у Стразбуру, априла 2009. године, лидери НАТО-а су изразили „спремност за развој партнерства, политичке консултације и практичну сарадњу“ са нашом земљом и поручили да „поздрављају и подржавају ставове српске владе о спремности за укључивање у евроатлантске интеграције“. Ниједан српски званичник није јавности објаснио о каквој се то тајној „спремности“ ради иако је званична политика Србије војна неутралност. Неколико месеци касније, амерички потпредседник Бајден је током посете Београду рекао: „Искористићемо наш утицај и енергију да бисмо подржали евроатлантске аспирације Србије“. Опет ниједан званичник Тадићевог режима није објаснио о каквим се то НАТО аспирацијама Београда ради иако је званична политика Србије војна неутралност. Речју, маске су коначно пале. Тадићев режим може и даље да покушава да крије истину од јавности, али чињенице су неумољиве. Режим Бориса Тадића обмањује грађане Србије јер је у тајности договорио приступање наше

земље НАТО-у. Без Косова и Метохије, наравно. Ваљда зато поједини званичници Републике Албаније самоуверено говоре да ће „природна“, односно „Велика Албанија“ бити створена до 2013. године. Таман негде у време трећег Тадићевог, незаконитог мандата на месту председника Србије. Без Косова и Метохије, наравно.

P. V. C.

Од правосуђа као инструмента државне воље за правдом
до правосуђа као инструмента ЕУ патриократије

Реформа правде

- „Више него други, судија својом стручношћу, савесношћу и мудрошћу, примењује право тако да његова реч, попут свете речи, остаје да преживи време.“ Проф. др Слободан Перовић

Пише: Марко З. Пушица

У име ЕУ

Судска „грana власти“ је једна од три функције недељиве суверене власти у држави. Као функција суверене власти, она у себи конзумира државни суверенитет у чије име и поступа и чије вредности штити, решавајући грађанскоправне ствари, вршећи управно или кривично правосуђе. Номинално, сувереност је у Србији неутуђива од грађана као носилаца исте, и они је врше непосредно и посредно кроз облике непосредне и посредне процедуре изражавања суверености. Отуда је јасно да је судство у нераскидивој вези са својим извориштем, грађанима, те се и пресуде изричу У ИМЕ НАРОДА. Наравно, у нас је све доведено у питање, а то потврђује и начин спровођења општег (ре)избора носилаца правосудних функција, али и недовољно залагање неких струковних НВО да се актуелна реформа правосуђа оспори у суштинском смислу. Трагом ове тврдње, али и медијских, те званичних најава, сазнајемо да ће се у пост(ре)изборна дешавања, поред недопуштеног партијског уплива, умешати и ЕУ, не би ли се ствари довеле у „ред“, односно ускладиле са налозима партијских и западњачких интереса у нас.

Дакле, и правосуђе је, као и остале функције државне власти, отворило своја врата за улазак ЕУ идеологије у свим појавним облицима. Институционално и персонално, правосуђе постаје оруђе ванотаџбинских идеологија, а правосудна струка, чији интерес желимо да заштитимо у овом раду, постаће инструментализована и сведена на те-

ренског посленика. Ту престају независност, самосталност и стручност, а започиње додворавање окупационој идеологији и сили. Да ли је то у интересу народа у чије се име изричу пресуде?

Такође напомињемо да сврха овог рада није полемисање о садржини актуелне реформе, која је неспорно у духу ЕУ идеологије, већ **аргументовано оспоравање** било какве **правосудне реформе** која се врши по страном диктату, али и **критике актуелне реформе** од стране оних који сматрају да иста није довољно евроутопијска, већ да треба да буде евроутопијскија, а ради тобожњег преображаја и усклађивања нашег система са системом ЕУ. Грађани се никада нису изричито изјаснили за улазак Србије у ЕУ и за актуелне ЕУ реформе, па сматрамо да се из тог разлога реформа мора ослободити свих ЕУ идеолошких детаља, ограничити на наше потребе, наша искуства, јер се ипак ради о нашем правосуђу. Све што поприма интернационални, ванотаџбински карактер, може се ставити под знак питања.

Зато је неопходно обезбедити право државе Србије да сама уреди своју правосудну сферу, јер ће и то бити доказ да је Србија суверена и да се пресуде суштински изричу у име народа, а не у име ЕУ!

Правосуђе као струка и текућа реформа

Актуелни општи (ре)избор носилаца правосудних функција у Србији је прави пример партијски мотивисане лустрације, под велом тобожње реформе правосудног си-

стема, ефикасније судске заштите и промовисања стручног правосудног кадра.

Аристотел је у Никомаховој етици истакао мисао да ићи судији значи ићи правди, али то никако не важи и за Србију, обзиром на чињеницу да ће након рђаво спроведеног и страначки изведеног (ре)избора персоналног чиниоца правосуђа, правда попримити чист партијски карактер. Тамо где влада партијски прагматизам, стручност и независност су далеки, недостижни идеали.

Оваквим захватом актуелне политичке власти највише је оштећено само правосуђе, нарочито судство као веома битна функција државне власти, али и његова природа, која почива на стручности и независности, такође је поремећена. **Актуелна реформа својим политичким, партијашким карактером ремети оно што је одувек било иманентно судовању као поступку утврђивања истине, а то су: стручност и интимност.**

Стручност је одлика персоналног супстрата судске функције државне власти, односно носилаца правосудних функција и специфичне делатности коју обављају, а помоћу ње је могуће начинити разлику између судства и законодавне власти, која се првенствено одликује лаичким персоналним елементом. Стручност је одлика и извршне функције државне власти, али, иако стручна и подељена по ресорном принципу, извршна власт не поседује другу одлику иманентну једино судству, а то је интимност.

Интимност је, дакле, друга одлика судске функције државне власти помоћу које је могуће начинити разлику између судства и извршне функције коју одликује динамичност, слобода, односно могућност самоиницијативе, акције. Напротив, судство је интимно обзиром на чињеницу да је за његово активирање потребно постојање спора. Спор износе странке у поступку, лица која поседују правно релевантне интересе који су подобни да се заснује судска надлежност. Дотле, судство је пасивно и зависи од тога да ли је пред њега изнет какав спор.

Када све ово имамо у виду, можемо закључити да судство у једној држави стварно функционише само уколико су носиоци правосудних функција стручно оспособљени за поступање односно судовање – стручност и уколико је само судство у стању оправдане пасивности тј. пенденције спора – интимност. Надаље, на губитку ће бити и грађани, који ће уместо судске, након рђавог (ре)избора бити у могућности да добију једино пес-

удосудску, евроутопијску и партијску заштиту.

Иако је овим потезом актуелног политичког режима непосредно оштећено само судство као функција суверене државне власти, озбиљан негативни допринос коначном исходу – (ре)избору је дала и неколицина носилаца правосудних функција у нас. Они који су данас најгласнији и највише протестују против рђавог (ре)избора, што објективно посматрано није спорно, саучествовали су у актуелној реформи правосудног система, китили се причом о неопходности лустрације, а све преко једне НВО – Друштва судија Србије. Тако је и поменуто НВО, дојучерашњи незванични правосудни „делат“ и велики реформатор осењен инквизиционим поступком, трибунализацијом и ЕУ прагматизмом без обзира на цену, иначе жестоко заслепљена петооктобарским револуционарним, те сорошевским поимањем правде, постала жртва сопствених јакобинских мотива. Тиме је и концепт правосудне реформе, под геслом да ЕУ ни у питањима правосуђа нема алтернативу, сасекао сопствене протагонисте из разлога револуционарне надградње.

Они који су у великој мери утабали пут стварањем услова да правосуђе постане слуга политике, што се наравно не односи на велики број стручних, часних, узорних и достојних посленика правосудне струке, данас без успеха реагују на природну последицу – (ре)избор. Свака револуција, дисконтинуитет, па и она делимично спроведена у дане раног октобра 2000. године, имала је подобне судије за потребе револуционарне правде, али и оне на којима је та правда била демонстрирана. Међутим, судије су заборавиле да револуционарни занос, као врхунац вулгарног лаичког приступа политичким променама у заједници, не може ићи са идејом да ће га у револуционарном раду ограничавати, спречавати или исправљати било какав нелаички, стручни орган попут суда. Како неред не подноси ред и представља негацију истог, још је тада свим судијама требало да буде јасно да јакобинац и посленик правништва не могу заједно радити. Иначе, револуција спроведена у Француској Краљевини је нарочито гајила мржњу према судијама, судовима и процедури, јер су бајонети, за револуционаре, те револуционарне памфлетисте које данас неки уздижу на ниво генија, али и остале авантуриста као извођаче револуционарних радова, били најефикасније средство елиминације непријатеља револуције.

Дакле, сопственим нечињењем, струка је постала саучесник рђаве реформе. Требало је благовремено реаговати на узроке овакве штетне последице и снагом аргумената струке спречити погубну правосудну реформу засновану на политичким обзирима и трибунализацији као новој идеологији ефикасног ЕУ правосуђа.

Када струка заћути

Године 2003, у време ванредног стања када је полицијско-постреволуционарна власт вршила спектакуларна хапшења која су остала без одговарајућег правосудног епилога, на штету буџетских средстава, тадашња власт је разрешила осамнаест политички неподобних носилаца правосудних функција због тобожњег несавесног или нестручног рада. Радило се о незваничној иницијативи тадашњег министра правде, упакованој у форму одлука Великог персоналног већа ВСС, а на основу мерила која је донела *извршна власт* и без права разрешених да поднесу делотворно правно средство против такве рђаве одлуке. Све судије су биле из унутрашњости, београдских носилаца правосудних функција на тој листи није било. Као што се и очекивало, част храбрим изузецима и неколицини професора права, изостала је адекватна колегијална подршка из данас најгласније, тобож судско-струковне НВО, јер је у том периоду такав поступак био политички пожељан.

Иако је у сваком од осамнаест појединачних случајева индискретно консултована локална база политичких партија на власти, струка је ћугала.

Поставља се питање, да ли су у Србији интереси и интегритет правосудне струке икада била ваљано представљени обзиром на евроутопијску селективност струковне НВО у приступу заштити правосудне струке и носилаца правосудних функција. Актуелни (ре)избор је само логички продужетак процеса започетог 2003. године, када су постављени темељи политички сервилног правосуђа. Ради се о системској мани која ће српско правосуђе пратити попут тамне сенке и у данима који предстоје.

Шта је старије – реформа или (ре)избор

Из наступа чланова Друштва судија Србије, па чак и неких носилаца правосудних функција који нису експонирани као чланови ове НВО, не може се јасно закључити да ли су баш сви тобожњи реформски потези извршене власти и скупштинске већине спорни из њиховог угла посматрања. Селективност је, дакле, константна у њиховом раду. Уколико је (ре)избор нужна последица текуће реформе, и сама реформа и (ре)избор као њена фаза су спорни. Јасно је да текућа реформа консумира (ре)избор, а да је у погледу временског следореда у корацима реформа започета одређеним радњама које су претходиле (ре)избору. Поставља се, дакле, питање шта је старије. Уколико Друштву судија Србије не сметају текуће ЕУ реформе у области правосуђа, није јасно шта им је спорно у одлуци и предлогу донетим и поднетим поводом (ре)избора носилаца правосудних функција уколико је то део саме реформе. Стога ваља изнети јасан закључак. Како поменути нису адекватно реаговали на штетне реформе и на овакву последицу истих, то је и данашња реакција на реформско чедо – нови правосудни кадар, сувишна. Из тог разлога би многи требало да буду тиши но што заиста јесу и да се не позивају на сопствену срамоту. Када је требало да буду прегаоци струке и колегијалности, они су се бавили реформом и евроутопијском правосудном идеологијом.

Из наведеног произлази да су, изричито или прећутно, истицани разлози за лустрацију у оквиру правосудног кадра а од стране овог друштва, представљани су као део целине, преображаја правосудног система према ЕУ узорима. Критиком даље, млађе чињенице, у стручној јавности је запостављена суштина проблема – целокупност текућих реформи, што довољно потврђује оправданост става да правосуђе ипак не поседује адекватног репрезента оличеног у струковној организацији. Друштво судија Србије се није у довољној мери и на време супротставило нужној последици текуће правосудне реформе. На тај начин, створени су услови да држава оформи струковну правосудну организацију, с тим што ће то заиста и профункционисати тек у случају истинске смене актуелног режима.

Ићи судији значи ићи партији

Јавност је упозната са наводима да су (ре)изабрани кадрови прошли страначки филтер у својим срединама, да су критеријуми (ре)избора били нејасни и самим протагонистима реформи, да је једно од испоштованих начела било и начело наслеђивања правосудних функција, што говори о стварању правосудних династија, да су исказана стручност и достојност, те испуњеност норме у пракси били ирелевантна чињеница, да је велика већина (ре)изабраних кандидата у кругу поклоника ЕУ реформи, да су овакав рђави (ре)избор извели, подржали и надзирали: министар правде, комплетан састав Високог савета судства, Влада Републике Србије, председник Републике, скупштинска већина, НВО сектор, те њихову одговорност не треба запоставити у тренутку неке будуће смене вла-

сти. Отровни плодови овако конципираног партијског правосуђа ће директно штетити интересима свих грађана Србије који приступају судовима ради захтева за правном заштитом.

Велики прилив предмета у свим реферадама правосудне струке, очигледно недовољан број носилаца правосудних функција и судијских помоћника, те приправника, специфична и нешто другачија проблематика у сфери јавнотужилачких послова, доношење великог броја нових прописа за чију примену је неопходно и претходно упознавање са садржином истих, страх за егзистенцију иостанак на функцији оних носилаца који су бирани први пут на мандат од три године, проблем најављене фискализације адвокатске делатности и са тим повезани штрајкови адвоката који могу уследити током 2010. године, довешће до парализе читавог новог, делимично реформисаног правосуђа и самим тим може наступити озбиљан застој у приступу правди.

Сви најављени потези Високог савета судства да ће дати разлоге онима који нису (ре)изабрани и образложити своју одлуку, те суштински неделотворна текућа интернационализација ове проблематике од стране очигледно недовољно легитимног струковног друштва као репрезента чисто евроутопијских трендова у правосуђу, неће суштински изменити и партијашку природу спроведеног (ре)избора. Неки процеси су незаустављиви на самом почетку, а то је управо случај са реформом српског правосуђа.

Зато, нека грађанима Србије буде позната једна значајна чињеница – да када се сутра буду упутили у судове, где су неки још увек затрпани неотпакованим кутијама са судским предметима, а са захтевом за судском заштитом својих субјективних права и интереса, нека у судијама и осталим носиоцима правосудних функција првенствено препознају партијски подобне чиновнике и евроутопијске послушнике који им једино могу досудити партијску евроутопијску правду. Сматрамо да је овакво стање директна последица спроведеног (ре)избора, али и недовољне и неубедљиве одбране струковних интереса од стране струковних НВО.

Оном делу часних и стручних посленика струке који су први пут изабрани или су остали на правосудним функцијама, једино преостаје да сачекају боља времена када ће добити прилику да у пракси потврде Аристотелову тезу – да ићи судији ипак значи ићи правди.

Одбранимо правосудну структуру од насртаја оних који је желе идеологизовати и инструментализовати, јер на тај начин бранимо и уставни поредак, те интересе државе Србије и свих њених грађана.

Виши курс, више цене

Народна банка Србије потрошила је преко милијарду евра од почетка године до данас како би одбранила снагу динара, али је домаћа валута, упркос томе, изгубила више од седам одсто своје вредности у односу на евро. Првог дана 2010. један евро је вредео 95,88 динара, што је тада деловало као много, али када се зна да се у мењачницама ових дана европска валута купује за 103 динара, а продаје за много више, то време делује још и добро. Када се погледа посрнуће динара у последњих пет месеци, чини се да је милијарда евра из девизних резерви улудо бачена, мада је питање колики би био курс да ни тог сидра није било.

Заправо, према оценама економиста, проблем са курсом састоји се, с једне стране, у слабости српске привреде, додатно погоршаној спорим реформама државне бирократије и ниским страним инвестицијама, а с друге, у спекулативном понашању банкара који, гледајући да остваре брзу зараду, манипулишу курсом, управо рачунајући на предвидиво понашање централне банке, која продаје евре по нижој цени сваки пут када трговање на међубанкарском девизном тржишту запрети да значајније ослаби динар у једном дану. Иако би требало очекивати да се курс, који се формира на слободном тржишту, врати на старе вредности, када постане очигледно да је његов ниво спекулативним радњама вештачки „надуван“, искуство је показало да у Србији то није случај. До сада се као правило усталио обичај да када динар једном значајније падне, касније се не враћа.

Зарад прокламованог начела слободног кретања курса, Народна банка до сада није значајније интервенисала на девизном тржишту у циљу формирања јачања, односно

дозвољавала је банкама да се баве спекулацијама, старатујући се само о томе да динар у једном дану не падне превише. То се, између осталог, објашњавало и тиме да се у кризном времену какво је садашње ниво курса не прелива директно на цене, односно да слабљење динара не доводи до инфлације, будући да се произвођачи и трговци сада радије одричу дела свог профита уместо да подижу цене, пошто народ и са садашњим ценама све мање троши. О томе је раније говорио и гувернер Народне банке Радован Јелашкић, али, како се чини, томе је већ сада дошао крај, пошто је НБС прошле недеље у једном дану продала чак 100 милиона евра, што је највећа интервенција икада у Србији, чиме је успела да чак преокрене тренд, односно да ојача динар тог дана када је требало да он, према трговању банака, ослаби. Тако оштра реакција НБС-а, у финансијским круговима је протумачена као схватање централне банке да је пад динара толико узео маха да сада већ прети да угрози инфлацију, због чега је неопходно да се томе стане на пут. Питање је, међутим, колико ће то коштати државу, јер ако се настави овим темпом, девизне резерве, које сада броје око 11 милијарди евра, ускоро би могле да буду приметно истањене, нарочито када се зна да највећи део тог новца заправо не припада држави, већ је или позајмљен од међународних институција или представља обавезну резерву банака које послују у Србији, односно новац који ће једном морати да им буде враћен.

То значи да је ситуација толико погоршана да би лек ускоро могао да буде једнако опасан као и болест. Самој Народној банци ту се ни не може нарочито замерити јер она и нема много других инструмената којима би могла да спречи пад динара. Критика је зато на држави, односно

власти, која не чини ништа од онога што би требало како би привреду vratila на прави колосек, већ лагодно оставља НБС-у да „вади кестење из ватре“, што не само да је неодговорно, већ је и економски неодрживо.

Мања куповна моћ

Тако, уместо да привреду оживљавају великим инфраструктурним радовима, који се навелико најављују, али којих нема ни на виду, у влади настављају са опробаним рецептом распродаје највреднијих предузећа, како би прикупили довољно новца до следећег мандата. Пошто је већина вреднијих предузећа већ продата, на ред је сада дошао и Телеком Србија, који је, како је већ одавно познато, намењен Дојче телекому, а који мимо сваке економске логике власт пошто-пото же-

ли да прода сада, када је економска криза у пуном јеку и када се зна да се за ту компанију неће моћи добити ни део њене праве вредности. Иначе, на питање зашто уопште желе да продају Телеком, а нарочито зашто сада, у власти не одговарају, можда зато што је једини одговор да би се попуниле буџетске рупе и власти омогућило да и даље троши новац на издржавање сопствених кадрова по разним јавним предузећима, у време када је незапосленост у Србији све већа.

Потпредседник Владе Србије и министар економије и регионалног развоја Млађан Динкић се тако недавно похвалио како Србија има незапосленост мању од Шпаније (иначе једне од најслабијих економија Европске уније), што довољно показује колико је власт у контакту са стварношћу. То је увидео чак и Међународни монетарни фонд, који не важи за институцију осетљиву на сиромаштво грађана, чији су представници колико прошле недеље у Београду потврдили да ове године грађани не могу очекивати да виде раст запошљавања, односно да би бољитак могао да се осети тек када раст бруто домаћег производа буде три одсто, односно дупло више него што се очекује ове године.

Што се тиче куповне моћи, грађани ни ту не могу очекивати напредак. Пад вредности динара значи да ће им

плата сваког месеца бити све тања, изражена у еврима, односно да ће све теже моћи да купују било коју робу страног порекла. Иако је патриотски да се купује домаћа роба, чињеница је да су грађани свакодневно приморани да набављају стране производе, зато што домаћих једноставно нема. Стручњаци сматрају да ће евро ове године достићи и вредност од целих 105 динара, а привреда у својим плановима рачуна са још вишим курсом, што заправо значи више цене у рафовима.

На крају, за садашње слабљење динара у врло великој мери крива је директно сама власт, која је, емитујући огромне количине трезорских записа са високим каматама, привукла велику количину капитала банака ка себи за попуњавање буџетског дефицита, о чему се мало говори (смањујући притом количину расположивог новца који привреда може да позајми како би финансирала сопствени развој). У таквим условима банке су држави пласирале изузетно велике количине динара, али када је НБС почела да обара референтну каматну стопу (како би динарске кредите учинила јефтинијим грађанима), камата на трезорске записе је почела да пада, односно да се смањује профит банака на овим трансакцијама, због чега су оне нагло почеле да повлаче динаре и да купују девизе, чиме је створен курсни притисак који је довео до пада динара.

Економски стручњаци напомињу да се мало зна да пословне банке делују и у име професионалних инвеститора, попут инвестиционих фондова, за које купују трезорске записе од државе. Прошле године камата на записе је ишла и до 15 одсто, па су банке сав вишак средстава убациле у ове трансакције, избегавајући привреду, на шта су економисти упозоравали још раније. Банке нису хтеле да послују са ризичном привредом, већ са државом. Тако се формирао велики динарски балон који се сада издувава јер држава смањује

камату – поручују стручњаци.

Отпуштамо неподобне, запошљавамо подобне

- Док ММФ, са кредитном траншом од 380 милиона евра, уцењује Владу Србије да што хитније изврши отпуштање око 8.000 запослених у државној администрацији, а ЕУ захтева запошљавање нових службеника који ће се бавити искључиво европским интеграцијама, дотле режим с једне стране отпушта кафе куварице, портуре итд. а с друге стране оснива седам нових државних институција

Из недавне изјаве министарке Диане Драгутиновић, могло се закључити да су се у Београду, наводно судариле две „идеологије“, бриселска и Вашингтонска, и да је јавна потрошња Србије, практично „талац“ у рукама Брисела, чему се Вашингтон „противи“. У тој читавај причи једино Влада Србије, која беспоговорно, у одсуству било какве стратегије економског опоравка државе, испуњава сва наређења, испаде недужна. Наиме, министарка Драгутиновић је у интервју за „Политику“ објаснила зашто је била против закона којима је прописан максималан број запослених у републичкој и локалној администрацији, а који предвиђа отпуштање око 8.000 чиновника коју су вишак.

– Кад је закон донет, почели су да ме салећу Европљани и критикују да тиме угрожавамо функције које су битне за придруживање ЕУ и да је не смањење, већ повећање (наравно у одређеним областима) услов за њихову помоћ, рекла је министарка Драгутиновић („Политика“ од 28. 5. 2010. године).

Дакле, према овим речима министарке, испада да је Брисел крив што Србија није смањила јавну потрошњу, извршила отпуштање вишка запослених у државном апарату, али и због тога што се по наруџбини ЕУ запошљава додатних 350 државних службеника!? Могло је Бриселу да се каже „не“, када је „помоћ“ од 100 милиона евра за унапређење државне администрације, условљена запошљавањем 350 људи, и то само у „првом таласу“, али режим то једноставно није учинио. Могла је влада, да је имала храбрости, и ММФ-у да каже „не“, али то није урадила. Могла је влада да изађе пред грађане Србије са сопственом стратегијом рационализације прегломазне државне управе заснованом на стварним потребама државе и друштва, али то није урадила.

Лажу и народ и ММФ

„Рационализација“ државног апарата је представљала законску обавезу, али и усмено и писмено обећање које је влада дала ММФ-у приликом склапања кредитног, стендбај аранжмана „тешког“ 2,9 милијарди евра. Приликом недавне мајске посете Београду, „гости“ из Вашингтона су, од Тадићевог режима, захтевали одговор докле се у том послу стигло. Наводно, искључиво од овог договора и будућих потеза по питању „рационализације“, зависи да ли ће Србији бити одобрена нова транша кредита од 380 милиона евра. Према објашњењу министарке Диане Драгутиновић „задатак је до сада испуњен 40 до 50 одсто“, међутим, да ли је то заиста тако?

Тренутно је око 1.500 људи напустило државне органе, док око 1.000 људи има статус „нераспоређених“, што значи да од укупно 8.000 вишка радника, преостаје отпуштање још 5.500 радника. Негде је очигледно „запело“, што сведочи и податак да је Жалбена комисија Владе затрпана

захтевима службеника који су проглашени нераспоређенима, а који траже преиспитивање такве одлуке. „Вечерње новости“, од 27. маја 2010. године, откривају да је Жалбена комисија, до сада усвојила 24 жалбе и решења о отказу вратила на поновни поступак „отпуштања“. То значи да се цео поступак одвија веома споро, површно, и да су аргументи на страни отпуштених службеника.

Истовремено је актуелној влади, изгледа, мало 30.620 службеника који су распоређени у 25 министарстава, 109 агенција-регулаторних тела и 14 фондова, па се, уместо „рационализације“, приступило новом гомилању институција и службеника. Тако је доласку ММФ-а у Београд претходило оснивање нових буџетских корисника, и то: Канцеларије за цивилно друштво, Фонда за реституцију, Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења, Агенције за хемикалије, Предузећа за железнички транспорт „ВВ Cargo“, ЈП за развој и унапређење информисања путем електронских медија на српском језику на КуМ и ЈП „Емисиона техника и везе“. Запошљавање службеника у ове новоформиране институције је увелико у току, те се тако прича о „рационализацији“ и евентуално отпуштање своди на „пресицање из шупљег у празно“.

Радикали упозоравали...

Месецима уназад, Српска радикална странка је упозоравала јавност и режим у Србији, да је тзв. рационализација броја запослених у државној администрацији заправо једна од највећих превара ове владе, и да од тог посла неће бити ништа. Радикали су упозоравали да се отпуштањем порттира, чистачица, кафе-куварица и возача, суштински неће смањити државни апарат, уколико се под хитно не престане са оснивањем нових агенција, фондова, комисија, канцеларија и других беспотребних, тзв. регулаторних тела Владе. Чак је у моменту доношења Закона о смањењу броја запослених у републичким и локалним институцијама, потпредседник СРС-а, Драган Тодоровић, у Скупштини Србије, обелоданио информације о томе како је Влада Србије извршила додатно запошљавање 413 службеника и функционера, и то у периоду јануар-октобар 2009. године. Међутим, упркос аргументацији Српске радикалне странке, и тешкој социјалној и економској кризи, режим Бориса Тадића није показао спремност да смањи јавну потрошњу и да обустави партијско запошљавање

Р. В. С.

Аранжман који ће Србију довести до ивице амбиса

Са ММФ-ом у пропаст

- Док Влада Србије договара нови аранжман, од 380 милиона евра, код ММФ-а, вредност динара и даље пада, спољни дуг државе је све већи, инфлација расте, а производи широке потрошње драстично поскупљују. Србија је у ланцима дужничког ропства, што сведочи и податак да је на тромесечном нивоу, ангажовање кредита веће за 300 милиона евра од отплате камата и главница

Пише: Маријана Четојевић

Да ли се преговори са мисијом ММФ-а у Београду могу сматрати великим успехом, како то режим настоји да прикаже јавности, ако је познато да је, од 380 милиона евра, колико држава треба да добије у четвртој ревизији кредитног аранжмана, већ потрошено 300 милиона евра на илузорну одбрану курса динара!? Од почетка године, Народна банка Србије (НБС) је интервенисала са милијардом евра на међубанкарском девизном тржишту, али упркос томе, наша домаћа валута није стабилизована. Вредност динара и даље пада, спољни дуг државе је све већи, инфлација расте, а производи широке потрошње драстично поскупљују. Бележи се већи скок цена уља од 5 до 10 одсто, цене шећера за 3 одсто, цене млека за 3 одсто, па не чуди што је потрошачка корпа све празнија. Сем тога, живот обичног човека је постао неподношљив и због поскупљења комуналних трошкова, али и цена бензина, дизел горива, гаса за домаћинство и гаса за аутомобиле.

Резултати четвртих преговора са ММФ-ом не значе, како то Влада истиче, бољи живот и бољи стандард пензионера, већ управо супротно. Изјаве Јована Кркобабића, Млађана Динкића и Дијане Драгутиновић једноставно нису тачне и нису утемељене на аргументима. Уосталом, демантује их и сам ММФ тврдњама да ће удео пензија у бруто домаћем производу бити смањен са 13 на 10 одсто! Актуелна ситуација пензионерског преживљавања у Србији се може илустровати на следећи начин: просечна пензија износи око 21.000 динара, од 770.000

пензионера само 1,5 одсто прима пензију изнад просека, а преко 650.000 пензионера живи са мање од 15.000 динара. Свакако је најугроженија категорија тзв. пољопривредних пензионера, којих има око 200.000, а који примају месечну пензију нешто мању од 8.000 динара. Практично се даљим опадањем пензија иде на њихово укидање, а да ли то заслужују наши најстарији суграђани који су деценијама марљиво, од својих уста, одвајали порез за ПИО фонд!?

Шта ће бити са ПИО фондом?

Изјаве да ће пензије у периоду од априла 2011. године, па све до октобра 2012. године, бити усклађиване са растом зарада у јавном сектору, представљају најобичније политикантске манипулације, намењене предизборној кампањи. Најгоре од свега јесте тврдња да ће након тог периода, пензије расти у складу са растом цена на мало, јер се управо раст цена на мало лажира и фризире, како би се исказао мањим, те ће тако и пензије наставити да падају.

С друге стране, постојећи пензијски систем је апсолутно неодржив, јер према макроекономским индикаторима који су објављени на сајту Министарства финансија, у Србији практично на једног запосленог долази један пензионер (1,6 милиона пензионера и 1,8 милиона запослених). Према томе, постојећи систем финансирања („pay as you go“) је постао неодржив на дуже стазе. Већ овог момента исплаћене пензије далеко превазилазе износ уплаћених доприноса за ПИО, што значи да су лоше дефинисани први, други и трећи стуб осигурања.

Мало се радило на увођењу трећег стуба – добровољног пензијског осигурања. Држава ништа не предузима на увођењу другог стуба – приватних капитализираних фондова, који би били гарант млађим генерацијама за дугорочно решавање проблема са пензијским системом. Као разлог због чега се на томе не ради, наведени су високи транзициони трошкови! Новац из фонда је свакако потрошен, али основна карактеристика ПИО система остаје неликвидност. Због чега? Једноставно због тога што је бржи раст расхода од прихода условљен бржим растом корисника пензија од раста броја запослених осигураника. Опадање стопе фертилитета, продужен животни век, све већа незапосленост отвара питање, ко ће данас запосленим радницима, да сутра обезбеди пензију и мирне пензионерске дане!?

Лажирани БДП крије презадуженост...

Спољни дуг Србије је буквално утростручен, ако се посматра период од 2000. године, од када је наша држава под патронатом „демократског“ режима. У 2000. години, дуг је по становнику износио 1.444 USD, а крајем 2009. године, нарастао је на чак 4.590 USD. Да би сакрио релевантне и истините параметре о презадужености државе, режим користи фалсификоване показатеље. Јавно приказани БДП је лажирани и пренадуван, како би се од грађана прикрило да је Србија постала презадужена земља. Како!? Наиме, узимане су сталне цене из 2002. године, а пад ПДП-а у 2009. години није износио 2,9 одсто, већ је био далеко већи (Извор: „Национални грађански“ од 10. 2. 2010).

Када би се користиле сталне цене из 2007. године, БДП би свакако прешао 4,2 одсто. Однос дуга и БДП-а у 2001. години је износио 96,1 одсто, а од 2001. до 2009. године, БДП је у сталним ценама повећан за око 40 одсто. Спољни дуг на бази односа долара и евра са краја 2001. године је повећан за око 96,5 одсто, а уколико се наведено повећање коригује индексом раста цена у еврозони, онда је повећање реално за око 62 одсто. То практично значи да спољни дуг реално расте много брже од реалног раста БДП-а. Овако обрачунат однос спољног дуга и БДП-а би био знатно виши од 100 одсто, што указује на презадуженост Србије. Уз претходно наведено, у анализи величине спољног дуга није укључена камата коју Србија, њена предузећа и банке морају да плате (Извор: „Спољни дуг и сте-

пен задужености Србије“, М. Ковачевић, НСПМ, од 24. 02. 2010).

Иначе, према подацима Народне банке Србије, наша држава је, у 2010. години, за прва три месеца, повећала спољни дуг за 1,2 одсто у односу на крај 2009. године. Тако је држава досегла ниво дуга од 23,3 милијарде евра, 76,2 одсто овако пренадуваног БДП-а! Без обзира на то, људи из ММФ-а, на фалсификованим статистичким показатељима, истичу да ће у 2010. години, спољни дуг Србије бити на нивоу од 75,6 одсто, а у 2010. години, достићи 90,4 одсто БДП-а. Дакле, Србија је у ланцима дужничког ропства, што сведочи и податак да је на тромесечном нивоу, ангажовање кредита веће за 300 милиона евра од отплате камата и главница.

Пренадувани приходи праве дефицит

Приходи државе који су исказани у Закону о буџету за 2010. годину су изузетно прецењени и нереални, и то није никаква тајна. Приходи од пореза на додату вредност (ПДВ) су у 2008. години износили 301 милијарду, а у 2009. години 296 милијарди. Нереална пројекција за 2010. годину је 325 милијарди динара! То је посебно нереално, ако се има увиду да је пре увођења аутоматског стечаја, број пореских обвезника смањен за чак 30.000! У структури укупног броја обвезника

ПДВ-а, њих 47.500, који имају промет преко 4 милиона динара, месечно измирује своје обавезе према држави. Већу групу од 61.800 чине они који тромесечно уплаћују порез, са прометом од 2 до 4 милиона динара. Дакле, јасно се види рапидан пад фирми који уплаћују порез држави. А уколико је влада мислила да овај ниво прихода одржи повећањем стопе ПДВ-а, преварила се јер ће то значити потпуни крах привреде са једне стране, а са друге повећање инфлације, раст цена који ће се ломити на крајњим корисницима, грађанима Србије. Јер пошто су акције већ повећане, ништа друго осим повећања ПДВ-а не преостаје!? И сада, у оваквој катастрофалној економској ситуацији, дошао је и ММФ да одобри још већи буџетски дефицит

од 4,8 одсто, односно 140 милијарди динара, за који ће на крају поново понудити нови зеленашки кредит!

ИПА фондови, пробриселска бирократија и Србија

Помоћ дође, па оде

Пише мр Дејан Мировић

ИПА фондови, или претприступни фондови Европске уније се у српској јавности представљају као решење за све економске проблеме. Према сајту Канцеларије за европске интеграције Владе Републике Србије: „У новом буџету ЕУ 2007-2013 предвиђена су и средства за нови инструмент за претприступну помоћ (Instrument for Pre/accession Assistance-IPA), који треба да припреми државе кандидате и потенцијалне кандидате за коришћење структурних фондова ЕУ када постану пуноправне чланице ЕУ”. Такође, из ИПА фондова се финансирају, између осталог, помоћ „у процесу транзиције и изградњи институција, с циљем испуњавања критеријума приближавања ЕУ и јачања административних капацитета”, као и „развој људских ресурса”.¹⁾ Дакле, јасно је да се ИПА фондови не користе за јачање индустријске производње или привреде у Србији већ за циљеве стране, у корисни, пре свега, за „приближавање” Србије ЕУ. Такође, према сајту Канцеларије за европске интеграције: „Финансијски оквир за ИПА износи 10 милијарди евра, колико ће земље чланице Уније издвојити као помоћ у периоду од 2007. до 2013”. Међутим, јасно је да се први и други део претходне реченице међусобно искључују. Тачније, у првом делу реченице се наводи да се ради о „финансијском оквиру” од 10 милијарди евра, који ће **евентуално бити издвојен**. Са друге стране, у наставку реченице се наводи да ће земље ЕУ **издвојити** 10 милијарди евра за ИПА фондове(!?). Неко очигледно обмањује српску јавност. Такође, овим полуистинама о ИПА фондовима треба додати и следеће чињенице. Обећана сума од 10 милијарди евра се, у року од 7 година, дели између 7 држава (Турске, Хрватске, Македоније које су кандидати за ЕУ, и Албаније, БиХ, Црне Горе и Србије које су потенцијални кандидати за ЕУ). Исто тако, средства из ИПА фондова се додељују и квазитворевини Косово.

Ипак, и поред оваквих чињеница, потпредседник Владе Србије Божидар Ђелић је еуфорично изјавио након састанка са званичницима ЕУ (а то су као ударну вест пренели медији у Србији) да је „договорена додатна подршка” Србији од стране ЕУ кроз ИПА фондове.²⁾ Такође, на конференцији одржаној 29. 4. 2010. у Београду под називом „Од КАРДС до ИПА фондова”, потпредседник Ђелић и заменик шефа делегације Европске комисије у Србији Антонио Мартинс, истакли су да ће Србија из ИПА фондова добити двоструко већи износ него из завршеног КАРДС програма.³⁾

Међутим, у пракси није све тако идеално као што се представља од стране власти и представника ЕУ. На пример, Народна скупштина Републике Србије је 23. 4. 2010. на дневном реду имала Предлог закона о потврђивању Уговора о донацији олакшице за инфраструктурне пројекте за локални оквир у оквиру ИПА 2008 мултикорисничког програма између Европске инвестиционе банке и Републике Србије и града Београда (у даљем тексту ИПА уговор и ЕИБ). Уговор о донацији је вредан 6 милиона евра. Ипак, у члану 1 ИПА уговора се наводи да је он закључен тек 3. марта 2010. Дакле, требало је две године да се закључи уговор на основу ИПА фондова из 2008. године. Такође, у члану 2 ИПА уговора се наводи: „Реализација пројектног сегмента неће трајати дуже од 31. децембра 2015. године”. Дакле, за реализацију пројекта ће у пракси требати 7 година! Такође, у члану 3 ИПА уговора се наводи да ће се пројекат реализовати само: „Под условом да ЕИБ из фондова Европске уније добије средства у складу са Уговором о помоћи који је потписан на дан 28. новембра 2009. године, и Луксембургу на дан 30. новембра 2009. године између ЕИБ-а и Европске комисије у име Европске уније”. У том контексту, у члану 3 ИПА уговора, наводи се да је 6 милиона евра донације, „максимални износ”. Дакле, обећана донација може у пракси бити и мања (и очигледно је да се ради о условном уговору). Такође, донација се условљава и у члану 5 ИПА уго-

вора, јер „Извештај о напретку” мора да одобри ЕИБ. Донација се условљава и „додатним информацијама” које може захтевати ЕИБ (не наводи се конкретно о каквим се додатним информацијама ради). У члану 6 се Србија обавезује да ће финансирати инспекцију ЕИБ-а у вези са пројектом. У члану 7 се наводи да ће се набавка добара, услуга и извођење радова изводити у складу са смерницама ЕИБ-а. Дакле, уговор и подуговор у вези са пројектом који се финансира из донације, ће се изводити у складу са смерницама ЕИБ-а. У том контексту, не би било изненађење ако ЕИБ на овом пројекту форсира фирме из Аустрије или Немачке на штету српских фирми (као што је рађено у вези са мостовима код Бешке).

Такође, ако се пројекат у вези са донацијом не „изврши правилно”, ЕИБ може да „смањи донацију” или да тражи њено враћање, наводи се у члану 11. Коначно, у члану 13 се наводи и основна сврха ИПА уговора. Република Србија и Београд су дужни да: „Укључе у сав свој промотивни материјал везан за активности које спадају у оквир Пројектног сегмента напомену о чињеници да су подржани од ЕИБ-а и Европске комисије, и ако је прикладно, лого ЕИБ и симбол Европске уније”. У члану 14 се наводи и да се ИПА уговор може суспендовати и због „углавном више силе” и да „неће постојати обавеза плаћања никакве одштете на основу суспензије” од стране ЕИБ-а. Такође, у члану 16 се наводи да ЕИБ може раскинути уговор и због тога што се он не остварује на „прави начин”. Шта те формулације конкретно значе, и шта је то „углавном виша сила” не објашњава се. Слично томе, у члану 16 се наводи да ако Република Србија и Београд не изврше „било коју обавезу у погледу било ког кредитног или финансијског инструмента који је дала ЕИБ или према ЕИБ-у и Европској унији” уговор се раскида. Дакле, ИПА уговор је једна врста притиска на дужника, у овом случају Србију. Да не би било никаквих дилема која је страна доминантна у овом уговору, у члану 18 се предвиђа, надлежност (у случају спора), Суда правде ЕУ.

Сличне одредбе су предвиђене и у анексима ИПА уговора. У Анексу I ИПА уговора 2008, се наводи да је „исплата износа који се помињу у овом анексу оријентационо предвиђена”. Такође, у табелама у Анексу I се износи да донација чини само 20% укупног пројекта. Остало треба да обезбеде српски партнери (вероватно и путем новог задуживања код ЕИБ-а и сличних институција). У Анексу II се наводи да ће донација бити усмерена и за „трошкове консултантских услуга”. **Међутим, у анексима се не наводи колики ће износ од донације отићи на трошкове консултантских услуга.**

У Анексу V се наводи предложени формат почетног извештаја и инсистира се на мерама које треба да постигну да се „Европска унија идентификује као извор кофинансирања”. Дакле, поново инсистирање на пробриселској пропаганди у Србији.

Као додатак, на крају ИПА уговора се наводи и образац Почетног извештаја, Извештаја о реализацији и списак анекса, у којем се наводи да један од њих (04), треба да садржи Одлуку о склапању уговора за консултантске услуге уз документацију о процени понуда. Али, поново, као и у дугим деловима ИПА уговора, не наводи се колики ће део донације отићи на консултантске услуге (у табеларном приказу 3 и 4 нема податка који показује колико ће износа из донације отићи на консултантске услуге).

Из претходно изнетих чињеница може се закључити да је ИПА уговор нејасан и услован. Тачније, не зна се тачан износ донације, нити ко ће имати највећу корист од ње (грађани Србије или консултанти и фирме из ЕУ). Такође, ИПА уговор је и једна врста притиска на дужника (у овом случају на Србију) од стране ЕИБ-а. ИПА уговор има и очигледну пропаганду сврху. ИПА уговор доприноси и јачању пробриселске бирократије у Србији. У том контексту треба посматрати и (економски необјашњиву) одлуку

да се у наредне две године у Влади Србије запосли 350 службеника због „управљања фондовима ЕУ”⁴). Упркос томе што ММФ захтева да се смањи државна администрација и што ће у наредном периоду бити отпуштено неколико стотина људи само из Владе Републике Србије. Или, што ће бити отпуштено око 130 људи у Министарству спољних послова, Министарству за Косово и Метохију 23, Министарству здравља 54, Министарству рада и социјалне политике, Ми-

нистарству просвете 45 и Министарству за науку 8.⁵) Али, очигледно, за власти у Београду, ИПА фондови који су, пре свега, усмерени ка јачању пробриселске бирократије и пропаганде у Србији су важнији чак и од Косова и Метохије, здравствене заштите, науке, образовања, запослености и социјалног положаја српских грађана.

Напомене:

- 1) Према сајту Канцеларије за европске интеграције Владе Републике Србије.
- 2) Мондо, Блиц, Танјуг, 12. 2. 2009.
- 3) Ђоћај Л. „Привредни преглед”, 30. 4. 2010.
- 4) Чпајак Б. „Политика”: 6.4.2010, према речима Огњена Мирића, координатора за фондове ЕУ у Влади Србије
- 5) „Новости”, 29. 4. 2010.

Не кради државу

Пише: Срђан Ного

Корупција, рак-рана друштва, подразумева незаконито коришћење друштвеног и државног положаја и моћи ради стицања сопствене користи. Реч корупција потиче од латинске речи *corruptio* и у преводу значи, **подмитљивост, поткуљивост, поквареност, изопаченост**. Корупција није творевина савременог друштва, већ је позната од најстаријих дана. Готово да нема друштвене заједнице где корупција није присутна, у одређеној мери.

У правном смислу, корупција је однос који се заснива злоупотребом овлашћења у јавном или приватном сектору у циљу стицања личне користи или користи за другога. У економском смислу, корупција је настојање да се ради личне користи максимизира приход од одређене делатности, што за последицу има поремећај у условима тржишне утакмице и укупну рационалност економског понашања. Корупција се манифестује кроз следеће појаве: подмићивање, изнуда, наплаћивање незаконитих такси, намештање избора, договарање гласања, злоупотреба унутрашњих и тајних информација, фалсификовање документације, манипулације приликом доношења прописа и спровођења набавки, закључивање уговора и зајмова, неовлашћена продаја државне имовине и права, избегавање плаћања пореза, трговина утицајем, сукоб интереса, злоупотреба средстава, овлашћења, застрашивање и тортура, добијање незаслужене олакшице, и још много других облика извршења.

Корупција као појава је неморална и штетна, и изазива низ врло негативних ефеката. Њене штетне последице могу бити друштвено-политичке: урушавање институција, повећавање трошкова функционисања државе, неповерење грађана у институције државе, ширење организованог криминала, разарање моралних вредно-

сти, апатија грађана, и др; а такође могу бити и економске: пораст сиромаштва, смањење друштвеног производа, повећање задужености земље.

Размере корупције понекад могу да достигну толики ниво да она постане сметња нормалном функционисању друштвеног поретка, развоју друштва, и егзистенцији људи, и тада дотична држава или друштвена заједница доводи у опасност и сопствени опстанак. Такав је случај, на-

жалост, данас са Србијом. **Корупција, потекла од највиших нивоа власти, као рак се проширила кроз читаво државно ткиво, и довела у опасност нормално функционисање наше отаџбине.**

Да би се сузбила корупција, потребно је успешно функционисање државних органа – полиције, правосуђа, али и медија и јавности. Предуслов свега тога је постојање одлучне политичке воље да се спроведе борба против корупције. Нажалост, у Србији не постоји ништа од тога, и последице трпе сви грађани.

Важно је рећи да у политици постоји морална одговорност и суд јавности чак и кад не постоји кривична одговорност. То показују примери из других земаља. **Ричард Никсон** је поднео оставку због онога што су двојица новинара објавила, што је резултовало истрагом и иако није кривично одговарао, платио је политичку цену. Премијер Британске Колумбије завршио је у затвору и иако је на крају ослобођен оптужбе за корупцију, платио је аферу оставком и крајем политичке каријере. У Чешкој Републици је премијер Грос, приликом притиска медија и јавности, поднео оставку јер није успео уверљиво да објасни одакле му новац за стан који је купио када још и није био премијер. Бивши шеф француске дипломатије, Ролан Ди-ма, осуђен је 2001. на затвор и новчану казну јер је запослио љубавницу у једном предузећу, а она је после код њега лобирала да ово предузеће добија уносне послове.

Оно што је заједничко за корупционашке афере и плачке у Србији је да **нико није одговарао!!!** Ни пред судом, а често ни пред јавношћу.

Нерешавање афера високе политике као последицу је произвело да је Србија данас земља у којој се већ двадесет година порођај плаћа 500, а гробно место више од хиљаду евра, земља у којој најпознатија хуманитарка краде оболеле од рака, земља у којој се министар здравља лечи у иностранству, земља која нема гувернера док банке улазе у станове средње класе која више не може да отплаћује прескупо узете кредите изражене у еврима, земља у којој је нормално да полицајац организује отмицу, а тужилац пише оптужнице које треба да падну на суду. То је све логична последица стања које су произвеле политичке елите.

Србија је земља незапослених и сиромашних у којој директор државне фирме Србијагас има плату од 1 350 000 динара, доскорашња директорка дирекције за имовину, Славица Тотих, узела је отпремнину од 20 000 евра пошто је напустила положај заменика директора Фонда ПИО, Томица Милосављевић и Предраг Кон троше милионе евра за сумњиве вакцине против непостојећег грипа, бивши

директор аеродрома у Београду Бојан Кришто дели себи и сарадницима вишемилионске бонусе. Питање је ко се данас још сећа својевремено реновирања ВИП салона на аеродрому, за који је потрошено невероватних два милиона евра, а улога тадашње ресорне министарке и функционерке ДС Марије Рашете Вукосављевић још није расветљена на суду. Примера ради, новац је тада исисаван из Аеродрома, односно буџета Србије, тако што је четворосед вредан 35.000 динара плаћен 982.000, а држач за салвете 12.342 динара. За то, наравно, нико није одговарао. Да јесте, можда се не би поновио идентичан случај, који је очигледно постао образац понашања, са неколико београдских болница. И тада, баш као и са случајем на аеродрому, сви актери су после краткотрајног притвора пуштени, а случај се „загубио“ у лавиринтима „реформског“ правосуђа. А тек када се погледају небројене бандитске приватизације и отимање државне имовине (последња која се спрема је продаја Телекома), долази се до цифара које се мере милијардама евра!!!! Сасвим довољно да Србија економски и политички процвета и реши социјалне проблеме становништва.

У Србији се ништа није десило ни када је шведска полиција утврдила да је тадашњи потпредседник Владе, Мирољуб Лабус, примио од фирме Ериксон 13.000 евра за школовање ћерке у иностранству, када је гувернер Народне банке Србије, Радован Јелашић, купио вилу на Дедињу од 180 квадрата и 15 ари плаца за само 380.000 евра, када је бивши премијер Зоран Живковић уложио милионе евра у виноград и винарију. Нико није одговарао за гласање посланика из Солуна и Бодрума, сви су заборавили и на Јанушевића и Колесара. И, наравно, суд није пресудио ни у афери Перишић, када је тадашњи потпредседник Владе и бивши начелник Генералштаба ухапшен док је предавао поверљива војна документа америчком обавештајцу.

Замислимо само када би макар део од ко зна колико милијарди евра, украдених или неповратно изгубљених, био спасен, и уложен у развој земље. Подигла би се привреда, запослили људи, смањила задуженост и сиромаштво, институције би профункционисале, скочио би стандард, а онда, тако ојачала Србија, била би много озбиљнији чинилац, политички и војни, који би релатив-

но лако успео да реши и оне најозбиљније проблеме, као што је окупација Косова и Метохије и национално питање Срба у региону. Свима онима, знанима и незнанима, који својим (не)делима, могу да се пронађу у овоме тексту, на крају бих посветио делове из беседе свето владике Николаја Српског, које објашњавају на најбољи могући начин какво зло представља корупција.

„Ко учини штету држави, учинио је штету милионима грађана те државе, отуда је крађа од државе даље већи преступ него крађа од појединих људи. И још: ко украде од појединца, украде од имућнога, од онога који има, **ко пак украде од државе, тај украде од свију који плаћају порез држави, то јест не само од имућног и од сиромаша,** јер порез држави плаћају и сиромаси, слуге и слушкиње, аргати и надничари, праље и послужитељи, печалбари по туђим земљама и бедни трудбеници по рудокопима испод земље, и сељак који оре на крвама, и самохрани старци и старице, и чистачи улица. За порез продаје се сиромашу кућа, и овца и бакрач, и све покућанство. Човек који нема ништа, мора да позајми да плати порез. **Државно благо заливено је потоцима зноја и суза сиротињских.** Пут којим то благо тече у државну благајну испуњен је вапајем и риданјем. Заиста, тешко је замислити веће глупости од те.

Не износи свој новац из своје државе у туђу државу. Тиме чиниш част туђој држави а понижење и штету својој. И ово је крађа и проклетство. Она је држава најсигурнија – без обзира на њену величину – где влада највеће поштење. Ти чиниш своју државу несигурном својим непоштењем. **Знај да, ако пропадне твоја држава, и ти ћеш пропасти у њој пре него што прескочиш границу и загрлиш свој новац у туђој земљи. Твој живот пропаће у твојој држави, а твој новац у туђој.** То је обична освета Вечне Правде, која гледа и види. **Безумник чува а не зна за кога чува,** каже непогрешна Књига. (Свети Николај Српски, делови његовог текста Не кради државу”).

Губитак финансијске суверености

• *Да се у Грчкој догађа потирање социјалне државе, односно свега оног што се позитивно догодило на социјалном плану у XX веку, најсликовитије је објаснио један од учесника протеста у Атини: „Међународни монетарни фонд и Европска унија краду од нас век социјалне борбе!“ Наиме, грчки парламент је са 172 гласа (од 300 посланика) усвојио план владе за излазак из кризе. План предвиђа радикалне мере, радикалну приватизацију преосталог грчког богатства, а пре свега укидање одређених социјалних права, повећање пореза, смањење плата, пензија, социјалних давања... Осим тога, Европска унија је преузела финансијску област у Грчкој, што другим речима значи губитак финансијске суверености*

Пише Проф. др Зоран Милошевић

Грчка је постала десета по реду чланица Европске уније (односно заједнице), ступивши у њу 1981. године, свега седам година после пада војне диктатуре, која је била на власти од 1967. године (узгред речено, сам приступ ондашњој Европској економској заједници, многи у Грчкој су оспоравали као недемократски). Да будемо још прецизнији: улазак у Европску економску заједницу уследио је после дугог периода нестабилности послератне епохе, после крвавог грађанског рата, који је био последица окупације Грчке од држава Осовине у периоду Другог светског рата. После 19 година стабилности, свет обилазе слике нове нестабилности Грчке и уносе беспокор у све људе који имају социјалну и политичку одговорност. Јер, као што је познато, мере које је предузела грчка влада управо задире у најосетљивија питања социјалне правде, а политички потези у геополитику. Но, пођимо редом.

Експерти Фонда економских истраживања (IOBE, Грчка) изјавили су, да Грчкој, у вези са политичком и економском нестабилношћу, прети велика социјална криза. Укупан дуг Грчке прешао је 300 милијарди евра.

Да се у Грчкој догађа потирање социјалне државе, односно свега онога што се позитивно догодило на социјалном плану у XX веку, најсликовитије је објаснио један од учесника протеста у Атини: „**Међународни монетарни фонд и Европска унија краду од нас век социјалне борбе!**“ Наиме, грчки парламент је са 172 гласа (од 300 посланика) усвојио план владе за излазак из кризе. План предвиђа радикалне мере, радикалну приватизацију пре-

осталог грчког богатства, а пре свега укидање одређених социјалних права, повећање пореза, смањење плата, пензија, социјалних давања... Осим тога, Европска унија је преузела финансијску област у Грчкој, што другим речима значи губитак финансијске суверености.

Влада Грчке је предвидела споменути програм изласка из кризе радикалну приватизацију. Држава има 77 посто акција у водећој Агробанци Грчке, као и 34 посто акција у Поштанској банци. Такође има контролни пакет акција у електродистрибуцији, као и у фиксној и мобилној телефонији. Поред тога, држави припадају национална гасна компанија DEPA и гасовод DESFA. Ту су још луке, као и неке мање компаније.

Ове државне компаније доносиле су Грчкој половину БНД и сада то треба приватизовати, јер су их на ово натерале Европска унија и Међународни монетарни фонд. Зато је бес Грка усмерен више на Брисел него на Атину. Наиме, већина Грка сматра да су баш приватизација и корупција довеле до кризе, јер приватне компаније су изабегавале да плаћају порезе, доприносе за раднике.

Улога САД у стварању грчког дуга

Грчка је обмањивала Европску унију о стању својих финансија, односно дугова, уз помоћ америчке банке „Голдман Сакс“. Кристин Лагард, министарка економије Француске изјавила је, тим поводом, да Европска унија тренутно спроводи истраживање у архивама грчког министарства финансија. Резултати истраживања ће дати многе

одговоре, како оне техничке природе, тако и оне политичке. Наиме, споменута банка је реструктурирала и одложила низ доспелих обавеза Грчке по исплати рата за постојеће кредите. Према писању штампе из 2002. године, Грчка је, између осталог, узела кредит од милијарду евра, који, благодаречи сложеним финансијским операцијама, није био укључен у општи биланс буџета. То је помогло Грчкој да Европском пакту за стабилност представи да задуженост буџета не прелази три посто на годишњем нивоу, односно да дуг не прелази 60 посто БНД. После реалног сагледавања грчког дуга сагледано је да он износи фантастичних 113 посто БНД.

Провера коју је урадила статистичка агенција Европске уније, „Евростат“, заједно са Грчком статистичком службом показала је реално стање дефицита државног буџета Грчке. Раније је грчка влада изјављивала да дефицит буџета у 2009. години износи 12,7 одсто БНД. А по резултатима „Евростата“, буџетски дефицит је достигао 13,6%. Према прогнозама стручњака „Евростата“, раст буџетског дефицита Грчке наставиће се и у 2010. години. Дефицит може прећи 14% БНД.

Кад је у питању начин грчког задуживања, медији опет упиру прст у САД, односно њене представнике у међународним финансијским институцијама и банкама. Наиме, ови су срдечно препоручивали да Грчкој додељују кредите. То све отвара питање улоге представника, односно владе САД у грчкој кризи. Такође, нејасно је где су те паре. Различити извори наводе да нису све паре завршиле у државном буџету, односно као девизне резерве, већ да су просто „нестале“. Зато грчки аналитичари, с правом, постављају питање ко је украо паре. Друго, зашто се у мерама против кризе не налази план конфискације новца и добара оних који су покрали паре? Треће, део политичара и људи из финансијског сектора је корумпиран како би држава или други сектори узели кредите.

Неславна ситуација у Грчкој аутоматски је довела до бекства капитала и инвеститора из Грчке. Потом је, што је и очекивано, пао кредитни рејтинг државе, што је објавила овлашћена агенција Fitch. Рејтинг је снижен са А на BBB+ц. Ово је ускоро потврдила и друга овлашћена агенција Standard & Poor's. Наиме, котирање акција грчких банака на берзи поново је снижено после саопштења међународне агенције Standard & Poor's. S&P је умањила рејтинг ове државе, чланице зоне евра, без обзира на то што је два дана раније премијер Георгиос Папандреу представио веома репресиван план изласка Грчке из финансијског колапса. Нови рејтинг BBB+ означава да је држава способна да испуњава обавезе по отплати приспелих рата, али да су ризици велики.

Кредитна способност Грчке је тренутно у рангу Јужноафричке Републике.

Који су били мотиви америчке банке „Голдман Сакс“ да лажира податке о финансијској ситуацији у Грчкој?

Турска „спаситељица“ Грчке?

Одговор је веома сложено добити, али се он назрео крајем маја 2010. године када се у Атини обрео турски премијер Р. Ердоган. Грчки премијер је пред новинарима нагласио: „Ми почињемо нову еру у међусобним односима са Турском“. Шта то значи, објаснио је, мимо дипломатских обичаја, сам грчки премијер. Грчка ће размотрити економске односе две државе и промениће статус суседа из „потенцијалног агресора“ у „стратешког савезника“ и, што је изазвало велико изненађење, смањити расходе на војску и наоружавање, и то, ни мање ни више него за четвртину. Тренутно, грчки војни расходи изnose 3,3 посто БНД, што у европским условима представља рекорд који је, у просеку, тек 1,5 посто (Италија, на пример има 0,8 посто). Грци имају и најмоћнију војску у Европској унији која има и 177 000 војника у копненој војсци, што је више од Израела и Украјине, на пример! То значи значајно разоружање земље. Истовремено, Турска, која има много моћнију војску, другу у оквиру НАТО-а, одмах после САД, неће се разоружавати нити смањивати улагања у наоружавање и обуку војника. То јасно говори о односу надређеног и подређеног.

Поред тога, грчки премијер Папандреу обећао је турском премијеру да ће имати грчку подршку да Турска буде домаћин Олимпијских игара 2020. године

За узврат, турски премијер је обећао „хитну финансијску помоћ“ грчкој влади. Наравно, нико није објаснио зашто је потребна финансијска помоћ Турске Грчкој, кад је добила од Европске уније и ММФ-а 110 милијарди евра. То је изазвало недоумице, али и питање новинара да ли има још неких тајни које нису доступне.

Намере Турске, гле чуда, изазвале су одушевљење код обичних Грка. Руски новинар, Антон Невзли, за „Руску Германију“ је са великим изненађењем написао да „у време када се у Атини спаљују немачке заставе, Грци виде Турску као спаситељицу.“ Истовремено, аналитичари из Грчке упозоравају да се иде у смеру обнављања јединственог економског простора на територији бивше османске империје, где европски аутсајдер Грчка може да игра једну од важнијих улога, под условом да не постане економски привезак Турске.

Да ово није само маштарење упућенијих људи потрудио се да саопшти нико друго до министар иностраних послова Турске Ахмет Давутоглу, који је у интервјуу за „Њусвик“ („Newsweek“) на питање новинара „Где Ви видите себе и Турску за 10 година?“ одговорио:

„Ја видим државу која је започела интеграцију са својим суседима. Овај циљ ће бити испуњен до 2023. године“.

Влада Мирка Цветковића закључује штетне уговоре о лобирању који српске пореске обвезнике годишње коштају више од милион долара

„Строго поверљиви“ уговор по цепу грађана Србије

Пише: Владимир Мишковић

Влада Мирка Цветковића плаћа за лобирање више од милион долара годишње, фирми „Advanced Practical Solutions LLC“ из Чикага. Власник те фирме је бивши адвокат Милан Петровић, близак сарадник бившег гувернера Америчке савезне државе Илиноис, Рода Благојевића, и главног актера афере „лобигејт“, која је потресла Вашингтон и због које се против Благојевића пред америчким судовима води поступак због корупције и злоупотребе положаја. Иако су владајуће странке уговор о лобирању прогласила државном тајном, он се може наћи на сајту Америчког министарства правде. Наиме, на основу америчког федералног Закона о регистрацији страних агената (FARA) из 1938. године и федералног Закона о објављивању лобирања из 1995. године, сви лобисти у САД који раде за „стране послодавце“ морају се регистровати код надлежног органа, а подаци о томе морају бити обелодањени јавности.

Пошто у Влади Србије то очигледно ником није било познато, она је под ознаком „строго поверљиво“, 30. априла 2009. године, донела Закључак број 00-197/2009-001, којим се „прихвата информација о потреби планирања и организовања додатних активности органа Републике Србије у разговорима с органима Сједињених Америчких Држава и другим политичким и пословним институцијама у САД и потреби ангажовања (Петровићеве) куће „Advanced Practical Solutions LLC“. Иако у Закључку стоји да су за координирање целокупног посла овлашћени Кабинет председника Владе Мирка Цветковића, Министарство спољних послова и Генерални секретаријат Владе, за спровођење уговора с консултантском кућом Милана Петровића био је заправо задужен министар спољних послова Вук Јеремић лично. Јеремић је, због тога, 23. априла прошле године и боравио у САД, када је одбио да га замени заменик америчког државног секретара Џејмс Стајнберг, иако је медијима саопштено да је до тог сусрета дошло. Међутим, према писању „Борбе“, први контакт са Миланом Петровићем успостављен је још у августу 2008. године на конвенцији америчке Демократске странке у Денверу, којој је испред Демократске странке из Србије присуствовао члан Председништва ДС Срђан Шапер.

Београдска „Борба“ је 13. августа 2009. године објавила да је власник фирме „Advanced Practical Solutions LLC“ из

Чикага Милан Петровић умешан у бројне афере. Петровић и његова жена су још 5. априла 2001. године поднели захтев за заштиту од банкротства, а 23. маја исте године Петровић је добровољно предао своју адвокатску дозволу за бављење правом у држави Индијана, јер је био под истрагом Дисциплинске комисије Врховног суда Индијане. Влада Србије је уговор са Петровићевом фирмом потписала готово шест месеци после хапшења бившег гувернера Илиноиса Рода Благојевића 9. децембра 2008. године, због низа оптужби за корупцију, између осталог и због покушаја да прода упражњено место у америчком Сенату које је припадало актуелном председнику Сједињених Држава Бараку Обами. Амерички медији су Петровића означили као главног координатора прикупљања новца за Благојевићеву кампању. Петровић је, према налазима

Криминалан уговор

Потпредседник Српске радикалне странке Драган Тодоровић оквалификовао је овај уговор, „као и сваки уговор који је ова влада Србије потписала, као криминалан, зато што је у сваком од њих најважније који ће министар да узме провизију“. Драган Тодоровић том приликом је указао на начин на који је одабрана фирма APS и упитао се да ли та и таква фирма Милана Петровића уопште може Србији да обезбеди било какву корист.

– Милион долара је бачено зато што не постоји лоби који би Србију представио у лепом светлу у САД. За њих су Срби Индијанци и тако ће увек бити. Паре грађана Србије су унапред бачене зато што од тог лобирања нема ништа – оценио је Тодоровић.

Лобиста повезан у сукобе интереса

Када се Род Благојевић, као гувернер Илиноиса, усталичио на власти 2003. године, лобирање у сектору здравствене заштите је постало добар бизнис. Многи бизнисмени са политичким везама трудили су се да нађу партнере у сектору здравства, који су желели дозволе за проширење болница, или су се пак упустили у „послове” блокирања дозвола конкуренцији. Благојевићева главна политичка платформа је била здравствено осигурање за сву децу. У водећим новинама Илиноиса тада је пуштена прича о вредном уговору који је с државом потписала фирма „McKesson Health Solutions” подржавајући Благојевићев план здравственог осигурања, а била је клијент, наравно, Петровићеве фирме „Advanced Practical Solutions LLC”.

Иначе, одборник у Савезној скупштини државе Илиноис, Џон Фричи, морао је у марту ове године да се правда пред јавношћу због тога што је примао новац за своју кампању од Милана Петровића, објашњавајући да је Петровић „давао и другим политичарима”. Фричи је познат као дугогодишњи критичар Рода Благојевића, али му то није сметало да прихвата донације Петровићеве жене, Ен Петровић. Индиректно или директно, Петровић је финансијски помагао неколико политичких кандидата, углавном америчких демократа. Благојевићев „човек за новац” донирао је 2006. године 20.000 долара кампањи демократе Била Ричардсона за реизбор за гувернера Новог Мексика. То би било у реду да није откривено да је Петровић у исто време заступао и фирму „CDR Financial Products”, која је била под корупционашком истрагом државне пороте Новог Мексика. „CDR Financial Products” је унајмио Петровића да организује састанак између финансијских представника Илиноиса и те фирме. Сусрет није уродио плодом, јер држава Илиноис није потписала никакав уговор с „CDR Financial Products”.

Међутим, држава Илиноис је потписала један други уговор вредан пола милиона долара са једном компанијом за прање зграда. Наиме, директор фирме „PVS Environmental” Вилијам Мологусис је пословни партнер и близак пријатељ Милана Петровића, а и донирао је 20.000 долара кампањи тадашњег гувернера Рода Благојевића. Петровић је тада рекао да „њихов заједнички подухват око некретнина нема везе са државним уговорима о прању зграда”. После те изјаве, као уље на ватру избила је информација да је Мологусисов зет високи функционер Секретаријата саобраћаја државе Илиноис, где је „PVS Environmental” обављала највише послова. „Цела ситуација прикупљања пара и сумњивих уговора је очигледна сваком објективном посматрачу. Сви су повезани у сукобу интереса и то је погрешно”, рекла је тада сенатор Кристина Радоњо из Илиноиса.

специјалног агента ФБИ, Вилијама Виленборга, од 2000. до 2004. године сакупио за Благојевића чак 1.963.485 долара. Петровић се и сам на свом сајту хвали да је био „кључни у планирању стратегије, која је помогла Благојевићу да 2002. године постане први гувернер Илиноиса из редова демократа, након читавих 26 година владавине републиканаца”.

У уговору, који је 8. маја 2009. године под редним бројем 5933 заведен у америчком министарству правде, потврђено је да Влада Србије Милану Петровићу плаћа 85.000 америчких долара месечно (1.020.000 долара годишње) за „лобирање код чланова америчког Конгреса и у пословној заједници САД у циљу побољшања дипломатских односа и трговине између Србије и САД”. Прва транс од 85.000 долара исплаћена је Петровићевој фирми 1. маја прошле године из текуће буџетске резерве, што је новац намењен отклањању последица поплава, суша, земљотреса и других елементарних непогода, као и за ванредне догађаје који могу да угрозе живот и здравље људи и проузрокују штету већих размера. У уговору, који је у име Владе Србије потписала генерални секретар Тамара Стојчевић, а о којем се никада није дискутовало на седници Владе, стоји да он ступа на снагу датумом потписивања и траје годину дана, као и да се по истеку годину дана уговор аутоматски обнавља уколико се обе стране писмено не сагласе да га укину. Пошто до укидања уговора није дошло, фирма Милана Петровића и даље ради на „пословима саветовања о односима Србије и САД, на помоћи медијске промоције и поправљања слике о Србији у Америци”. У уговору пише да је главни човек за везу са Миланом Петровићем амбасадор Србије у САД Владимир Петровић, и да лобиста њему мора да доставља извештаје о свом раду.

Из џепа осиромашеног народа Србије милион долара је по кратком поступку плаћено Милану Петровићу из Чикага, кришом и у строго конспиративном духу. Чак је и министар рада и социјалне политике Расим Љајић, поводом обелодањивања садржаја уговора, рекао да „стварно” не зна ништа о томе. Поставља се питање зашто буџетски обезбедници у Србији морају да плаћају услуге Милана Петровића из Чикага преко милион долара годишње, а да при томе чак ни већина министара није видела тај уговор. За сада јавност у Србији остаје без одговора и одакле идеја да се посао лобирања повери човеку који је умешан у више, најблаже речено, сумњивих послова. Поставља се и питање зашто одлука о потписивању овог уговора носи ознаку „строго поверљиво”, као и колико је још сличних милионских уговора потписано, а да до сада нису обелодањени јавности. Напоследку, поставља се и питање зашто се за потребе лобирања у Сједињеним Државама, чија администрација у свету лобира за разбијање наше сопствене државе захтевом за признањем тзв. независног Косова, троше паре из текуће буџетске резерве када је земља пред банкротом.

Уходана приватна шема за пљачку грађана

Београдски дневник „Борба” је потписивање уговора између Владе Мирка Цветковића и фирме Милана Петровића „Advanced Practical Solutions LLC” о лобирању у САД, својевремено окарактерисао као уходану шему за пребацивање у приватне џепове новца који припада грађанима Србије.

Дерби 21. века

- *Свет више није онакав каквим смо га знали пре неку годину. Финансијска и економска моћ се полако померају на исток, ка Азији, што геостратешку равнотежу мења из темеља. Моћ Америке је мања а нових сила, попут Кине и Русије, већа него што је била. У међународној заједници у току је процес који се може окарактерисати као својеврсни дерби 21. века, чији ће исход одлучити ко ће и чији ће систем превладати на глобалном плану. Кључни играчи интензивно настоје да заузму што је могуће боље позиције за тај одлучујући геополитички судар, који се са евроатлантског преселио на азијски простор, односно са Атлантског на Тихи океан*

Колико до јуче глобално доминантне САД рапидно губе своју империјалну моћ. Амерички председник Барак Обама је почетком фебруара 2010. упозорио своје сународнике да се земље као што су Кина и Немачка не боре за то ко ће бити други у свету, већ користе слабости Америке да је претекну, и обећао да неће допустити да САД изгубе прво место. Та изјава шефа Беле куће је недвосмислено потврдила да је битка за прво место у међународној заједници, односно велики дерби 21. века почео.

Аналитичар угледног лондонског „Индипендента“ предвиђа да једновековна доминација САД може бити свргнута, чиме ће се свет променити. Многи од нас не могу у то да поверују, пише аналитичар „Индипендента“, и додаје, „можда и зато што нас приморава да преиспитамо нашу убеђеност о глобалном лидерству заснованом на важности северноамеричко-европског консензуса за демократију, тржишну економију, владавину закона итд“, и закључује да је „све теже оповргавати“ да је у току промена у распореду глобалне моћи у корист понајвише Азијата, као што су Кина и Индија. Вероватно нико пре четири деценије, посебно не неко у Америци, није ни помишљао да би Кина могла да постане главни економски, па и стратешки геополитички конкурент Америци у 21. веку.

И Светска банка, је априла 2010, признала да је дошло до суштинских помена на политичко-економској карти света. У глобалном финансијско-економском систему су се појавили нови центри. По мишљењу председника Светске банке, Роберта Зелика, данас се свет креће у правцу нове мултиполарне економије која се брзо развија. Светска банка је повећала квоту гласова представника земаља у развоју у управљању својим капиталом, што одражава нову реалност у светској економији. Највише је порасло учешће Кине, са 2,78 на 4,42 одсто, тако да је она сада трећа по значају земаља у Светској банци, иза САД и Јапана, док је раније била и иза низа европских земаља.

Криза прекомпоновала поделу моћи у свету

Глобална финансијска криза која је негативно утицала на већину европских земаља, са једне стране, и јачање кинеске економије, са друге стране, унела је корекције у однос снага на светској економској сцени. Као резултат тога, смањило се учешће Белгије, Француске, Немачке, Холандије, Велике Британије и Јапана, док је Кина добила право гласа које више одговара њеном растућем значају. Кинеска економија је сада трећа, а можда и друга, по обиму друштвеног бруто производа, при чему је њен бруто производ порастао и у условима светске финансијске кризе. С обзиром да је Светска банка веома утицајна институција, место и улога у њеној структури је показатељ политичко-економског значаја земаље у међународним односима. Повећање учешћа Кине је, дакле, признање њене водеће улоге у свету. И не само то. Захваљујући Ки-

ни, земље у развоју су доказале да су у савременом свету управо оне ослонац светске економије.

Колико се свет променио на почетку 21. века прецизно је дефинисао нико други до председник Светске банке Роберт Зелик, који је претходно био други човек у америчком министарству иностраних послова. Нема више места разврставању света које је владало шест деценија, каже Зелик, па зато треба избрисати политичко-економске одреднице као што су „Трећи свет“ у који су сврставане земље у развоју и „север-југ“, што је означавало поделу на богате и сиромашне земље, односно на моћне и немоћне. Наступајући у вашингтонском центру „Вудро Вилсон“, априла 2010. године, Зелик је доказивао да је стварност превазишла наведене одреднице, односно поделе, јер су на глобалној сцени међу најугицајнијим играчима сада земље које су доскора имале епизодну улогу, попут Кине, Индије, Бразила, Русије. Тим силама у успону могу се придодати и друге силе, додуше са мањим потенцијалима, као што су Израел, Јужна Кореја, Саудијска Арабија, Египат, Иран, Мексико, Аргентина, Сингапур, Јужноафричка Република.

Зелик оправдано тврди да више „није могућно решавати велика међународна питања без учешћа земаља у развоју или у транзицији“, али напомиње да ту групацију „не може да репрезентује ни само квартал БРИК“ (Бразил, Русија, Индија и Кина), нити да Група 20, у којој су актуелне и перспективне силе, може да успостави монопол над решавањем глобалних питања. Евидентно је да су превазиђене поделе на „први“, „други“ и „трећи“ свет. „Први свет“, у који су сврставане САД,

Канада, обједињавајућа Европа и Јапан нестаје пред навалом мултиполарности и нових центара моћи, баш као што је 1989, после пада Берлинског зида, нестао и „Други свет” у који су сврставане земље некадашњег совјетског блока. Превазиђена је, међутим, и одредница „Трећи свет”, у који су сврставане неразвијене и земље у развоју.

Утицајни председник Светске банке, Зелик, сугерише да је доскорашња подела на исток и запад, север и југ сада присутна једино на компасу, али не и у међународној заједници. Иако се у САД одрицање од водеће глобалне улоге Америке доживљава као нека врста „издаје”, Зелик отворено тврди да је већ створена мултиполарност, то јест више центара одлучивања. О каквим се размерама промена на глобалној сцени ради видљиво је из његовог описа да се „померају” економске и политичке „тектонске плоче”. Попут Зелика, и остали стручњаци говоре да је у току досад незабележена „сеоба светова”.

Главна сеоба је на исток – у Азију. Најважније место на евроазијском геополитичком пространству које постаје центар света, односно запад на истоку, заузимају Кина и Русија, те Индија, управо земље чланице групације БРИК. Средином априла 2010, у главном граду Бразила одржан је већ други самит БРИК-а. Пре тога су лидери Бразила, Индије, Русије и Кине имали јуна 2009. у Јекатеринбургу, у Русији, први самит. Земље БРИК-а су у пракси доказале способност да се супротставе економским потресима и заједнички наступају у УН. Када је новембра 2001. настала скраћеница БРИК, водећи економиста америчке инвестиционе банке Голдман Сакс, Џим О’Нил је изнео претпоставку да ће до 2050. године економије Бразила, Индије, Русије и Кине превазићи по размери економије велику осморку најразвијенијих држава. Непуну деценију касније наступила је светска финансијска криза која није негирала, већ потврдила првобитне претпоставке стручњака. Земље БРИК-а не само да су преживеле најтежи период, већ су и изашле из рецесије са плусом. То је био повод да стручњаци утврде да предстоји велика трансформација светске финансијске архитектуре и да ће глобално економско-финансијско вођство БРИК успоставити већ до 2032. године.

Доминација Истока

Индустрија и радна места селе се са Запада на Исток, најпре у Кину, што је део процеса глобализације коју је управо Запад форсирао. Фантастично економско јачање Кине, која географски доминира Азијом, је велики изазов за глобалну улогу САД које врше снажан притисак да се заустави или успори развој Кине. За САД и њихову глобалну политику није изазов само кинеска економска политика, већ и веома јасна

и доследна кинеска геополитичка стратегија. Пекинг вешто користи огромна финансијска средства која је створила кинеска економија да би проширио свој глобални економски, политички и безбедносни утицај. Какву геополитичку моћ добија са развојем своје економије показује податак да је Кина највећи зајмодавац Америци. Јер Кинези држе обвезнице дуга САД у вредности од око 890 милијарди долара. Сем тога, по америчким подацима које Пекинг оспорава, САД су 2009. године имале спољнотрговински дефицит у размени с Кином у износу од чак 268 милијарди долара. Фама око јефтине кинеске робе има много дубљу суштину но што се то у јавности представља. Наиме, од кинеске јефтине робе пласиране на америчком тржишту нису профитирале само кинеске фирме већ и сама Америка. Амерички потрошачи су имали прилику да са мање пара купе више робе, чиме су подизали свој стандард. Управо је кинеска роба и притисак на западне произвођаче да спусте цене помогао одржавање ниске инфлације у западном свету. Кина је директно помогла САД, тако што је део својих платнобилансних вишкова од продате робе усмерила у куповину америчких државних папира. Тиме је, индиректно, управо Кина омогућила да Америка неконтролисано троши свој буџет, односно да троши изнад могућности и, на пример, финансира ратове у Ираку и Авганистану.

Кина води дугорочну веома добро испланирану политику економског развоја, односно понаша се као одговорна економска суперсила која мисли на свој развој. Осигурава поморске путеве којима се одвија њена трговина, гради луке, поморске базе и прислушне станице у пријатељским земљама у Индијском океану. Све је присутнија у Латинској Америци, Африци и источној Европи. На тај начин обезбеђује сировине и енергенте за своју економију и упошљава своје компаније. Колико је Кина озбиљан економски и уопште геополитички играч са изграђеном дугорочном стратегијом показује, рецимо, пример из области енергетике. Док се води жесток гасни рат између Русије, с једне, и ЕУ и САД, с друге стране око гасовода Јужни ток и Набуко, Кина је већ изградила и крајем децембра 2009. године пустила у погон гасовод дужине 7.000 километара од Туркменистана до своје територије. Кина је постала пожељан економско-финансијски партнер за многе земље јер је поуздана, спремна да плати више од својих конкурената и да инвестира у инфраструктурне пројекте а да се при томе не меша у унутрашње ствари партнерских држава, као што то раде САД.

Све то показује да Кина, преко нарасле економске и финансијске моћи, постепено мења и геостратешку равнотежу,

тим више што изграђује стратешко савезништво, које има многе аспекте интеграције, са Русијом, Индијом и Бразилом. При томе не може а да се не примети да у неспорно доминантном глобалном капиталистичком систему највише јача земља којом руководи комунистичка партија. Управо је глобализација коју је исфорсирао Запад, посебно САД, а којом је требало дотући главног идеолошког противника – комунизам – довела до парадоксне ситуације у којој земље капиталистичког система највише капитала улажу у земљу са два система, односно са идеолошки владајућим комунизмом, и да онда та комунистичка земља постаје највећи зајмодавац највећој капиталистичкој сили. Управо та чињеница најбоље показује да је доскорашња подела света на исток и запад превазиђена.

Запад – играч који посустаје

Тај дојучерашњи исток незадрживо осваја позицију центра света и уводи нова мултиполарна правила на међународној позорници. А шта ради доскорашњи Запад? Он више нема тако јединствен наступ. Поделио се на два доминантна центра: САД и Европску унију, и почиње одвојено да тражи своје место у том новом мултиполарном свету који је издејствовао бивши исток, при чему и даље задржава основне структуре заједничког евроатлантског деловања. Америка је прогутала горку пилулу и признала да је изгубила претходну моћ, те да је неопходно да се прилагоди новим околностима и покуша да издејствује позицију првог међу једнакима. Чак су и водећи амерички глобалисти, који су пројектовали глобалну доминацију САД у току наредних хиљаду година, признали да је америчка глобална империја и неограничено управљање светом прошлост. Задатак да Америку прилагоди и позиционира у новом мултиполарном свету дат је Бараку Обами и његовом тиму.

Обама је, судећи по јавним изјавама, схватио да Америка не може да буде светски вођа ако своје вођство гради на разарајућој употреби енормне војне силе и непоштовању интереса других сила и држава. Уместо тзв. тврде моћи, односно политике претњи и употребе силе, Обама промовише нову спољну политику која почива на тзв. мекој моћи, односно на сарадњи, убеђивању, партнерству, заједничком деловању, мултилатералном решавању проблема. Америка више не може сама, признао је Обама. „Мека моћ” подразумева поштовање међународног права и интереса других. Бела кућа се упустила у озбиљан, истовремено ризичан подухват, својеврсне унутрашње и спољне реконструкције. Унутрашња рекон-

струкција је усмерена на стварање друштвеног модела који би се ослободио заблуда тоталитаристичког суперкапитализма који почива на идеологији „невидљиве руке тржишта” а који би се приближио успешним моделима социјалне државе какве постоје у Европи. То је заправо трагање за моделом хуманијег капитализма од досадашњег. Спољна реконструкција употребу силе потискује у други план а приоритет даје сарадњи и мултилатерализму, мада у пракси и даље превладава политика силе, о чему сведоче и следећи подаци. Америка представља пет одсто светског становништва, али на њу отпада невероватних 50 одсто укупних трошкова наоружања у целом свету. Једанаест америчких ратних флота данас плови светским океанима, 209 америчких војних база је посејано по свим континентима. Наравно, ниједна друга земља нема нити може имати (реципрочно) базе на америчкој територији јер је то незамисливо, а било би и „неуставно”. Поред милион и 450.000 људи у активној војној служби, Пентагон има на располагању још милион и 200.000 припадника Националне гарде и других резервних састава. Америчко министарство одбране у својој структури има и 800.000 цивила који су на служби у Америци или по свету. Све у свему, Америка „држи на готовс” скоро 3,5 милиона људи, не рачунајући армију оних који по уговору с Пентагоном обављају посао за америчку војну машинерију. Поређења ради, Кина која има четири пута више становника од Америке држи под оружјем знатно мање војника – два милиона и 255.000.

Европска унија је пре Америке схватила и уважила велику сеобу света. Почела је да се прилагођава новом мултиполарном поретку и тражи своје место глобалне силе независно од Америке. Успела је да изгради стратешко партнерство са новим центрима моћи, Русијом и Кином, у чему предњаче најугледније земље Уније – Немачка, Француска и Италија. Све је, дакле, спремно за велики дерби који ће одлучити доминантан систем и силе на глобалном плану у 21. веку. Ако жели да просперира, Србија треба да пронађе своје, а не наметнуто место у великој сеоби светова.

P. B. C.

Српска Војводина

историјски и савремени контекст (3)

- *Проблематизовање „војвођанског питања“ у међуратном периоду инструмент хрватске политике на слабљењу Србије*

Пише: др Момчило Суботић

С каквим одушевљењем је српски народ у Бачкој, Банату, Барањи и Срему дочекао ослободилачку српску војску 1918. године, сведоче речи др Славка Жупанског, председника Српског народног одбора у Великом Бечкереку. Он је тада рекао: „Дични српски соколови, браћо рођена! Пробили сте се кроз огањ и кишу куршума; од Солуна до Великог Бечкереча, сваки педаљ земље натопили сте крвљу и славом, издигли сте име српско изнад свих нација и поносно сте дојездили и у наш град, у стару престоницу Ђурђа Бранковића, у срце питомог, плодног и национално свесног, српског Баната. Оставили сте успут своје разрушене домове, своје оголене породице и као вихор журили сте даље, к нама, да и са нас скинете окове. Звезда водиља била вам је српска заветна мисао: брат-брата, роду. Њу су вама обележили, узвишени Господар, Његово краљевско височанство Престолонаследник Регент Александар и наш Пијемонт, мајка Србија. Ви, браћи вашој, у Великом Бечкереку, доносите давно жељену слободу, отргнуту од вас пре 300 година. Ми смо у овим крајевима живели тешке дане, носили горке патње, али наше име смо чували, нашу народну свест одржали. Никад ми наше народне светиње изневерили нисмо. У нама је, и у највећим искушењима, вазда живела свест да смо једно и да ћемо се опет стопити у једну заједницу. Ваша браћа Бечкеречани лију сузе радоснице, благосиљају вас и љубе ваше светло оружје и заричу вам се свечано и одлучно да ће стечену слободу, сад већ са вама, раме уз раме, кроз кишу куршума и својим животима јуначки бранити и да ће их тек само јуначка смрт моћи да отргне из вашег топлог загрљаја...“¹⁾

Познати историчар и писац веома значајних књига о историји Срба у Војводини, професор др Душан Поповић, поводом десетогодишњице ослобођења и уједињења Војводине са Србијом, пише: „Није потребно истицати, колико је српски део нашег народа био јединствен у свим иоле важнијим моментима општег народног живота. Српски део нашег народа у Војводини јесте део оног највише историјског и, према томе, природно национално најсвеснијег дела нашег народа. Само се тако и може растумачити оно безгранично одушевљење, којим је наш народ у Војводини дочекао дан Уједињења и Ослобођења. И поред свег систематског рада бивше државе да унизи углед Србије и српског народа уопште, српски народ у Угарској није никад изгубио наду, да ће се једном ујединити са својом браћом у Србији. Нарочито је то уздање у Србију порасло од владе Краља Петра I. Онај лепо број људи првокласних вредности, који су водили Србију до Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца учинио је, да се код нашег народа у Војводини створила мисао о Србији као идеалу слободе, чистоти, благостања. Надало се, да ће се, када се створи наша држава, моћи у крајњој мери развити све снаге, те да ће се показати и животна снага и већа способност нашег народа и наше државе, а тако и разбити оно презирање Србије и нашег народа уопште. Што је нарочито важно, веровао је наш народ у Војводини, да ће се одмах показати, колико је државни и друштвени поредак у Србији бољи, праведнији и лепши од прошлог“.²⁾

Да бисмо на одговарајући начин расветлили тзв. војвођанско питање у међуратном периоду, потребно је да констатујемо неколико ствари. Основ уједињења у прву југословенску државу представљала је теза о једном „троиме-

ном“ народу, односно начело националног јединства Срба, Хрвата и Словенаца – Штротсмајерова идеја југословенства, коју је српска друштвена и политичка елита масовно прихватила, за разлику од највећег дела Хрвата и Словенаца, који су заједничку државу сматрали провизоријумом и „транзитном постајом“ на путу властите државне самосталности. У заједничку државу са Србима ушли су да би опстали, а Хрвати и да би, на рачун Срба, проширили своје територије.³⁾ У нежељеној држави хрватски политичари су питање облика државног уређења и територијално проблематизовање српских земаља бивше Двојне монархије стално држали отвореним. Разуме се, то се односи и на српску Војводину.

Идеје о аутономном положају Војводине у саставу прве југословенске државе јавиле су се одмах после њеног образовања, у време доношења Видовданског устава 1921, и у периоду после тога. Занимљиво је да су све идеје о устројству југословенске државе и положају Војводине доносили политичари изван Војводине. У уставном нацрту Стојана Протића, из 1920, предвиђено је децентрализованом уређењу југословенске државе, са девет широко политички и административно аутономних покрајина (или области), од којих би једну чинили Срем и Бачка, а другу само Банат. Словеначки политичар, римокатолички свештеник, Антон Коросец, председник Југословенског клуба у парламенту Краљевине СХС, међу шест покрајина федеративно уређене Југославије, помиње и Војводину.⁴⁾ Стјепан Радић је заговарао федеративну југословенску државу коју би чиниле: Србија, Хрватска, Словенија, Босна и Херцеговина, Македонија, Црна Гора и Војводина. Он је до уласка у владу 1925. године, био на позицијама „неутралне сељачке хрватске републике“. У изјави Daily News-у Радић фалсификује када каже: „три области – Бачка, Барања и Банат – које неразумно и нелогично називају Војводином и у којима су Срби према Хрватима у посве незнатној мањини не смију се управљати као чисто српске земље, већ се у њима мора спровести плебисцит (под контролом Лиге народа), с питањем: „Србија-Београд или Хрватска-Загреб.“⁵⁾ Познате су „заслуге“ Светозара Прибићевића у стварању југословенске државе, не толико за сам чин уједињења колико за начин на који је до њега дошло. И касније је овај пречански Србин (Личан), мењајући своја политичка уверења и правце деловања, наносио велику штету српском питању у целини. У почетку непоколебиви централиста, затим најљући федералиста, јавља се и као борац за самобитност Војводине. Ова његова активност посебно је дошла до изражаја када је са Радићем створио Сељачко-демократску коалицију (СДК), након повезивања СДС-а и ХСС-а и јунског атентата у Скупштини Југославије 1928. године. СДК

је 5. новембра 1932, у Загребу, донела Загребачке пунктације, чији програм је написао Анте Трумбић, а прихватио скуп на којем су били: Влатко Мачек, Ј. Предавец, Ј. Шутеј и А. Трумбић из ХСС-а, Д. Кеџмановић, Д. Бошковић, С. Косановић, В. Вилдер и Х. Кризман из СДС-а, те фамозни Миле Будак, представник ХСП-а, кога је позвао сам Мачек. „Најжешћи у осуди хегемонизма ‘оних преко Дрине’ и најрадикалнији у заступању српско-хрватског јединства у ‘пречанским крајевима’ на загребачком скупу били су баш Срби – Душан Кеџмановић из Босне и Душан Дуда Бошковић из Војводине.“⁶⁾

Попут свог претходника Радића на челу хрватског покрета, и Влатко Мачек је заговарао федеративно уређење југословенске државе са следећим јединицама: Србија, Црна Гора, Хрватска, Словенија и Војводина. У писму Ситону Вотсону, који се представљао као пријатељ Југославије, Мачек ће поновити свој захтев за седам јединица: Словенија, Хрватска, БиХ, Црна Гора, Македонија, Србија и Војводина (која би обухватала само Банат и Бачку). Срем и Барању Мачек је „резервисао“ за Хрватску. Ситон Вотсон ће из овог разговора, као и из разговора са Душаном Дудом Бошковићем, „најдоследнијим Мачековим следбеником из Војводине“, изнети процену да „90 процената Срба и сви припадници националних мањина желе формирање сопствене федералне јединице“ и да је то у датом тренутку утолико лакше јер Хрвати „сада више не желе да себи припоје целу Војводину, већ само Срем до Земун“.⁷⁾

Почетком 1930-тих година јавља се Војвођански фронт (покрет), састављен од различитих странака и припадника разних националности, „инспириран историјским разлозима и етничким плурализмом Војводине“. Његов покретач и лидер био је члан Демократске странке Душан Дуда Бошковић, адвокат из Панчева. Историчар Кончар сматра да су идеје Војвођанског фронта биле „алтернатива Српској Војводини... Тим одређењима посебан социјални смисао даваће комунисти који су највише истицали етничку плуралност Војводине, као основу њене могуће аутономности“.⁸⁾ Отпор радикала овим идејама Кончар образлаже страхом од мајоризације несловенског становништва, будући да су Срби у Банату, Бачкој и Барањи имали релативну већину (33,7%) становништва.

Један други историчар, Банаћанин Јован Пејин, има другачији став. Он каже: „Аутономаши су Срби равнодушни према свом народу, његовој традицији и културним вредностима који, духовно отуђени, више личе на странце или националне мањине у свему, осим по језику и пореклу. ... Везан за Каундка (царску и краљевску) монархију... Србин Војвођанин на почетку 20. века, нарочито онај школован у мађарским школама, није умео да се снађе у ослобођеној земљи и националној држави... Срби Војвођани били су изненађени националним ослобођењем... Размишљања о даљем економском развоју свог краја и земље заменили су политичким сурогатом из Хрватске о експлоатацији Војводине од стране Београда. Због тога, збуњени стварношћу, појединци, политички прваци прихватили су сарадњу са Хрватима пружајући им по инерцији подршку у борби против централних власти, као што су то чинили у монархији када су их подржавали у пештанском парламенту... Ова струја међу Србима, углавном интелектуалцима у Војводини, постала је главни ослонац деловања ХСС и КПЈ већ крајем двадесетих година у борби против јединства државе и националног јединства српског народа... Сарадња неких политичара из Војводине, као што је представник Демократске странке Душан Бошковић, са Хрватима била је заокружена Загребачким пунктацијама 1932, које су поништиле све вековне тежње које је српски народ постигао новембра 1918. „Војвођански фронт“ био је користан за хрватску идеју и због тога што је дозволио денаци-

онализацију Буњеваца и Шокаца и могућност ширења хрватске историјске фикције државно-историјског права на Срем, Бачку и Барању. Самим тим, политички покрет „Војвођански фронт“, који се јавио тридесетих година, на самом почетку свог деловања постаје оруђе загребачке сепаратистичке политике против српског националног и државног јединства. У ове односе умешала се и илегална КПЈ већ 1936. и понудила Војвођанима своје услуге у борби против „србијанског хегемонизма“ ради одбране Срба од Срба и заштите других народа на тлу Војводине.⁹⁾

„Војвођански фронт“ је изнедрио две резолуције: сомборску и новосадску, у јуну и новембру 1932. године, у којима су учествовали и сомборски радикали на челу са Јоцом Лалошевићем. У Сомборској резолуцији, у тачки 3, пише: „Тражимо да се у оквиру данашњих граница наше државе неодложно спроведе у живот начело Војводина Војвођанима, са истим онаквим правима каква ће уживати и друге покрајине.“¹⁰⁾ У Новосадској резолуцији се захтева: „У будућем уређењу државе, Војводина са Сремом да се тражи исти положај који ће имати остале покрајине.“¹¹⁾

Историчар, професор Алекса Ивић, првак суботичких радикала, жестоко је критиковао овај неразуман покушај својих страначких колега, који су хтели да „седе на две столице“, додајући: „Ми Војвођани не смемо и не можемо према Београду бити у истом положају у коме се налазе Хрвати. Нама је дужност да водимо бригу о бољој будућности Војводине, али при том не смемо заборавити да смо у првом реду и пре свега Срби.“¹²⁾ Још оштрије против Новосадске резолуције реаговали су неки други истакнути радикали из Војводине: Славко Милетић, Стеван Станковић, Лазар Шуваковић, др Бранко Илић, Бранко Томић. С „Фронтом“ су Бошковић и његови сарадници покушали да, попут Хрвата и на њихов подстицај, отворе тзв. војвођанско питање. Тражили су федеративно уређење југословенске државе, где би „једна од федералних јединица имала бити Војводина (Банат, Бачка и Барања са Сремом)“, са истим правима као и остале јединице. Њом би управљали „домороци“. То је суштина „Војвођанског фронта“. „Хоћемо да господаримо на својој груди“ - истицао је Дуда Бошковић испред „Фронта“. Припадници Војвођанског покрета дуго нису могли да уоче да је питање Војводине еминентан проблем српско-хрватског односа и да га хрватска политика у том смислу и посматра. Залагање за Војводину било је, наиме, у тој политици у највећој мери намењено слабљењу Србије и српске премоћи у Југославији. Због Мачековог избегавања да се одреди према границама унутар државе, на децембарским изборима 1938, у Народну скупштину Југославије није ушао ниједан кандидат Војвођанског фронта; пропао је чак и сам његов лидер Дуда Бошковић, и то нигде другде до у својој панчевачкој „тврђави“.

Брозов комунистички режим наставља политику ХСС-а према Војводини

Идеје о државности северне српске покрајине између Првог и Другог светског рата долазиле су, дакле, из Загреба. Вође хрватског националног покрета оличеног у ХСС-у – Радић и Мачек увек су истицали Војводину одвојену од Србије. Треба, међутим, нагласити да се и Васа Стајић, који је био знаменита личност у историји Војводине и Матице српске, крајем Првог светског рата залагао да Војводина треба прво да се прикључи Хрватској, па да се у оквиру Хрватске нађе у саставу Југославије. Васа Стајић, Дуда Бошковић и други у својој аутономашко-сепаратистичкој политици тражили су помоћ од Загреба. Хрватска политика на издвајању Војводине кореспондирала је са политиком Коминтерне, која се већ на свом Петом конгресу 1924. године одлучила за разбијање Југославије. Ову политику ће доследно спроводити КПЈ, чак и након промене политике КИ

половином 1930-их година, када је запретила опасност од фашизма и КИ почела да заговара опстанак југословенске државе. Четврти конгрес КПЈ, одржан у Дрездену 1928. године, донео је одлуку о стварању независних држава: Хрватске, Словеније, Македоније, Црне Горе (први пут у званичним партијским документима), док би Космет био прикључен независној и уједињеној Албанији, а право на отцепљење било је предвиђено и за мађарску националну мањину у северној Војводини.¹³⁾ У партијским документима из 1932. године, осим набројаних, помињу се и слободне федералне јединице: Босна, Војводина и Србија.¹⁴⁾ Јосип Броз Тито у току рата је изјављивао: Знај да Војводина треба да добије аутономију. Тек треба да се одлучи да ли у оквиру Србије или Хрватске. Што значи да ни тада није одустајао од опције Васа Стајића. Васа Стајића су после рата комунистичке власти поставиле за председника Матице српске. Умро је 1947. године.

Брозова дилема у спорењу између Хрватске и Војводине око припадности Срема трајала је до половине 1943. године. Тада је ЦК КПЈ одлучио да „закључно са линијом Вуковар-Винковци-Жупања па све источно, укључивши и Земун припада не само као војнооперативно подручје ГШ Војводине, него и као подручје ПК Војводине на коме ће исти развити своју делатност.“¹⁵⁾ Броз на једном месту каже да ће „... Војводина, као и друге покрајине које претендују на то, добити најширу аутономију, али питање аутономије и питање којој ће федералној јединици дотична покрајина бити припојена зависи од самог народа, односно од његових представника када се послје рата буде рјешавало о дефинитивном државном уређењу.“¹⁶⁾ Броз овде обмашује, јер је у пролеће 1944. отклонио сваку могућност Срба у Хрватској да добију аутономију, за коју се залагао Моша Пијаде, као што ће пресећи и разговоре о аутономији Далмације 1945.¹⁷⁾

Јован Веселинов, комунистички руководилац из Војводине, у више наврата је изричито заговарао што тешњу везу Војводине и Србије: „... Али наш народ, нарочито Срби у Војводини, који су чврсто повезани са својом браћом с ове стране Саве и Дунава, желе да буду у што бољим односима са браћом Србијанцима, са слободном демократском Србијом.“¹⁸⁾ На другом месту Веселинов каже: „Већ из националног састава Војводине јасно се види да наша Војводина треба да буде у склопу федералне Србије, јер Срби чине релативну већину у Војводини.“¹⁹⁾

Војводина је од 1946. године аутономна покрајина у Републици Србији. Републички устав из 1947. године остављао је у надлежности АПВ доста широка овлашћења у области судства, привреде, финансија, просвете, политике националне равноправности, културе, здравства, социјалне заштите.²⁰⁾

Ранко Кончар овако тумачи војвођанску аутономију: „Опредељење за уставни субјективитет Војводине и равноправност народа у њој, који Војводину виде као аутономну јединицу југословенске федерације и посебну историјску, етничку и географску покрајину... Тако се, за разлику од опредељења искључиво словенских народа на Великој народној скупштини 1918. године, на Скупштини изасланика народа Војводине, одржаној 31. јула 1945. године, о Војводини изјашњавају сви њени народи, иако то чине у знатно деликатној политичкој и националној ситуацији, која је настала после Другог светског рата“. „... Заправо, потпуно се изгубило српско схватање аутономије Војводине и једнонационално посредовање у њеном развијању – речју, почела се афирмисати подједнака одговорност свих њених народа за аутономију.“²¹⁾ Кончар стоји на становишту да је „јогурт-револуцијом и Милошевићевом уставном агресијом на Војводину, Војводини поново дат изразитији српски карактер“.²²⁾

Међу српским историчарима и политиколозима превладава другачије мишљење. После Брионског пленума, када су победу однеле снаге које су заговарале дезинтеграцију југословенске државе, уставним амандманима од 1968, и касније Уставом из 1974, покрајине у Србији попримиће атрибуте држава, и то пресавходно ради слабења Србије и лакшег растурања југословенске државне заједнице. Покрајине постају „конститутивни елемент Федерације“. Србија и Срби нападани су као „унитаристи и хегемонисти“. Уставописац Јован Ђорђевић је истицао да је управо јачање аутономија „услов за даљи демократски преображај земље“. Покрајине постају парарепублике. Да је јачање војвођанске аутономности било на штету Србије говори и чињеница да је амандан XVIII од 1968. искључио могућност формирања било које нове аутономије у Југославији, чиме је Србе изван Србије (на пример у Хрватској, где је за то било и националних и историјских основа) лишио могућности легалног аутономног организовања.²³⁾

У књизи *Војвођански идентитет*, у издању Хелсиншког одбора за људска права у Србији (2006), неки мање или више отворени заговорници самосталности Војводине упињу се да докажу постојање некаквог војвођанског идентитета. Тако председница ове невладине организације критикује тезу „српских националиста“, који тврде да ће само Срби прихватити војвођански идентитет, али не и Мађари, Словаци, Хрвати и остали. При томе, она не наводи ниједан доказ који би говорио другачије.

Економски публициста Димитрије Боаров понавља омиљену тезу аутономаша, да Војводина, која има 27 одсто становништва у Србији, без Космета, остварује 35 одсто друштвеног производа.²⁴⁾

Професор Јован Комшић пише о војвођанском иденти-

тету у транзицији, и у чланку износи податке ЦЕСИДА из 2006. године, по којима 48,30% Војвођана сматра да постојање аутономних покрајина не подрива јединство државе и њен суверенитет, 19% сматра да подрива, а 32,80% Војвођана је неодлучно. Затим, 57,10% становника Војводине сматра да Војводина треба самостално да доноси покрајинске законе, 26% је неодлучних, а противника политичко-законодавних надлежности 17%.²⁵⁾

Према истраживању Милке Пузигаће, директора агенције „SCAN“, највише Новосађана се изјаснило за аутономију Војводине каква је данас, њих 31,3 %, затим за аутономију из 1974, 22,1%, за аутономију више него данас, мање од 1974, 18,85, за укидање сваке аутономије 9,3%, итд.²⁶⁾ Према овом истраживању сваки четврти становник Новог Сада је пореклом из Босне и Херцеговине.

Павел Домоњи у Војводини види три пројекта: етнонационалистички, мултикултурни и либерални. Први веже за српски национализам, други за националне мањине, за трећи сматра да је слабо заступљен у јавности. „Две заједнице које су директно биле изложене удару српског етнонационализма се, или не идентификују, или се у веома малом постотку идентификују са Србијом. Реч је, наравно, о Бошњацима и Хрватима. Идентификацију са Србијом немају ни Словаци, ни Мађари, иако су и они, додуше у мањој мери него што је то био случај са Бошњацима и Хрватима, били изложени притисцима. Словаци и Мађари се у великој мери идентификују са Војводином, и то интересно везивање за Покрајину није случајно. Реч је о мањинама које имају јаку националну свест и њихово везивање за Војводину произлази из потребе за очувањем идентитета. Словаци и Мађари, пре у Војводини него у Србији, виде онај институционални оквир унутар кога се у већој мери спектру њихови витални интереси.“²⁷⁾ Теза о некаквим притисцима Срба према Хрватима и Бошњацима, а поготово према Мађарима и Словацима, нарочито у контексту разбијања Југославије и прогона Срба из Крајине и БиХ, потпуно је произвољна.

Тезу о израженом, пре свега, етничком идентитету националних мањина у Војводини износи Антал Бозоки, директор Цивилног удружења Мађара у Војводини за права мањина „Аргус“. За разлику од српских „Војвођанера“ који би, потпуно неразумно, свој српски идентитет заменили за „војвођански“, Антал истиче: „... теза да смо 'сви ми Војвођани' одржива је само ако то не значи одрицање од националне и етничке припадности, своје културе, као ни индивидуалних и колективних права која припадају националним заједницама“.²⁸⁾

Професор Саша Кицошев, истражујући демографске аспекте војвођанског идентитета, утврђује следеће: „Војводина је одувек традиционално миграционо подручје... Због тога је 1991. године у Војводини било 54,6% аутохтоног становништва, рођеног у Војводини, а 45,4% су чинили имигранти“.²⁹⁾ У закључку свог чланка Кицошев истиче: „Када број становништва на некој територији константно опада и када његовом евентуалном расту искључиво доприноси имиграција, тешко је говорити о реалним могућностима очувања идентитета аутохтоне популације. Са друге стране, на основу анализе демографско-статистичких података, може се тврдити да не постоји јасно исказана свест о регионалној припадности“.³⁰⁾

Због ових својих научно утврђених аргумената Кицошев је изложен критици у поменутом зборнику, у којем је требало просто да се промовише теза о „војвођанском идентитету“, не базирајући се на научну и историјску неутемељеност таквих настојања.

Занимљиво је да се у зборнику о „војвођанском идентитету“ није појавио ниједан лингвиста или филолог. Познато је да је питање идентитета примарно везано за језик. Је-

зик је суштинска компонента националног идентитета. Европска славистичка наука од Фихтеа, Добровског, Копитара, Шафарика, Доситеја, Вука до Миловановића, Ковачевића и других стоји на становишту да се национални идентитет заснива на заједничком језику. Како би то функционисало у вишејезичкој Војводини? Која би национална мањина била спремна да се одрекне свог и прихвати нови „војвођански језик“. Ниједна! То од њих нико не тражи, нити очекује. Та улога стварања новог језика и новог националног идентитета намењена је Србима, по истом образцу по којем су настали црногорска нација и црногорски језик, или, бошњачка нација и бошњачки/босански језик. Или, као што су Хрвати српски језик преименовали у хрватски и на тај начин, уз подршку Ватикана, Србе католике претворили у данашње Хрвате. Није искључено да се и овде појави неки нови лингвиста са докторатом о „војвођанском језику“, као што је Аднан Терзић на Осјечком свеучилишту, на хрватском, у ствари српском, одбранио докторат о црногорском језику. Овај Бошњак је тако постао први доктор из области црногорског језика, који је написао и бранио на страном – у ствари на истом, српском језику.

Међу најрадикалније заговорнике војвођанске самобитности спада Живан Берисављевић, који сматра да је „... војвођанско питање остало једино историјски неразрешено питање на подручју Друге Југославије“. И додаје „... или ће Војводина, на историјску штету европске Србије, дуго времена живети као северна провинција Србије, лишена аутономних права и политичког субјективитета“.³¹⁾ Берисављевић тражи да се „питање Војводине постави одлучно“ јер је „Војводина данас поред географске Србије, једина историјска и конститутивна Покрајина, са простора тзв. друге Југославије, чији уставни статус није разрешен на трајнијим основама и која има осведочено, непорециво,

Напомене:

- 1) Василије Крестић, Српска Војводина некад и сад, поздравна реч у Матици српској поводом деведесетогодишњице уједињења Војводине са Србијом.
- 2) Василије Крестић, исто.
- 3) Види шире: Василије Крестић, Срби и Хрвати – узроци сукоба, Чачак, 1997; Момчило Суботић, Право на самоопредељење и југословенски експеримент прва, друга, трећа Југославија, ИПС, Београд, 2004; Момчило Суботић, Политички и уставноправни аспекти успостављања и нестанка друге Југославије, *Политичка ревија*, 01/2004, ИПС, Београд, 2004, 139-157.
- 4) Види: Бранко Петрановић/Момчило Зечевић, Југославија 1918-1984, Зборник докумената, Рад, Београд, 1985, 165.
- 5) Исто, 222.
- 6) Ранко Кончар, Грађанска опозиција и политичкоуставне концепције о Војводини 1929-1941, докторска дисертација, Љубљана, 1990, 72-73, према: Чедомир и Јелена Попов, Аутономија Војводине – српско питање, *Кривови*, Сремски Карловци, 2000, 40.
- 7) Исто, 42.
- 8) Ранко Кончар, Историјски идентитет Војводине, у: Војвођански идентитет, приредио: Павел Домоњи, Београд, 2006, 16.
- 9) Јован М. Пејин, Аутономија Војводине – кошмар српског народа, ИП Београд-Зрењанин, 2002, 78.
- 10) Ранко Кончар, Грађанска опозиција... према: Чедомир и Јелена Попов, Аутономија Војводине – српско питање, *Кривови*, Сремски Карловци, 2000, 42-43.
- 11) Исто.
- 12) Исто, 44.
- 13) Види шире: Момчило Суботић, Право на самоопредељење и југословенски експеримент. Прва, друга, трећа Југославија, ИПС, Београд, 2004, 77.
- 14) Види: Чедомир и Јелена Попов, Аутономија Војводине – српско питање, *Кривови*, Сремски Карловци, 2000, 56.
- 15) Чедомир и Јелена Попов, нав. дело, 68.
- 16) Ј. Б. Тито, Говори и чланци, књ. I, Загреб, 1959, 189-190.

непотрошиво тековинско и историјско право на своју аутономност и свој политички субјективитет, као што Србија или Црна Гора имају право на своју државност“.³²⁾

Сличан став заступа и професор Душко Радосављевић. По њему је Војводина свој процват доживела између 1974. и 1988. године, а затим је била прва жртва ауторитарног режима Слободана Милошевића. Радосављевић је незадовољан потезима досовске власти у погледу измене статуса Војводине. При томе помиње рад експертске групе ИВ АПВ из децембра 2000. године, Платформу Скупштине АПВ из марта 2001. године, рад на доношењу тзв. Омнибус закона, почетак 2002, предлог Основног закона из 2003. године, Платформу ИВ АПВ из 2005. године.³³⁾ Залажући се за пуну уставну аутономију Војводине, Радосављевић се позива на политичке захтеве Војвођанске конвенције, одржане у Суботици фебруара 2004. године.

- 17) Види: Б. Петрановић–М. Зечевић, Агонија две Југославије, Београд, 1991, 280-281.
- 18) Према: Чедомир и Јелена Попов, нав. дело, 77.
- 19) Исто, 78. Национални састав становништва у Војводини у то време био је овакав: Срба је било 33%, Мађара 26%, Немаца 21% и Хрвата 7%. Према попису из 2002. у Војводини има 2,2 милиона становника, од тога Срба 1.621.838, Мађара 293.299, Бошњак 136.087, Рома 108.193, Југословена 80.721, Хрвата 70.602, Црногораца 69.049, Словака 59.021.
- 20) Др Милан Мали, Социјалистичка Аутономна Покрајина Војводина, Нови Сад, 1980, 190.
- 21) Ранко Кончар, Историјски идентитет Војводине, у: Војвођански идентитет, приредио: Павел Домоњи, Београд, 2006, 16-17.
- 22) Исто, 17.
- 23) Чедомир и Јелена Попов, нав. дело, 99-104.
- 24) Види: Димитрије Боаров, Економски аспекти аутономије Војводине, у: Војвођански идентитет, приредио Павел Домоњи, Београд, 2006, 25.
- 25) Види шире: Јован Комшић, Војвођански идентитет у транзицији, исто, 47-48.
- 26) Види шире: Милка Пузигаћа, Повезаност ставова Новосађана о надлежностима Војводине са пореклом и периодима досељавања у Војводину, исто, 82.
- 27) Павел Домоњи, Конкурирајући пројекти и војвођански идентитет, у: Војвођански идентитет, приредио Павел Домоњи, Београд, 2006, 89.
- 28) Антал Бозоки, Демографска кретања и војвођански идентитет, исто, 102.
- 29) Саша Кицошев, Демографски аспекти војвођанског идентитета, исто, 21.
- 30) Исто, 24.
- 31) Живан Берисављевић, Питање Војводине се мора одлучно поставити, у: Војвођански идентитет, приредио Павел Домоњи, Београд, 2006, 122.
- 32) Исто, 123.
- 33) Види: Душко Радосављевић, Трагање за војвођанским политичким идентитетом, исто, 127.

Руско-српски односи

- Појава Владимира Владимировича Путина означила је почетак развоја битно другачијих руских односа према Србима

Пише: др Веселин Ђуретић

Појава на руском кормилу Владимира Владимировича Путина отворила је нови процес не само у руској него и у српској историји. Уследило је и прво руско одлучно НЕ западној политици на Косову и Метохији, што је Србе усправило и охрабрило. Врло ангажовани руски амбасадор у Београду Александар Алексејев упућивао им је поруке да их Русија неће напустити.

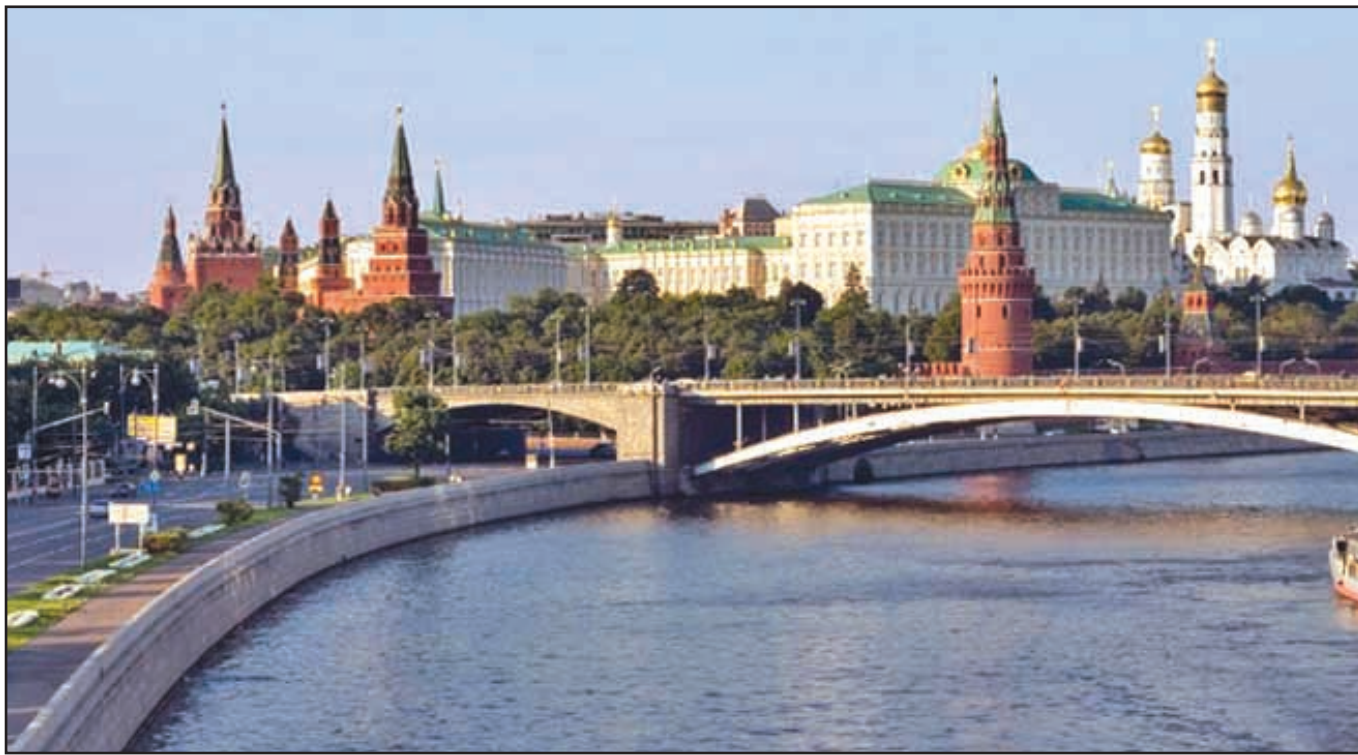
Али званични Београд, будући у рукама западњака, дуго није примећивао нову појаву руског дива па је и даље продужавао политику додворавања Западу. Према Косову и Метохији и даље није имао јасну позицију, проблем није постављао у оквиру целокупног српског питања. Наставио је стару политику „на парче“, омогућавајући српским непријатељима да стабилизују српске развалине. Својом површношћу збуњивао је и саму руску дипломатију, министар Сергеј Лавров је често поручивао: „Ми не можемо бити већи Срби од Срба“.

Испразно маневрисање трајало је све до 2005, када је, после одступничке опције: „Више од аутономије – мање од републике“ уследила нова: аутономија Косова и Метохије унутар Србије и аутономија њених Срба унутар Косова и Метохије, уз директне везе са Матицом. Али ни она није постављала проблем на југословенском и свесрпском нивоу. Београд није налазио за сходно ни да предочи „Вашингтонски папир“ с краја 1994, који је предвиђао реципроцитет: Косово једнако Крајина, „К“ једнако „К“, онолико аутономије за Албанце Косова и Метохије унутар Срби-

је колико и за Србе РСК унутар Хрватске. Вашингтон је тада, вероватно вођен ватиканском политиком, желео да спаси целовитост Хрватске, али и евентуално такво решење за Србе је било повољнија позиција од свих претходних, јер су Срби у Крајини представљали око 90% житеља док су Албанци на Косову и Метохији већ били узурпирани многе српске земље и сачињавали су око 80% становништва, урачунавајући ту и у 20. веку поарнаућене Србе (арнауташе) и немали број мухамеданских Срба који су тада живели на граници однорођивања. Остварењем овог реципроцитета била би осујећена великоалбанска стратегија освајања Косова и Метохије, усвојена на Призренској лиги 1878. У прилог остварењу свог косовског сценарија, неки западни политички кругови потурали су реципроцитет: Косово и Метохија једнако РС, који је за Србе неприхватљив, јер се ради о две исконске српске земље, и јер би такво решење осујетило могућности будуће реинтеграције целокупне БиХ у њен природни, српски етнојезички оквир. Садашњи њен ћорсокак води ка томе, реинтеграција се пошто прохује луди западни политички ветрови.

И када је „америчко Косово“ прогласило независност, Београд није нашао за сходно да призна Владу РСК у прогонству, односно да затражи повратак аутономног статуса ове српске земље који је ова влада репрезентовала. Да затражи остварење пројекта „К“=„К“.

Путинова политика упућивала је Русију да прихвати потпуно нови пут у решавању проблема на простору претходне Југославије, односно да отклони све последице Другог светског рата, полазећи од чињенице да овај рат у Југославији није био завршен, да је на Косову и Метохији

настављен његов оружани ток, да је тзв. послератним мировним уговорима у свим случајевима била оштећена српска жртва, а за то је умногоме био одговоран СССР, јер је Титове ратне обмане примао здраво за готово, да је створио опште услове за разбијање српских земаља, те да је умногоме крив и за судбину Косова и Метохије. Стаљин је још пре рата планирао да јужну српску покрајину преда Албанији, која би потом постала једна од југословенских република. Актуелизовано је то и током разговора са Е. Кардељом 1947. године.

Ако у односу према Косово и Метохији крене новим путем, Русија ће, верујем, бити упућена да затражи: а) повратак у Албанију свих оних који су у периоду од 1941. до 2007. досељени у јужну српску покрајину (заједно са потомцима), али и да затражи да сукцесори фашистичке Италије и нацистичке Немачке плате материјалне издатке за њихову реинтеграцију; б) да затражи поништење узурпација српских земаља, црквеног и манастирског власништва; ц) поништавање свих купопродајних уговора склопљених у наведеном периоду, уз обештење свих оних који су земљу купили без опште и посебне присиле. Напокон, да затражи одлучно одбацивање Ахтисаријевог, изразито антисрпског, плана. Тек ће после тога Други светски рат и овде бити завршен. Оно што се дешавало у последњој деценији 20. века и што се данас дешава и на Косову и Метохији, и у Хрватској и у Македонији, био је његов наставак.

Ако Русија крене својим путем, и то не само у помоћ Србима него и свим Југословенима, отвориће се нови процес, нове перспективе за решење свих проблема на простору разбијене државе. Да крене овим путем према Србима, Русија има не само политичке него и моралне адуте:

а) Адуте према Хрватској леже у чињеници да је њена претходница, квислиншка Независна Држава Хрватска, починила страшан геноцид над Србима, Јеврејима и Циганима, да је објавила рат СССР-у и са јаком војном формацијом учествовала у бици код Стаљинграда. Затим, и због факта да Хрватска за почињање злочинства није платила ратне репарације, за шта је објективно крива и стаљинска врхушка, јер је због непознавања југословенске етничке и националне ситуације прихватила обмане које су учиниле да је стотине хиљада убица преко ноћи било пребачено на страну победника, односно да је рат, захваљујући тим обманам, био „завршен“ као победа и над окупаторима и над „великосрпском хегемонијом“. Тиме су убице биле „аболиране“ и ослобођене репарационих обавеза. Други адут према Хрватској почива на чињеници да је покровитељица НДХ, Мусолинијева Италија, после рата платила репарације Југославији у територијама на северу Јадрана. Те територије су крајем 20. века ушле у састав Хрватске, па је тако починилац злочина био награђен на рачун жртве.

б) Аргумент посебне врсте односи се на немачко-хрватске ратне и послератне односе. Хитлерова Немачка објективно је била покровитељ хрватског геноцида, али је наследница Трећег рајха била и главни инспиратор признања хрватских и других сепаратиста, што је био узрочник грађанског рата 1991-1995. Била је она и агилни учесник у НАТО агресији 1999. Свим Србима, а вероватно и великом делу светске јавности, јасно је да се Немачка светила Србима за њихово заустављање три Drang Nach Osten-а уперена против Руса. Таква Немачка Србима још није платила ратне репарације из Другог светског рата, због чега Срби од Русије очекују да од Немачке затражи да свој однос према српском народу из темеља промени, да Србима плати ратне репарације, да подржи исти српски захтев према Хрватској – да и она плати своје репарације, јер је Хрватска и 90-тих година 20. века наступала под старим хрватско-ушастим симболима.

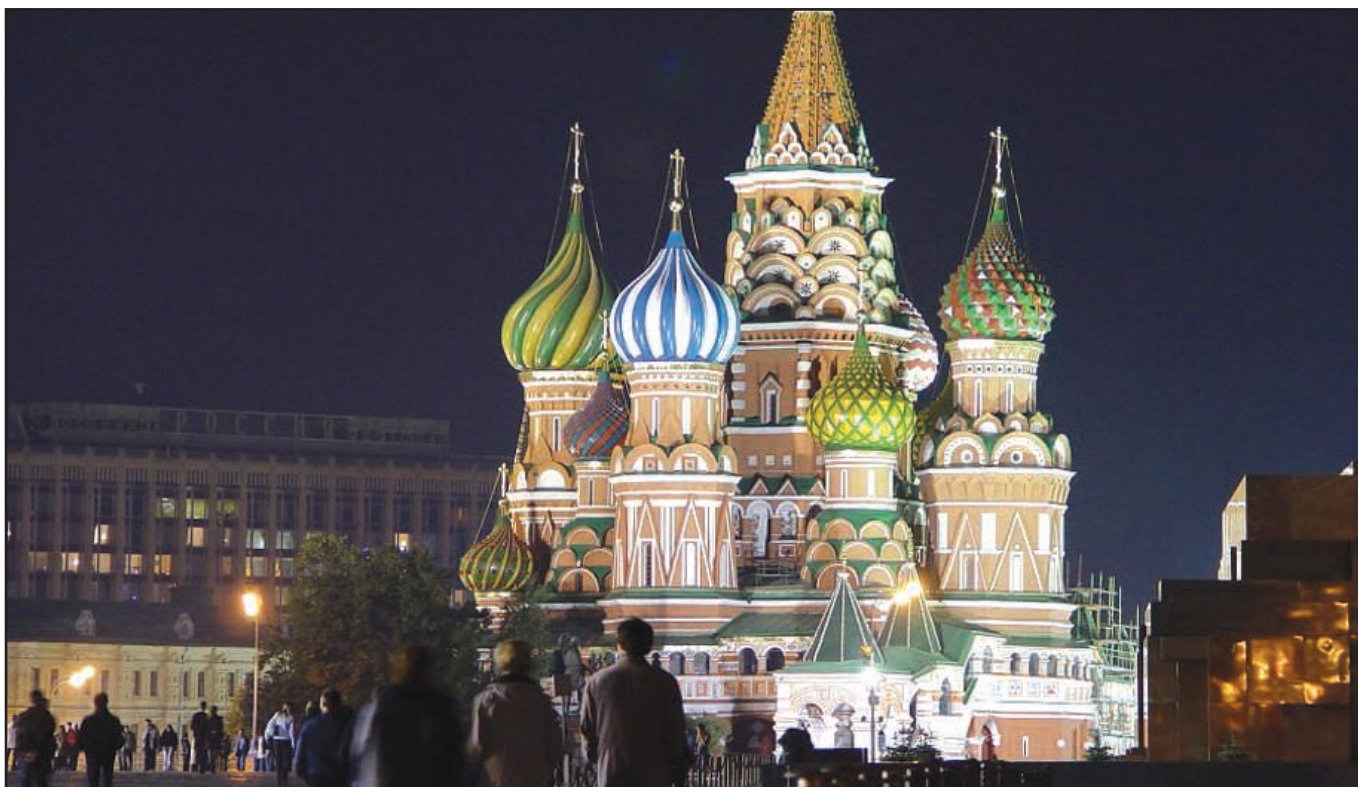
Моралне обавезе Русије према Србима почивају на чињеници да су они као народ одувек били окренути Русији, и данас су задржали та осећања. Без обзира на западњачка маневрисања, уз употребу неких њихових недостојних званичника, они и даље наде полагају у Русију, нову Русију склада традиционалних и цивилизацијских вредности. Очекују од ње и велику материјалну помоћ, која би прекинула њихову свестрану агонију. Русија те издатке може и надокнадити јер су и Косово и Метохија и РСК толико природно богати да су у стању да врате дуг.

Русија може помоћи Србима и на духовном плану, на начин који би имао и велику политичку тежину, ако своју православну цркву подстакне на веће повезивање са српском, ако установи заједнички православни центар на месту древне Пећке патријаршије. Ту, на раскршћу религија, односно на раскршћу више конверзитских индивидуалитета, могуће је на посебан начин подстицати и остваривати и екуменску конвергенцију.

Русија ће кренути новим путем ако темељно и систематично одреди традиционалну димензију руско-српских односа, фенеомнологију српског русофилства, које је старије од свих идеологија и политика, од свих режима. Ако на тој основи одреди своју политику према јужним Словенима, Русија може отворити и процес њихове широке реинтеграције на етнојезичкој и културно-историјској основи, чиме ће религиозне разлике бити потиснуте у други план. А пут према Европској унији неминовно води надидеолошком и надрелигиозном огледању словенских народа, које ће кад-тад резултирати ревитализацијом аутентичних културно богатих друштвених формација. Била би то и реинтеграција, из комплементарне српске целине силом околности одвојених делова, данас синтетичких нација, духовно осиромашених до степена међусобне патолошке искључивости. У том широком оквиру показаће се да се на Балкану тзв. глобализација огледала и као политика уништења српског идентитета, његове главне етноисторијске окоснице. После Хелена, најутемељеније. Данас се Срби „крију“ иза разних имена: Срби, Хрвати (око 90% српског порекла), Бошњаци-муслимани (око 95% српског порекла), Црногорци (100% Срби), Македонци (углавном српског порекла), Албанци-Арбанаси-Шиптари (око 70% српског порекла), Бугари (чији идентитет је неодвојив од српског), Мађари (у већини српског и словачког порекла), Трансилванци (у већини мађаризовани Срби и Немци).

Уверени смо да нова руска политика треба да стави у први план чињеницу да се 90-тих година 20. века у Југославији дешавало братоубилачко огледање Срба римокатолика против Срба православца, Срба мухамеданаца против Срба православца, да је то и основно обележје свих нововековних друштвено-политичких процеса на Балкану. И албанско-српски сукоби садрже ту димензију, иако је овде српско порекло највећег броја Шиптара доста потиснуто великонационалном идеологијом која се код овог ентитета показује као „религија“ посебне врсте. Узимајући у обзир ту чињеницу, Ватикан је већ покренуо процес враћања једног дела Албанаца старој вери, оног дела који је после Великог европског рата крајем 17. века и почетком 18. века био насељен на Косову и Метохији. Стара вера ових била је католичка, коју су после пресељења одбацили да би од Турака добили српске поседе, уз примање исламске вере, али они су и у старом крају били Срби-Малисори, о чему говори титула њиховог скоро миленијумског поглавара „бискуп барски-примас српски“.

Ако се окрене етно-историјским темељима јужнословенске стварности, Русија ће открити многе „виво-експерименте“ на српском етничком бићу, пропраћене неиздрживим насиљима, и доћи до оних нововековних, када су у процесу склада католичког клерикализма и револуционарне идеологије на српском етничком бићу остварене и

језичке и националне трансформације: када је у борби против Срба као руског упоришта стварано неколико нових „нација” на српском етничком бићу, када је српски језик добио своје „трансформације” у хрватски, македонски, бошњачки, а на путу је и – црногорски. Таква насиља није доживео ниједан народ у нововековној европској историји.

У 20. веку Срби су били жртва идеологизираних Русије: после Октобарске револуције, СССР (на кога су гледали као на мајку Русију) није много водио рачуна ни о идентитету свог најмногобројнијег, руског народа, дозвољавајући да се он расплине у совјетизму, чак да један његов део уђе у фазу асимилаторске идентификације са несловенским националним окружењима. Руски ученици, Срби, доживљавали су исту судбину преко југославизације, преко новонационалних регионализација, преко насилних и административних асимилација. Најкарактеристичнији су у овом смислу били географски оквири Хрватске, Македоније, Црне Горе, Косова и Метохије...

Ако словенска матица крене потпуно новим путем, ако српски проблем сагледа у склопу југословенског, биће то огледно поље за сагледавање феноменологије ватиканског прозелитизма, који данас делује помоћу америчке и европске „батине”. Доћи ће до закључка да је и грађански и верски рат у Југославији 1991-1995. био његово дело. Протеривање православних Срба из Хрватске и насилно покатоличење многих (око 30 000) је један од битних показатеља тог прозелитизма. Ако Русија крене новим путем, зауставиће ватиканску стратегију која се из Галиције шири на Белу, Малу и Велику Русију. С тим у вези, видеће да су нове конструкције постављене на југословенским развалинама постале нова упоришта Запада уперена против Русије, да је издвајање Хрватске у оквирима који обухватају скоро цело јадранско приморје, саставни део германске и мађарске стратегије да без веће сметње отклоне последице Првог светског рата.

Објективно гледајући, показује се као непобитна чињеница да су Срби у 20. веку три пута заустављали велике антируске стратегије: у Другом светском рату Срби су страдали због великих обмана савезника, које су долазиле из Титовог центра, односно са изворишта старе ватиканске

стратегије „усклађене” са коминтерновском. У грађанском и верском рату 90-тих година разбијени су помоћу манипулација које су титоистичке вештачке федералне границе наметнуле као државне, стварајући нове творевине у корист сепаратиста, србофоба и русофоба. У току НАТО агресије, западни калкуланти у политици сатанизације и уништења Срба користили су се и руским духовним и политичким сумраком и колапсом.

Због свега горе реченог, верујемо да је појава нове Русије, коју на узвишени начин персонификује Владимир Владимирович Путин, коју ће без сваке сумње наставити и његов наследник Димитриј Анатолевић Медведев, за све Србе велика нада, нада која рађа уверење да ће се њихова агонија убрзо завршити.

Уместо закључка

Писац овог елабората, у ствари политичко-историјског оквира српске драме која још увек траје, жели да представницима данас просперитетне Руске Федерације пружи чињенице препознатљиве и у руским нововековним процесима, да покаже склад и несклад руско-српских политичких односа, али и оне чињенице које показују необично заједништво њихових судбина. Главно обележје наших историја је узалудност жртвовања за друге. Руси су, у име великих идеја социјализма и интернационализма, своје виталне националне интересе подредили интересима својих мањинских етничких групација, да би на крају доживели незахвалност од њихових скоројевићких политичких бирократија. Руси су пролили реке крви за ослобађање Европе и света, да би на крају постали „сметња” Европи и свету. Малобројни Срби су све своје слободарске победе у 20. веку подредили југословенском заједништву, да би на крају доживели незахвалност од стране оних који су захваљујући њима били отргнути из несловенских оквира. Вековима опстајући на бранику Европе и западне цивилизације од османлија, Срби су на крају 20. века постали жртве те цивилизације, оличене у Европској унији.

Током свих ових мученичких искушења, очи свих Срба биле су уперене према Русији, отуда се очекивао спас, али је дуго времена Русија била далеко да би им могла матерјално помоћи. Некада их је и губила из вида због својих им-

перијалних разлога, каткада и због свеправославне оријентације која их је изједначавала и са несродним народима. У најновије време Срби су били жртве своје ирационалне вере у идеолошки занесену Совјетију, која их је због својих класних заноса одбацивала као „контрареволуционарно упориште”. И у Другом светском рату, и у грађанском и у верском рату 1991-1995, борили су се између себе Срби православци, Срби мухамеданци и Срби католици, али Русија, површно идеологизаторска, ни тада није познала ову феноменологију, да би проблему пришла темељно и разрешила га на универзалном нивоу. Није видела ни феноменологију ватиканског прозелитизма који је Србе скоро уништио.

Уверени смо да је данас препорођена Русија у позицији да свету стави на знање да југословенски проблем није решен, да су тзв. мировним уговорима из 90-тих година 20. века само потиснуте у страну старе противвредности, односно да су институционализоване на антисрпској основи као и после Другог светског рата. Србима и многим југоносталгичарима у другим народима разбијене заједнице, Русија може помоћи ако сагледа и демонстративно покаже стравичне последице политике западних земаља по све њих. Ако, окрећући се визијама доба које долази, датом стању фрагментације Српства, претпостави у Европи афирмисане етнојезичке и културноисторијске принципе нација. Србима ће помоћи посебно јер ће тим путем отклонити развалине њихових земаља: на Косову и Метохији, у Републици Српској, Републици Српској Крајини, чак и Македонији. Русија је, на пример, у позицији да позивајући се на већ поменути „Вашингтонски папир”: „К” једнако „К” (с краја 1994) затражи реципроцитет којим ће Србе РСК вратити из изгнанства, у аутономну сигурност, а Албанце Косова и Метохије у правни поредак Србије, искључујући само узурпаторе српских земаља насељених са стране. Тиме ће помоћи и српским мухамеданцима БиХ да се ослободе и од сопственог ретроградног клерикализма и од западних манипулација и калкулација са њима, што ће на крају резултирати повратком целе БиХ у, на претходним основама, реконструисану југословенску заједницу, вероватно у нешто „скраћеном” облику. Тиме ће бити осујећени и ватикански планови у прилог стварања „велике католичке Хрватске са Црном Гором и Албанијом”. Биће заустављен започети процес разградње антисрпског, антируског, односно антиправославног ватиканског пункта. Загребачки Каптол ће изгубити командно место у процесу клерикалистичке хомогенизације (хрватизације) Срба римокатолика. Тиме ће бити отворен и пут ресрбизације, или рејугославизације Далматинаца, Дубровчана, Истриана и Славонаца. И Црна Гора ће се вратити у своје српско стадо, односно осујећиће се план да и овде Ватикан подстакне братоубилачки сукоб (како је то чинио приликом одвајања Срба римокатолика), сукоб после којег би и црногорска грана српства била одвојена од свог стабла и подвргнута покатоличењу. И на крају, покретањем оваквог тока догађаја, и Македонија ће добити услове да изађе из мреже католичког прозелитизма који је и овде у пуном замаху. И ослободиће се шиптарске сабље која је већ пресеца.

Русија, уверени смо, не треба да обраћа много пажње на честе мене у политици Београда јер оне често одудару од широког проруског расположења народа. Верујемо да пут према томе може бити прокрчен ако Кремљ и МИД, према Србима и њиховим земљама, али и према свим онима који још верују у Југославију, поведе политику усклађену, не са тренутним расположењем њихових режима, него народа као целине. Коначан резултат ове руске политике може бити сазивање Међународне конференције о бившој Југославији. Једино она може донети стабилно и дуготрајно решење.

Суочен са дугом непријатељском политиком према њему, српски народ се данас све одлучније окреће Русији,

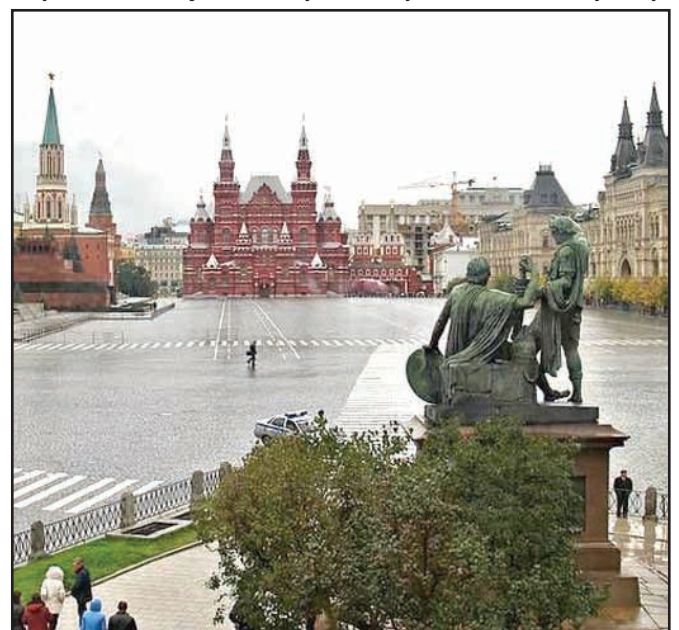
многи траже са њом не само војни и политички савез, него и конфедерално заједништво. Геополитичка позиција, окружење покривено претећим НАТО базама, даје овом наслону на Русију егзистенцијални значај за Србе, који стрепе од оваквог окружења, и за Русе који преко оваквог заједништва са Србијом и свим Србима, добијају војно-политичке позиције иза леђа непријатеља, који и Русију окружују са свих страна.

Данас су на политичкој позорници Србије и Српства две визије будућности: једна скоро безрезервно тежи Европској унији, уз реторику да ће само у њеном оквиру поништити одлуку о независности Косова (као албанске државе), потискујући при том основну чињеницу да је та вештачка творевина на тлу Србије наметнута вољом САД и ЕУ, игноришући многа упозорења, међу њима и великог руског редитеља Николаја Бурљајева, да Запад уништава Србе јер су они најистакнутија зона православља према Западу¹⁾. Сходно оваквим резоновањима, Србију у ЕУ очекује постепено проверавање и губитак њеног миленијумског идентитета и континуитета.

Наметањем независности Косова, Америка и „америчка Европа” наградили су албанске терористе, учеснике у својој агресији 1999, можда и с циљем да Русију изазову на рат. Друга српска визија прихвата Европску унију само уколико она поништи одлуку о независности Косова и ако повуче међународна признања ове квазидржаве, ако Унија прими Србију у њеним међународно признатим границама, целовиту. Око питања повратка Косова и Метохије у састав Србије, поделе у српском народу постају све заоштреније. Уколико Запад наметне црногорски модел, односно ако омогући да несрпске мањине (међу њима и неке Србима ненаклоњене), те анационално-либералистичке превагну у корист прве визије, у Србији може наступити сумтно време. А оно не може оставити равнодушном ни Русију, јер би то било заборављање њеног и политичког и сентименталног „дуга” према Србима, те игнорисање чињенице да је за данашњу српску трагедију умногоме крива и Јељцинова Русија, крива због свог слуганског западњаштва – помажући да српска победа против сепаратиста буде осујећена.

Напомене:

- 1) Бурљајев је српство и православље Косова и Метохије показао упечатљивим филмским путем, и то у вековном континуитету.

Црни досије

*Дошао сам на ову трибину
Да укажем једну пажњу малу
Војиславу Шешељу Србину
Што пркоси Хашком трибуналу*

*Да погледам у његов досије
На хиљаде написаних страна
Специјални роман полиције
Ремек-дело од Доланца Стана*

*Нека ову песму народ чује
И зликовци што нам главе секу
Зашто Србин и данас робује
У двадесет и првome веку*

*Благо оном ко је из Србије
Нема робић о чему да брине
Полицијски прати га досије
Од рођења од прве године*

*Ми смо браћо земља полицијска
Наш је Тесла измислио струју
Морзеова азбука нам блиска
Један куца двојица робују*

*Шта ће нама песме и баладе
Приповетке романи и проза
Кад то много успешније раде
Бојовници од Јосипа Броза
Овде роман од хиљаду листа
Докле зинеш напишу пандури
Издаваштво ко сунце нам блиста
На све стране прелива и цури*

*Све зависи брате према срећи
Ми се на њу жалити не смемо
Неком мањи а некоме већи
Дружбе Тито ми ти се кунемо*

*Мрак је пао сувише је касно
Није здраво замерат се врагу
Мислим да је и будали јасно
Зашто Војо робија у Хагу*

*Он је узор радикалног вође
Њега правда и јунаштво краси
Још се бори као свети Ђорђе
Да Србију од аждаје спаси*

Петар Јовановић,
Петар Трећи од Мораве

Поводом промоције књиге др Војислава Шешеља у Љигу 12. 5. 2010. године

- Извесном Башановићу извесни Вучић постао кум. Сам је крив.
- Да ли су Шаранчића у затвор одвезли возом или марицом?
- Што ти је, бре, Европа. Тамо на трафици можеш да купиш све. Чак и воз.
- Динкић избацио Давинића из странке чим је сазнао да је овај узео провизију. Не трпи човек конкуренцију.
- Није питање да ли је Давинић увезао сателит. Питање је ко је увезао Давинића.
- Динкић и Давинић се међусобно оптужују за лоповлук. И обојица су у праву.
- Да ли ће по пословнику, који прави Бошко Ристић, посланици имати право да уђу у Скупштину за време заседања?
- Томица Милосављевић се оперисао у Немачкој. Зна човек какво је стање здравства у Србији. Познаје министра.
- Ако Томица за овакву операцију иде у Немачку, где подрезује нокте?
- Европска унија се децидно изјаснила по питању нашег уласка. Можда ће нас примити.
- Поскупели храна, гардероба, гориво, комуналије, дажбине... Једино потрошачка корпа није.
- Власт у Хрватској ухапсила тајкунску породицу Певец. Српска власт је спремна да ухапси сваког ко помене хапшење тајкуна.
- Кркобабић се изборио за повећање пензија. Додуше, тек 2014. године, али...
- Паролу са балканског скупа у Сарајеву која гласи: Балкану је место у Европи, чули су сви. Једино није Европа.
- Ко каже да на самиту Балкана у Сарајеву, није било ничег доброг? А ће вапи на Башчаршији?
- Држава објавила да враћа Цркви матичне књиге. Кад ће и осталу отету имовину?
- Шта брига Цветковића што јапанске новине пишу да је премијер Јукио Хатојама поднео оставку због неиспуњених предизборних обећања. Мирко не зна јапански.
- Цаба што нас Грци позивају на летовање. Бескинтоси не могу на Закинтос и тачка.
- Ко каже да наша влада не отвара нова радна места? Ето, недавно оформили још две агенције.
- Некада су Србијом владали владари из сенке. Данас владари из ладовине.
- Извештај Сержа Брамерца се разликује од претходног. У датуму.

Војислав Шешељ

званична интернет презентација

Започела је осма година тамновања председника Српске радикалне странке, проф. др Војислава Шешеља у Хагу. О кафкијанском процесу века, у коме данас једини политички затвореник у Европи, упркос флагрантном кршењу његових људских и процесних права какво цивилизовани свет не познаје, успева да разори оптужницу, осујети покушај фалсификовања српске историје и разобличи лице и наличје глобализма, можете да се информишете на интернет адреси www.vseselj.com.

На интернет презентацији проф. др Војислава Шешеља можете прочитати и коментарисати најновије вести, видети најаве догађаја, погледати и преузети видео записе са суђења, прочитати поднеске, транскрипте статусних конференција и упознати се са активностима Тима који помаже одбрану др Шешеља.

Сви посетиоци сајта могу бесплатно преузети електронске верзије књига проф. др Војислава Шешеља, међу којима су капитална научна дела „Идеологија српског национализма” и „Римокатолички злочиначки пројекат вештачке хрватске нације”.

www.vseselj.com

